

श्रोत: अभियान, २०७५/१२/१७

‘नेपालको बिजुलीको बजार बंगलादेश’

काठमाडौं (अस) । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले नेपालमा उत्पादित बिजुलीको ठूलो बजार बंगलादेश रहेको बताएका छन् ।

काठमाडौंस्थित बंगलादेशी दूतावास तथा एशियन इन्स्टिच्युट अफ डिप्लोमेसी एन्ड इन्टरनेशनल अफेयर्सद्वारा बिहीवार आयोजित तेस्रो नेपाल–बंगलादेश बिजनेस फोरम’लाई सम्बोधन गर्दै मन्त्री पुनले उक्त विषयमा जोड दिएका हुन् ।

नेपालका लागि बंगलादेशकी राजदूत मस्फी बिनते शाम्सले दुवै मुलुक सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक रूपान्तरणतर्फ अगाडि बढेको बताइन् । दुई मुलुकबीचको सहकार्यले यसलाई अझ उचाइमा लैजाने उनको विश्वास थियो । र, बंगलादेश नेपालसँग जलविद्युत् विकास र ऊर्जा व्यापारका लागि तयार रहेको उनले बताइन् । एशियन इन्स्टिच्युट अफ डिप्लोमेसी एन्ड इन्टरनेशनल अफेयर्सका संस्थापक सुनिल केसीले आफ्नो संस्था नेपालको जलविद्युत् विकासका लागि १ अर्ब अमेरिकी डलरभन्दा बढी भिँडेयाउन सफल भएको बताए ।

कार्यक्रममा पूर्व परराष्ट्र सचिव मधुरमण आचार्य, न्यू बिजनेस एज तथा आर्थिक अभियानका प्रधानसम्पादक मदन लम्साल, पूर्वाधार विज्ञ डा. सूर्यराज आचार्य लगायतले बोलेका थिए ।

श्रोत: अभियान, २०७५/१२/१७

लगानी सम्मेलन : ९०० मेवाको अरुण तेस्रोमा सतलजले पायो लगानीकर्ता

चैत १६, काठमाडौं (अस) । सरकारले प्रस्तुत गरेका ७७ परियोजनामध्ये १५ ओटा परियोजनामा लगानीका लागि प्रस्ताव आएका छन् । 'नेपाल लगानी सम्मेलन २०१९' को दोस्रो दिनसम्ममा १५ ओटा परियोजनामा लगानीको प्रस्ताव आएको लगानी बोर्डले जानकारी दिएको छ ।

ऊर्जा, पर्यटन, उद्योग, उत्पादनलगायतका विभिन्न परियोजनामा लगानीको प्रस्ताव आएको भएता पनि कुन परियोजनामा कतिको प्रस्ताव आयो भन्ने विषयमा विस्तृत विवरण आउन केही समय लाग्ने लगानी बोर्डले बताएको छ । लगानी सम्मेलनमा २७ ओटा निजी क्षेत्रका र ५० ओटा सरकारी गरी कुल ७७ परियोजनामा लगानी आह्वान गरिएको छ ।

९०० मेगावाटको अरुण तेस्रोमा ३ बैंकको लगानी
लगानी सम्मेलनका क्रममा ९०० मेगावाटको अरुण तेस्रो जलविद्युत आयोजनामा तीन बैंकले लगानी गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरेका छन् । भारतीय कम्पनी सतलज जलविद्युत निगमले निर्माण गरिरहेको उक्त परियोजनामा नेपालका दुई र भारतको एक बैंकले ऋण दिने प्रतिवद्धता व्यक्त गरेका हुन् ।

उक्त परियोजनामा भारतको स्टेट बैंक अफ इण्डियाले सबैभन्दा बढी रु. ६५ अर्ब ६० करोड ऋण लगानी गर्ने भएको छ । यस्तै नेपालको एभरेष्ट बैंकले रु. ८ अर्ब १२ करोड ६१ लाख र नबिल बैंकले रु. ४ अर्ब ८७ करोड ५८ लाख ऋण दिने प्रतिवद्धता व्यक्त गरेका छन् ।

श्रोत: काठमाडौं, २०७५/१२/१७

लगानी सम्मेलनमा १५ वटा समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर

विजय तिमल्सिना

काठमाडौं — लगानी सम्मेलनको दोस्रो दिन शनिबार विभिन्न क्षेत्रमा लगानीको लागि १५ वटा समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएका छन् । ऊर्जासहित विभिन्न क्षेत्रमा लगानीका लागि समझदारी भएको हो ।

शनिबार चौधरी ग्रुपले मात्रै सोलार प्लान स्थापना, फाइभी विस्तार र जलविद्युत आयोजनाको लागि फरक फरक निकायसँग तीन वटा सम्झौता गरेको छ।

शनिबारै माथिल्लो त्रिशूली आयोजनामा कोरियाली कम्पनीले ६५० मिलियन डलर लगानी गर्ने समझदारी गरेको छ। अरुण तेस्रोलाई लगानी गर्न एसबीआई बैंक, नविल बैंक र एभरेस्ट बैंकले समझदारी गरेका छन्।

हाइड्रो सोलुसनले चिनियाँ कम्पनीसँग १६४ मेगावाटको काली गण्डकी गर्ज निर्माण गर्न समझदारी गरेको छ। सीमरामा विशेष आर्थिक क्षेत्र सेज विकासको लागि लगानी बोर्ड, आइएफसी र सेज प्राधिकरणबीच समझदारी भएको छ।

समझदारीहरू

- १) चौधरी ग्रुप र सराफ ग्रुपबीच मल्टी-मोडल लजिस्टिक पार्कको लागि जेभीए सम्झौता
- २) चौधरी ग्रुप र स्काई पावरबीच ६ सय मेगावाटको सोलार ऊर्जा आयोजनाको लागि जेभीए
- ३) सीजी लाइफसेल र टर्कसेलबीच फाइभीजी मोबाइल नेटवर्क सेवाको लागि जेभीए
- ४) प्रदेश २ मा २ सय मेगावाटको ऊर्जा प्लान्ट राख्न सीजी इन्फ्रास्ट्रक्चर र प्रदेश २ बीच समझदारी
- ५) अरुण तेस्रोमा लगानी गर्न एसबीआई बैंक, एभरेस्ट बैंक, नविल बैंक र सतजलबीच समझदारी ।
- ६) सिन्हुवा वाटर कन्जरभेन्सी एण्ड हाइड्रोपावर इन्भेष्टमेन्ट, हाइड्रो सोलुसन ग्रुप र सांगाई इन्भेष्टमेन्ट, डिजाइन एण्ड रिसर्च इन्स्टिच्युसनबीच १६० मेगावाटको कालीगण्डकी गर्ज निर्माणको समझदारी ।
- ७) नेपाल लगानी बोर्ड, अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम -आईएफसी) र विशेष आर्थिक क्षेत्र प्राधिकरणबीच सीमरामा विशेष आर्थिक क्षेत्र निर्माणको लागि समझदारी ।
- ८) सिन्सियर कन्सल्टिङ कम्पनी र रिसोर्स हिमालय बुटिक भिलेज रिसोर्ट प्रालिबीच बुटिङ भिलेज निर्माणको लागि समझदारी
- ९) एनआरएन र उद्योग विभागबीच १० अर्बको पूर्वाधार कोष स्थापना गर्ने समझदारी ।

१०) नेशनल कोल्याटलर म्यानेजमेन्ट सर्भिस लिमिटेड र नेपाल वेरहाउस कम्पनी लिमिटेडबीच अन्नबाली भण्डारण केन्द्र स्थापनाको समझदारी ।

११) नेपाल निर्माण व्यवसायी एसोसिएसन र म्यानमारको निर्माण व्यवसायी एसोसिएसनबीच पूर्वाधार विकासमा सहकार्य गर्ने समझदारी । म्यानमारबाट नेपालमा आउने हाउजिड, ऊर्जा, होटलजस्ता क्षेत्रमा हुने लगानीमा सहजीकरण गर्ने ।

१२) २१६ मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली १ मा कोरियाली कम्पनीद्वारा ६५० मिलियन डलर लगानी घोषणा ।

१३) भारतीय मुतुथ ग्रुपद्वारा नेपालको यूनाइटेड फाइनेन्समा करिब ४० करोड रुपैयाँ लगानीको घोषणा ।

१४) लगानी बोर्ड र दक्षिण अपि।मकी लगानी बोर्डबीच आपसी सहकार्यको समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर

१५) अपी पावर कम्पनी र कँडेल ग्रुप अफ कम्पनीबीच नेपालमा ऊर्जा विकासको लागि १ खर्ब ७५ अर्ब पाउण्डको समझदारी

श्रोत: काठमाडौं, २०७५/१२/१६

क्षेत्रीय ऊर्जा बजार नेपाललाई सम्भावना

काठमाडौं — दक्षिण एसियाली बजारमा ऊर्जाको बढ्दो माग नेपालका लागि सम्भावना भएको सरोकारवालाले बताएका छन् । ऊर्जासहितका क्षेत्रमा लगानी जुटाउने उद्देश्यसहित काठमाडौंमा आयोजित दुईदिने लगानी सम्मेलनको पहिलो दिन छलफलमा सहभागी हुँदै नेपालसहित भारत, चीन र बंगलादेशका ऊर्जा क्षेत्रका सरोकारवालाले दक्षिण एसियाली बजारमा ऊर्जाको माग बढिरहेको भन्दै नेपालले आफूलाई तयार पार्नुपर्ने धारणा राखे ।

राजधानीमा बिहीबार सुरु लगानी सम्मेलनमा ऊर्जासम्बन्धी बहसमा भाग लिँदै ऊर्जामन्त्री वर्षमान पुनलगायत । तस्बिर : कान्तिपुर

आर्थिक समृद्धिका लागि ऊर्जा उत्पादन विषयक छलफलमा सहभागीहरूले दक्षिण एसियाली मुलुकमा ऊर्जा खपतदर अहिले निकै कम रहेको भए पनि भविष्यमा यसको दर बढ्ने भएकाले ऊर्जा माग बढ्ने आकलन गरे । ऊर्जा मन्त्रालयका सिनियर डिभिजनल इन्जिनियर सागरराज गौतमले नेपालमा ऊर्जा उत्पादन र नीतिगत सुधारबारे जानकारी दिँदै ऊर्जा खपत भने निकै कम भएको जानकारी गराए । उनका अनुसार नेपालमा प्रतिव्यक्ति ऊर्जा खपत वार्षिक २ सय किलोवाट मात्रै छ ।

श्रोत: नागरिक, २०७५/१२/१७

अरुण तेस्रोमा लगानी जुट्यो

विष्णु बेल्वासे

काठमाडौं- भारतीय कम्पनी एसजेभिएन (सतलज जलविद्युत् निगम लिमिटेड) ले निर्माण गरिरहेको नौ सय मेगावाटको अरुण तेस्रो परियोजनाको लागि लगानी जुटेको छ। शनिबार सम्पन्न भएको लगानी सम्मेलनका क्रममा तीन बैंकले एसजेभिएनलाई ऋण दिने प्रतिबद्धता जनाएसँगै लगानी जुटेको हो।

उक्त परियोजनामा भारतको एउटा र नेपालका दुईवटा बैंकले ऋण दिने भएका हुन्। भारतको स्टेट बैंक अफ इन्डियाले ६ हजार ५६० करोड तथा नेपालको एभरेस्ट बैंकले १२.६१ करोड र नबिल बैंकले ४८७.५ करोड ऋण दिने सम्झौता गरेका छन्। सम्झौतामा सतलज विद्युत् निगमका अध्यक्ष शतिशकुमार शर्मा र स्टेट बैंक अफ इन्डियाका असिस्टेन्ट जनरल म्यानेजर सरोती विनोद कुमार, एभरेस्ट बैंकका डिजिएम गिरिश कोहली र नबिल बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल शाहले हस्ताक्षर गरे।

नेपाल सरकार एसजेभिएनबीच सन् २०१४ मा आयोजना विकास सम्झौता (पिडिए) भएको थियो। यसअघि सन् २०१६ को नोभेम्बरसम्म आयोजनाको लागि आवश्यक लगानी जुटाई सक्ने सम्झौता भए पनि सतलजले पटकपटक समय थप्न आग्रह गरेको थियो।

यसअघि अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजनाको प्रसारण लाइन निर्माणका लागि लगानी गर्न भारत सरकारले एसजेभिएन कम्पनीलाई स्वीकृति दिएको थियो। अरुण तेस्रो भारतको केन्द्र सरकार र हिमाञ्चल प्रदेश सरकारको साझेदारीमा खोलिएको एसजेभिएनले निर्माण गर्न लागेको हो। एसजेभिएनले नेपालमा अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजना निर्माण गर्न सहायक कम्पनी एसजेभिएन-अरुण तेस्रो खोलेको छ। उक्त कम्पनीले चार सय केभी क्षमताको २१७ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइन निर्माण गर्नेछ। प्रसारण लाइन संखुवासभाको दिदिडेखि धनुषाको ढल्केबर हुँदै नेपाल-भारतको सीमा बथनाहासम्म पुग्नेछ।

नयाँदिल्लीमा प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको अध्यक्षतामा हालै बसेको मन्त्रिपरिषद् अर्थ समिति बैठकले प्रसारण लाइन निर्माण गर्न स्वीकृति दिएको थियो।

प्रसारण लाइन निर्माण गर्न १२ अर्ब ३६ करोड १३ लाख लाग्ने अनुमान छ। आयोजना निर्माणका लागि करिब एक खर्ब चार अर्ब लाग्ने अनुमान गरिएको छ। सतलजले चार सय केभी क्षमताको दुई सय १७

किलोमिटर लामो प्रसारण लाइन निर्माण गर्नेछ। प्रसारण लाइन संखुवासभाको दिदिङदेखि धनुषाको ढल्केबर हुँदै नेपाल-भारतको सीमा बथनाहासम्म पुग्नेछ।

यसअघि नेपालको ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयले प्रवर्द्धक एसजेभिएन अरुण ३ पावर डेभलपमेन्ट कम्पनीलाई प्रसारण लाइनको अनुमतिपत्र (लाइसेन्स) प्रदान गरेको थियो। बिजुली भारत निकासी प्रयोजनका लागि अरुण तेस्रो आयोजना निर्माण सुरु भएको हो। हालसम्म आयोजनाको १५ प्रतिशत काम सम्पन्न भएको छ। आयोजनाले दुई सय ६५ परिवारको घरजग्गा अधिग्रहण गरिसकेको छ। एसजेभिएनले २०७१ मंसिर ९ गते लगानी बोर्डसँग आयोजना विकास सम्झौता (पिडिए) गरेको थियो। सम्झौताअनुसार आयोजनाले प्रभावित परिवारलाई प्रतिमहिना ३० युनिटका दरले निःशुल्क विद्युत् उपलब्ध गराउनेछ।

आयोजना बिजुली उत्पादन सुरु भएको २५ वर्षपछि एनजेभिएनले नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने सम्झौता छ। प्रतिमेगावाट लागत १० करोड ५७ लाख रुपैयाँ हुने अनुमान गरिएको छ। पाथीभराको छिरिन्टेमा २० मिटर अग्लो बाँध बाँधी चार सय ६६ मिटर लामो सुरङ बनाएर पानी फर्काउन हाइटेन्सन टनेल निर्माण गर्ने र फ्याक्सिन्डामा पानी खसाल्ने योजना छ।

सम्झौताअनुसार आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत्को २१.९ प्रतिशत (१९७.१ मेगावाट) नेपाललाई निःशुल्क उपलब्ध गराउनुपर्नेछ । बाँकी बिजुली भारत निर्यात हुनेछ । आयोजनाबाट २५ वर्षमा नेपाललाई तीन खर्ब ४८ अर्ब रुपैयाँ प्राप्त हुनेछ । त्यस्तै, एक खर्ब १६ अर्ब रुपैयाँ रोयल्टी, एक खर्ब ६६ अर्बको निःशुल्क विद्युत् र ८० अर्ब आयकर नेपालले पाउने बताइएको छ । कम्पनीले व्यावसायिक उत्पादन सुरु भएपछि १० वर्षसम्म शतप्रतिशत नै आयकर छुट पाउनेछ । त्यसपछिको थप पाँच वर्ष नेपाल सरकारले ५० प्रतिशत आयकर छुट दिनुपर्नेछ । आयोजनाका लागि आयात गरिने सिमेन्ट, रड तथा स्टिलजन्य सामग्री खरिद गर्दा भन्सारमा ५० प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था पनि सम्झौतामा छ।

चार	जलविद्युत्	आयोजनामा	लगानी
चार	जलविद्युत्	आयोजनामा	लगानी

चार जलविद्युत् आयोजनामा मात्र विदेशी लगानीकर्ताले लगानी गर्न इच्छा प्रकट गरेका छन्। सरकारले लगानी सम्मेलनमा १७ वटा जलविद्युत् अयोजनामा लगानी गर्न आह्वान गरेको थियो। सम्मेलनमा सरकार मातहतको नेपाल विद्युत् प्राधिकरण मार्फत आठ र निजी क्षेत्रबाट निर्माण हुने ११ जलविद्युत् आयोजना निर्माण गर्न विदेशी लगानीकर्तालाई प्रस्ताव गरेको थियो। सरकार मातहत निर्माण हुने नलसिंहगाड, एसआरसिक्स, सुनुकोसी-२, सुनुकोसी-३, तमोर, पश्चिम सेती एसआरसिक्सका दुई आयोजना (सात सय र १२ सय मेगावाट), तल्लो अरुण आयोजना छन्। तीमध्ये सातवटा जलाशययुक्त

र तल्लो अरुण जलाशययुक्त (पिकिड) जलप्रवाह आयोजना हुन्। निजी क्षेत्रबाट निर्माण हुन लागेका सबै ११ आयोजना जलप्रवाहमा आधारित हुन्। निजी क्षेत्रबाट निर्माण हुने इगुवा, कालीगण्डकी खोला, तल्लो बरुण, मध्य कालीगण्डकी, म्याग्दी खोला, नामलाड खोला, तपार खोला, त्रिशूली गल्छी, माथिल्लो बलेफी ए, माथिल्लो चमेलिया आयोजना हुन्।

सरकारी र निजी गरेर ६ हजार नौ सय ७९ मेगावाट क्षमताका आयोजनामा लगानी गर्न आह्वान गर्न लागिएको थियो। सरकारले आगामी दशकलाई ऊर्जा दशक घोषणा गरिसकेको छ। उक्त घोषणा कार्यान्वयनमा ल्याउन विदेशी लगानीकर्तालाई आह्वान गरेको हो। ती जलविद्युत् आयोजनाबाट उत्पादित सम्पूर्ण बिजुली सरकारले खरिद गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको छ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले लगानी सम्मेलनको सुरु भएको दिन शुक्रबार नेपालको जलविद्युत् दक्षिण एसियाको विकासको आधार भएको बताएका थिए। ऊर्जा क्षेत्र नै मुलुकको आर्थिक रुपान्तरणको प्रमुख आधार भएकाले सरकारले प्राथमिकतामा राखेको उनको भनाइ थियो।

सरकारले आगामी १० वर्षमा १५ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने र त्यसमा पाँच हजार मेगावाट निर्यात गर्ने लक्ष्य लिएको पनि बताए। ऊर्जा क्षेत्रको विकासका लागि मन्त्रालयले नीतिगत सुधार गरी लगानीमैत्री वातावरण बनाएको जानकारी दिए। १९ वटा साना तथा मझौला जलविद्युत् आयोजना जनताको लगानीमा निर्माण हुन लागेका छन्। ठूला आयोजनामा विदेशी लगानी भित्र्याउन सरकार प्रयासरत रहेको उनको भनाइ थियो। प्रसारण लाइन गुरुयोजना तथा ढल्केवर-मुजफ्फरपुर अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनजस्ता आयोजना अगाडि बढाइएको र क्षेत्रीय बजारसम्म पुग्नुका लागि द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय संयन्त्रमार्फत काम भइरहेको पनि जानकारी दिए।

उक्त अवसरमा राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य कृष्णप्रसाद ओलीले जलवायु परिवर्तनका असर न्यूनीकरण गर्न जलाशययुक्त जलविद्युत् आयोजना निर्माण जरुरी रहेको बताए। चीन, भारत र बंगालादेशसँग ऊर्जा क्षेत्रमा सहकार्य गर्न द्विपक्षीय संयन्त्रसमेत खडा गरिएको स्पष्ट पाउँ उनले नेपालको जलविद्युत्लाई क्षेत्रीय बजारमा उपलब्ध गराउन लागिपरेको बताए।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले वित्तीय लगानीको जोखिम कम गर्न सरकारले 'हेजिड फन्ड'सम्बन्धी व्यवस्था गरिसकेको बताए। यसले वैदेशिक लगानीकर्तालाई सहजरूपमा लगानी गर्ने वातावरण बनेको उनको भनाइ थियो। सम्मेलनमा भारत, बंगालादेश, चीन, भुटानका लगानीकर्ताले नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गर्न इच्छुक रहेको बताएका थिए।

श्रोत: नागरिक, २०७५/१२/१६

७७ परियोजना प्रस्तावमा १५ वटा सम्झौता, १७ सोकेसका परियोजनामा लगानी प्रस्ताव

मेनुका कार्की

काठमाडौं- समृद्ध नेपाल बनाउने सपनासहित आयोजना गरिएको लगानी सम्मेलनमा सम्झौता भएका परियोजना कार्यान्वयनको चरणमा रहेका छन्। शनिबार बेलुकी सम्मेलनको समापन समारोहमा सम्झौता भएका १५ परियोजनामध्ये धेरै परियोजना कार्यान्वयनको चरणमा रहेका छन्। सम्मेलनमा सीजी ग्रुपले चार वटा परियोजनामा सम्झौता गरेको छ।

पूर्वाधार निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखेर आयोजना गरिएको सम्मेलनमा यातायात क्षेत्रतर्फका ७, ऊर्जाका चार, कृषि पूर्वाधारमा तीन, शिक्षा तथा स्वास्थ्य दुई र लजिस्टिक्को एक परियोजनामा लगानी प्रस्ताव आएको छ। सम्मेलनमा सरकारी क्षेत्रबाट ५० र निजी क्षेत्रबाट १७ परियोजनाको शोकेस बनाए पनि यसअन्तर्गतका १७ परियोजनामा लगानीको लागि प्रस्ताव आएको लागनी बोर्डका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत महाप्रसाद अधिकारीले जानकारी दिए।

९ सय मेगावाटको अरुण तेस्रो, २६० मेगावाटको अपर त्रिशुली, १६४ वाटको कालिगण्डकी, अपि हाइड्रो सोलुसन (१८ मेगावाट सोलार, ९८ मेगावाट जलविद्युत्, १० मेगावाट विन इनर्जी) परियोजनामा लगानी सम्बन्धी सम्झौता भएको छ।

अरुण तेस्रोमा भारतीय बैंक एसबीआई र एभरेष्ट बैंकले ६ अर्ब आठ करोड लगानी गर्ने भएका छन्। यो परियोजना पुरानै हो। यसअघि उक्त परियोजनामा भारतीय कम्पनी सतलजले लगानी जुटाएको घोषणा गरेको थियो।

सिमरा विशेष आर्थिक क्षेत्र (सेज) बनाउन अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम (आईएफसी) र लगानी बोर्डबीच सम्झौता भएको छ। लगानी बोर्डका सीईओ अधिकारी र आईएफसीका उपाध्यक्ष पिटर् लेन्क्सबीच उक्त सम्झौता भएको हो। सार्वजनिक निजी साझेदारीमा उक्त सेज निर्माण गरिने छ। आईएफसीले नेपालमा एक अर्ब अमेरिकी डलर अर्थात् १ खर्ब १० अर्ब रुपैयाँ बराबरको लगानी गर्ने बताएको छ।

चौधरी ग्रुपले टेलिकम, सोलार, मल्टि मोडेल लजिस्टिकमा विदेशी लगानी ल्याउने सम्झौता गरेको छ। ग्रुपले ६ सय मेगावाटको सोलार प्लान्टमा लागि क्यानडाको स्काइ पावर कम्पनीलाई नेपालमा लगानी गर्न सम्झौता गरेको छ। चौधरी ग्रुपले सोलार प्लान्टका लागि प्रदेश २ सरकारसँग समझदारी गरेको छ।

भारतको मुथुत फाइनान्सको ३९ करोड ९० लाख रुपैयाँ लगानी भित्र्याउने सम्झौता भएको छ। सिन्सियल कन्सोल्टियमसँग मिलेर जानेन्द्रलाल प्रधानले बुटिक होटेल खोल्ने भएका छन्। काभ्रेको बनेपामा बुटिक खोल्ने सम्झौता सम्मेलनमा भएको हो।

सम्मेलनमा ४० देशका सात सय ३५ जना र ६ सय जना स्वदेशी लगानीकर्ता सहभागी भएको लगानी बोर्डले जनाएको छ। सम्मेलनमा तीन सय भन्दा बढी विदेशी कम्पनी र एक सय भन्दा बढी स्वदेशी कम्पनीका लगानीकर्ताहरु सहभागी रहेको थियो।

श्रोत: कारोबार, २०७५/१२/१७

१५ परियोजनामा सम्झौता, १७ वटामा लगानी प्रस्ताव

भीम गौतम

लगानी सम्मेलनको अन्तिम दिन शनिबार १५ परियोजनामा सम्झौता र समझदारी तथा थप १७ परियोजनामा लगानी प्रस्ताव गरिएको छ । शनिबार सकिएको दुई दिने लगानी सम्मेलनको क्रममा शनिबार १५ परियोजनाहरूमा सम्झौता तथा समझदारी समेत भएको हो । लगानी सम्मेलनको अन्तिम दिन शनिबार १५ परियोजनामा सम्झौता र समझदारी तथा थप १७ परियोजनामा लगानी प्रस्ताव गरिएको छ । शनिबार सकिएको दुई दिने लगानी सम्मेलनको क्रममा शनिबार १५ परियोजनाहरूमा सम्झौता तथा समझदारी समेत भएको हो । चौधरी गुरुपले मात्र चार परियोजनामा सम्झौता र समझदारी गरेको छ । चौधरी गुप र स्काई पावरबीच ६ सय मेगावाटको सोलार परियोजनाका लागि संयुक्त उपक्रम सम्झौता (जेभीए) भएको छ । सम्मेलनको समापनको अवसरमा समझदारीमा चौधरी गुरुपमा प्रबन्ध निर्देशक निर्वाण चौधरी र स्काई पावरका अध्यक्ष एवं प्रमुख कार्यकारी अधिकृत केरी एल्डरले हस्ताक्षर गरे ।

त्यसैगरी प्रबन्धक निर्देशक चौधरी र शराफ कम्पनीका कार्यकारी निर्देशक सलाह सराफबीच मल्टिमोडेल लजिष्टिक पार्क, सीजी कर्प ग्लोबलका प्रबन्धक निर्देशक चौधरी र टुर्कसेलका व्यापारिक प्रमुख मुरात इर्कानबीच ५ जी मोबाइल नेटवर्क तथा प्रदेश-२ का मुख्यमन्त्री लालबाबु यादव र सीजी पूर्वाधार कम्पनीबीच सो प्रदेशमा २ सय मेगावाट सोलार निर्माणको सम्झौता भएको छ । त्यसैगरी विभिन्न क्षेत्रका परियोजना लगानीका लागि १० अर्बको कोष स्थापनाका लागि गैरआवासीय नेपाली संघका अध्यक्ष भवन भट्ट र उद्योग विभागका महानिर्देशक विनोद सिंहबीच समझदारी भएको छ । भारतीय कम्पनी सतलजले निर्माण सुरु गरेको ९ सय मेगावाटको अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजनाको वित्तिय व्यवस्थापनका लागि सतलज तथा स्टेल अफ इण्डियाका साथै नेपालका एभरेष्ट र नबिल बैंकबीच प्रतिवद्धतापत्रमा हस्ताक्षर भएको छ । प्रतिवद्धतापत्रमा सतलज अरुण तेस्रो पावर डेलभपमेन्ट कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सतिलकुमार शर्मा तथा स्टेल बैंकका विनोदकुमार, एभरेष्ट बैंकका उपमहाप्रबन्धक गिरिस गोर्खाली र नबिल बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल शाहबीच हस्ताक्षर भएको छ । १ खर्ब १२ करोड लगानी रहेको आयोजनाको लागि भारतीय बैंकले ६५ अर्ब ६० करोड, एभरेष्टले ८ अर्ब १२ करोड तथा नबिल बैंकले ४ अर्ब ८७ करोड लगानी गर्न लागेको छ । यस्तै, १६४

मेगावाटको कालीगण्डकी गर्जका लागि हाइड्रो सोलुसनका अध्यक्ष ज्ञानेन्द्रलाल प्रधान तथा युनान सिन्हा वाटर कन्जरभेन्सी एण्ड जलविद्युत लगानी कम्पनीका अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार प्रमुख ड्रु ड्रेडचेडबीच जेभीए भएको छ भने रिसोर्स हिमालय बैंकट भिलेज रिसोर्ट बनेपाका कार्यकारी अध्यक्ष प्रधान तथा सिनसरे कन्सल्टिड कम्पनीका प्रबन्ध निर्देशक ईडीई हसीयाबीच बनेपामा रिसोर्ट, दक्षिण एशिया हर्वब डेक्टोयिसन एसपीए, टाइम सेयरिड भिला, खुल्ला चिडीयाखना र एडेभेन्चरस स्पोर्टबारे सम्झौता भएको छ । त्यसैगरी १८ मेगावाटको सोलार, ९८ मेगावाटको जलविद्यु तथा १० मेगावाटको वायु ऊर्जामा लगानीका लागि अपि पावर कम्पनीका अध्यक्ष गुरुप्रसाद न्यौपाने र बेलायतको कँडेल गुरुपका अध्यक्ष राजेन कँडेलबीच समझदारी भएको थियो । सम्मेलनको क्रममा सार्वजनिक निजी साझेदारी (पीपीपी) मोडेलमा अघि बढाउनेबारे विशेष आर्थिक क्षेत्रको बी र सी ब्लकको विकासका लागि लगानी बोर्डका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत महाप्रसाद अधिकारी, सेजका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत चण्डिका भट्ट र अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम (आईएफसी) को नेपाल, भुटान र वंगालकै क्षेत्रीय प्रबन्धक वेण्डी वेरनरबीच सम्झौता भएको छ । त्यसैगरी ग्रेन वेयर हाउसका लागि नेपाल वेयरहाउसिड कम्पनीका प्रबन्ध निर्देशक आनन्द बगरिया र नेसनल कोलाटेरल म्यानेजमेण्ट सर्भिसका उपप्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनुपोम कौशिकबीच जेभीए भएको छ । पूर्वाधार विकासमा सहकार्यका लागि नेपाल निर्माण व्यवसायी महासंघका अध्यक्ष रवि सिंह र म्यानममार लाइसेन्ड कन्ट्र्याक्टर एसोसियनका अध्यक्ष बीक्याऊ वीनबीच समझदारी भएको छ । सम्मेलनको क्रममा २१६ मेगावाटको अपर त्रिशुली-१ का लागि वित्तीय व्यवस्थापनको पनि घोषणा गरिएको छ । ६५० मिलियन डलरको लगानीका लागि सम्मेलनमा कोरियन कम्पनी कोसेपका उपाध्यक्ष हाकविन किमले घोषणा गरेका थिए । सम्मेलनमा मुखतोड फाइनान्स भारतले नेपालको युनाइटेड फाइनान्स लिमिटेडमा ३९ करोड ९० लाख लगानी गर्ने घोषणा नेपालका देशीय निर्देशक अनिल कार्कीले गरेका थिए भने लगानी बोर्ड नेपाल र लगानी बोर्ड साउथ अफ्रिकाबीच द्विपक्षीय सहकार्यका लागि समझदारी भएको छ । १७ परियोजनामा लगानी प्रस्तावसम्मेलनको क्रममा सरकारले अघि सारेका ७७ मध्ये १७ परियोजनाका लागि आवेदन परेको छ । बोर्डका अनुसार पूर्वाधार तथा यातायात क्षेत्रमा ७ वटा, ऊर्जामा ४ वटा, कृषिमा ३ वटा, शिक्षा र स्वास्थ्यमा २ र लजिस्टिकमा एक कम्पनीले आवेदन दिएका छन् । परिपक्व नभएको भन्दै लगानी बोर्डले सार्वजनिक नगरेपनि निजगढ अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन, पश्चिम सेती, तमोर जलाशय, भक्तपुर सम्मेलन केन्द्र, वीरगञ्जमा लजिस्टिक सेन्टर, रिडरोड -यापिड ट्रान्जिट लगायतमा आवेदन परेको छ । अप्रिलसम्मका लागि आवेदन दिने व्यवस्था रहेकोले यसमा थप हुनसक्ने लगानी बोर्डका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत महाप्रसाद अधिकारीले जानकारी दिए ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७५/१२/१७

लगानी सम्मेलन : ऊर्जा परियोजनासम्बन्धी ६ सम्झौता

पुष्प कोइराला

लगानी सम्मेलनमा ऊर्जा परियोजनासम्बन्धी लगानीकर्ता (प्रवर्द्धक) र सम्बन्धी पक्षबीच ६ सम्झौता भएका छन् । सम्झौता कार्यान्वयन भए नेपालमा २ हजार ७ सय ७० मेगावाट विद्युत् आयोजनामा लगानी जुट्नेछ । ऊर्जा आयोजनाहरूमा मौखिक प्रतिबद्धता जनाउने, इच्छा देखाउने थप लगानीकर्ताहरू पनि देखिएका छन् । नेपालमा राजनीति, आर्थिक तथा कानुनी व्यवस्थाहरू सुधारउन्मुख रहेको र लगानीको वातवरण बन्दै गएको भन्दै नेपालको समृद्धिको मुख्य क्षेत्रमा ऊर्जामा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरूले विशेष रुचि उनीहरूको अभिव्यक्तिबाट देखिएको छ ।

तल्लो अरुण र माथिल्लो त्रिशूली-२ पावर चाइनाले बनाउने
माथिल्लो मर्स्याङ्दी ए (५० मेगावाट)को निर्माण गरेको पावर चाइनाले नेपालका थप दुई जलविद्युत् आयोजना निर्माण गर्ने भएको छ । कम्पनीले ६ सय ७९ मेगावाटको तल्लो अरुण र १ सय २ मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली २ जलविद्युत् आयोजना निर्माण भएको हो । लगानी सम्मेलनमा सहभागी पावर चाइनाका जनरल म्यानेजर सोड दोङ सेङले दुई आयोजना निर्माण गर्ने प्रतिबद्धता जनाएका हुन् । १ खर्ब ४५ अर्ब लगानी हुने अनुमान रहेको तल्लो अरुण हाइड्रोइलेक्ट्रिसिटी इन्भेस्टमेन्ट एन्ड डेभलपमेन्ट कम्पनी(एचआइडिसिएल)सँगको सहकार्यमा पावर चाइनाले निर्माण गर्ने भएको हो । यसका लागि एचआइडिसिएल र पावर चाइनाबीच समझदारी-पत्रमा हस्ताक्षरसमेत भइसकेको छ ।

अरुण तेस्रोमा ३ बैंकको लगानी
भारतको सरकारी कम्पनी सतलज जलविद्युत् निगमले निर्माण गरिरहेको अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजनामा ३ बैंकले ऋण लगानी गर्ने सम्झौता गरेका छन् । स्टेट बैंक अफ इन्डिया(एसबिआई)ले ६५ अर्ब ६० करोड, एभरेस्ट बैंकले ८ अर्ब १२ करोड र नबिल बैंकले ४ अर्ब ८७ करोड ऋण लगानी गर्ने सम्झौता भएको हो । आयोजनामा १ खर्ब १२ अर्ब २८ करोड लगानी अनुमान गरिएको छ ।

तीन कम्पनीले कालीगण्डकी गर्ज बनाउने
चीनको सांघाई इन्भेस्टिगेसन, डिजाइन एन्ड रिसर्च इस्टिच्युट कम्पनी लिमिटेड, युनान सिन्हा वाटर कन्जभेन्सी र हाइड्रो सोलुसन्सबीच १६४ मेगावाट कालीगण्डकी गर्ज जलविद्युत् आयोजनामा संयुक्त लगानी गर्ने गर्ने सम्झौता भएको छ । यो आयोजनामा झन्डै ३० अर्ब रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको छ ।

सिजीले **सौर्य** **उर्जाको एसेम्बली** **प्लान्ट** **बनाउने**
अमेरिकाको स्काइ पावरसँगको साझेदारीमा सिजी इन्फ्रास्ट्रक्चर प्रालिले देशभर ६०० मेगावाट सौर्य ऊर्जा विकास गर्ने भएको छ । साथै, उसले नेपालमा सोलार इन्र्जीको एसेम्बली प्लान्ट पनि लगाउनेछ ।

६ सय मेगावाटमध्ये २ सय मेगावाटको सोलार आयोजना प्रदेश २ मा निर्माण गर्ने सम्बन्धी सम्झौता सिजिले गरेको छ । प्रदेश २ का मुख्यमन्त्री लालबाबु राउत र कम्पनीका प्रबन्ध निर्देशक चौधरीले सोसम्बन्धी सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गरेका छन् ।

माथिल्लो **त्रिशूली-१** **मा ६५** **करोड** **डलरको** **सम्झौता**
कोरिया साउथ इस्ट पावर कम्पनी लिमिटेड(कोसेप)ले माथिल्लो त्रिशूली-१ मा ६५ करोड अमेरिकी डलर लगानी गर्ने सम्झौता गरेको छ । कोसेपका उपाध्यक्ष हक विन किम र लगानी बोर्डबीच माथिल्लो त्रिशूली-१ २१६ मेगावाटमा ७१ अर्ब रुपैयाँभन्दा बढीको उक्त रकम अमेरिकी डलरमा लगानी गर्ने सम्झौता भएको हो । कम्पनीले आयोजनाको प्रवर्द्धक नेपाल वाटर एन्ड इन्र्जी डेभलपमेन्ट कम्पनीमा सो रकम लगानी गर्ने भएको हो ।

अपी **पावर** **र** **कँडेल ग्रुप** **अफ** **कम्पनीबीच** **सम्झौता**
अपी पावर कम्पनी र कँडेल ग्रुप अफ कम्पनीज् युकेबीच ९६ मेगावाट जलविद्युत् आयोजना, १८ मेगावाट सौर्य ऊर्जा आयोजना र १० मेगावाटको वायु ऊर्जा आयोजना विकास गर्ने सम्झौता भएको छ । सम्झौता-अपि पावरका अध्यक्ष गुरुप्रसाद न्यौपाने र कँडेल ग्रुपका अध्यक्ष राजेन कँडेलले हस्ताक्षर गरे ।

डोल्मा **फन्डको** **ब्याट्री** **स्टोरेज** **परियोजना**
१ सय ५० मेगावाटको ब्याट्री स्टोरेज परियोजनामा डोल्मा इन्र्जीले लगानी गर्ने भएको छ । स्वच्छ ऊर्जामा लगानी गर्ने गरी सम्झौता भएको फन्डका प्रमुख कार्यकारी सन्दीप साहले जानकारी दिए ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७५/१२/१६

जलविद्युतमा १५ खर्ब जुटाउने लक्ष्य

पुष्प कोइराला

बंगलादेशबाट ९ हजार मेगावाट किन्ने प्रस्ताव : बंगलादेश पावर डेभलपमेन्ट बोर्डका प्रमुख इन्जिनियर मोहम्मद मोहबुबुर रहमानले देशको कुल मागको १५ प्रतिशत विद्युत् छिमेकी देशबाट आयात गर्ने आफूहरूको नीति रहेको बताए । उनका अनुसार बंगलादेशले सन् २०४० सम्ममा झन्डै ४० हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिएको बताउँदै उनले त्यसको १५ प्रतिशत हुन आउने ९ हजार मेगावाट नेपालबाट आयात गर्ने बताए । सुरुमा निर्माणाधीन ९ सय मेगावाटको माथिल्लो कर्णालीबाट ५ सय मेगावाट विद्युत् लैजान आयोजनाका प्रवर्द्धक जिएमआर र भारतको विद्युत् व्यापार निगमसँग सहमति भइसकेको उनले जानकारी गराए । उक्त सहमतिअनुसार त्रिपक्षीय पिपिए पनि चाँडो हुने उनको भनाइ छ ।

शुक्रबारबाट सुरु भएको लगानी सम्मेलनमा १५ खर्ब रुपैयाँभन्दा बढी लागतका जलविद्युत् आयोजनामा लगानी जुटाउन सरकारले पहल सुरु गरेको छ । सरकारका तर्फबाट ११ खर्बभन्दा बढी लागत अनुमान गरिएको ८ जलविद्युत् आयोजना प्रस्तुत गरिएको छ । त्यस्तै निजी क्षेत्रले २ खर्ब २६ अर्ब रुपैयाँ लागत पर्ने १७ आयोजना प्रस्तुत गरेका छन् । निजी क्षेत्रका प्रस्तुत गरेका आयोजनाबाट १ हजार ३ सय ४८ मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने क्षमता छ । सरकारले भने जलाशययुक्त जलविद्युत् आयोजनालाई प्राथमिकता दिएको छ ।

सम्मेलनको ऊर्जा सत्रलाई सम्बोधन गर्दै प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले नेपाल विद्युत्को पावरहाउस भएको बताए । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले सरकारले लिएको समृद्ध नेपाल, सुखी नेपालीको लक्ष्य पूरा गर्न आर्थिक समृद्धि प्राप्त गर्नुको विकल्प नरहेको बताए । समृद्धिका लागि ऊर्जा क्षेत्र महत्त्वपूर्ण भएको उनले बताए । नेपालमा प्रशस्त जलविद्युत् विकासको सम्भावना रहेको बताउँदै उनले आउँदो १० वर्षभित्र १५ हजार मेगावाट विद्युत् विकास हुने बताए । नेपालमा उत्पादन हुने जलविद्युतकाे क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय बजारसमेत खुला भइसकेको सन्दर्भमा नेपालको जलविद्युत्मा लगानी गर्ने राम्रो वातावरण भएको उनको भनाइ छ ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय योजना आयोगका ऊर्जा हेर्ने सदस्य डा. कृष्ण ओलीले जलवायु परिवर्तनको असर न्यून गर्न नेपालमा जलाशययुक्त जलविद्युत् आयोजनाको सम्भावना रहेको बताए । ओलीले नेपालले

ऊर्जा विकासका लागि महत्वपूर्ण हुने सार्वजनिक-निजी साझेदारी तथा लगानी विधेयक र विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण विधेयक पारित गरेको समेत जानकारी दिए । विश्व नै एउटै गाउँ भइसकेको अहिलेको अवस्थामा नेपालका आयोजनाले जलवायु परिवर्तनको असर न्यून गर्दै विश्वलाई नै गुन लगाउन सक्ने उनको भनाइ थियो ।

कार्यक्रममा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले आगामी १० वर्षमा १५ हजार मेगावाट विद्युत् विकासका लागि विद्युत् खरिद सम्झौता खोलेको बताए । ऊर्जा विकासका लागि प्राधिकरणले जलाशययुक्त, अर्धजलाशययुक्त र नदी प्रवाहमा आधारित आयोजनाका लागि छुट्टाछुट्टै पिपिए दर निर्धारण गरेको उनले बताए । ऊर्जा उत्पादकलाई सुविधा दिन पोस्टेड दरको व्यवस्था गरेको उनले बताए ।

नेपालमा १ सय मेगावाटसम्मका आयोजना आन्तरिक लगानीमा बन्न सक्ने भएकाले त्यसभन्दा माथिका आयोजनामा डलर भुक्तानी दिने गरी पिपिए गरिएको उनले जानकारी दिए । डलरमा पिपिए गरिएका आयोजनालाई डलरमा भुक्तानी दिनुपर्ने हुँदा त्यसबाट नेपाललाई पर्न सक्ने वित्तीय जोखिम कम गर्न त्रिपक्षीय योगदानमा आधारित हेजिड फन्डको व्यवस्था गर्ने नीति कार्यान्वयनमा ल्याउन लागिएको घिसिङले बताए । डलरमा भुक्तानी १० वर्ष अर्थात् ऋण चुक्ता गर्ने अवधिसम्मका लागि गर्ने व्यवस्था गरिएको पनि उनले स्पष्ट पारे ।

लगानीकर्तालाई उत्साहित बनाउन राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य डा. कृष्ण ओलीले जलवायु परिवर्तनको असर न्यून गर्न नेपालमा जलाशययुक्त जलविद्युत् आयोजनाको सम्भावना रहेको बताए । नेपालले ऊर्जा विकासका लागि महत्वपूर्ण हुने सार्वजनिक-निजी साझेदारी तथा लगानी विधेयक र विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण विधेयक पारित गरेको जानकारी उनले दिए ।

कार्यक्रममा भारतको केन्द्रीय विद्युत् प्राधिकरणका सचिव सनोजकुमार झाले नेपाल, बंगलादेश, भुटानसँग ऊर्जा सहकार्य गर्ने गरी भारतले अन्तरदेशीय विद्युत् व्यापारको नीति लिएको बताए । भारतमा ऊर्जाको माग र आपूर्तिबीच निकै ठूलो फरक रहेकाले मूल्यमा पनि निकै फरक रहेको उनले बताए । भारतमा प्रतियुनिट विद्युत्को २ रुपैयाँदेखि २१ रुपैयाँसम्म रहेको कार्यक्रममा उनले जानकारी दिए ।

कार्यक्रममा पावर चाइनाका महाप्रबन्धक सड दोङ सेङले नेपालमा जलविद्युत्को प्रचुर सम्भावना रहेको बताए । चीनले नेपालका केही आयोजनामा लगानी गरिसकेको र अझ यो क्षेत्रमा लगानीका लागि इच्छुक रहेको बताए । अधिकांश विदेशी वक्ताहरूले नेपालको जलविद्युत् क्षेत्रमा लगानी गर्न इच्छुक रहेको बताएका थिए ।

ऊर्जा सत्रको सहजीकरण गरेका हाइड्रो सोलुसन्स प्रालिका कार्यकारी निर्देशक ज्ञानेन्द्रलाल प्रधानले नेपाली विद्युत्को मूल्य दक्षिण एसियामै आकर्षक रहेको बताए । ‘बेलायत, अमेरिकालगायतको भन्दा नेपालको विद्युत् खरिद दर निकै आकर्षक छ,’ उनले भने ।

विदेशी **लगानीकर्तालाई** **डलरमा** **पिपिए** **:**
कुलमान **घिसिङ,** **प्रबन्ध** **निर्देशक,** **विद्युत्** **प्राधिकरण**
ऊर्जा विकासका लागि प्राधिकरणले जलाशययुक्त, अर्धजलाशययुक्त र नदी प्रवाहमा आधारित आयोजनाका लागि छुट्टाछुट्टै पिपिए दर निर्धारण गरेको छ । ऊर्जा उत्पादकलाई सुविधा दिन पोस्टेड दरको व्यवस्था गरिएको छ । नेपालमा १ सय मेगावाटसम्मका आयोजना आन्तरिक लगानीमा बन्न सक्ने भएकाले त्यसभन्दा माथिका आयोजनामा डलर भुक्तानी दिने गरी पिपिएको प्रावधान राखिएको छ । डलरमा पिपिए गरिएका आयोजनालाई डलरमा भुक्तानी दिनुपर्ने हुँदा त्यसबाट नेपाललाई पर्न सक्ने वित्तीय जोखिम कम गर्न त्रिपक्षीय योगदानमा आधारित हेजिड फन्डको व्यवस्था गर्ने नीति कार्यान्वयनमा ल्याउन लागिएको छ ।

श्रोत: राजधानी, २०७५/१२/१७

माथिल्लो त्रिशूली ३ 'ए' को बाँधस्थल परीक्षण सफल

नुवाकोट । रसुवामा बाँध र नुवाकोटमा विद्युत् उत्पादन गृह रहेको ६० मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली ३ 'ए' जलविद्युत् आयोजनाको संरचना निर्माण पूरा भएसँगै विद्युत् उत्पादनका लागि थालिएको परीक्षण सफल हुँदै गएको छ ।

आगामी १७ वैशाखदेखि विद्युत् उत्पादन थाल्ने लक्ष्य लिएको आयोजनाले यही १ चैतदेखि सुरु गरेको बाँधस्थलको परीक्षण बिहीबार सम्पन्न गरेको आयोजना प्रमुख फणिन्द्रराज जोशीले जानकारी दिए ।

बाँधस्थलका तीनवटा ढोकाबाट पानी थुनेर डी-सेन्टर (पानी जमाउने पोखरी)मा पठाउने कार्य सफल भएको हो । १२ वैशाख २०७२ मा गएको विनाशकारी भूकम्पका कारण सबैभन्दा बढी क्षति पुगेको उक्त आयोजनाको बाँधस्थल पुनःमर्मत गरेर सञ्चालनमा ल्याइएको थियो । आयोजनाको बाँधस्थलको परीक्षण सफल भएसँगै तोकिएको समयमा विद्युत् उत्पादन हुने वातावरण निश्चिततातर्फ लम्किएको आयोजनाका उपप्रबन्धक इन्जिनियर सत्यराम ज्याखवाले बताए । उनले भने, 'भूकम्पले क्षति पुऱ्याएपछि मर्मत गरेर सञ्चालनमा ल्याइएकाले बाँधस्थलको परीक्षण चुनौती थियो । तीन वटा ढोकामार्फत थुनिएको पानीले सहजै डी-सेन्टरमा प्रवेश गरेको छ । यो सुखद पक्ष हो ।' बाँधस्थलको परीक्षणअन्तर्गत थुनिएको बाँध करिब ४८ घण्टासम्म परीक्षण गरिने आयोजनाको निर्माण गरिरहेको चाइना गेजुवा गुरुप अफ कम्पनी (सीजीजीसी)ले जनाएको छ । आयोजनाको सिभिल (भौतिक) संरचना निर्माणपश्चात् करिब ४५ दिनको परीक्षण अवधिको यस समयमा दोस्रो चरणअन्तर्गत अर्को सातादेखि डी-सेन्टर हुँदै सुरुङ्ग मार्गको परीक्षण गर्ने योजना छ । असारसम्ममा निर्माण सम्पन्न गर्ने योजनाका साथ तीव्र गतिमा भइरहेको कार्यअन्तर्गत आयोजनाको समग्र काम हाल ९० प्रतिशतभन्दा बढी पूरा भएको छ ।

आयोजनाको सिभिलतर्फ ९८, इलेक्ट्रोमेकानिकलतर्फ ७५ र हाइड्रोमेकानिकलतर्फ ८८ एवं प्रसारण लाइन विस्तारको कार्य ९५ प्रतिशत सम्पन्न भइसकेको छ । उक्त आयोजनाबाट ३० मेगावाट बिजुली आगामी १७ वैशाखमा पहिलो युनिटबाट उत्पादन सुरु गर्ने लक्ष्य छ । ३० मेगावाट क्षमताको दोस्रो युनिट आगामी १५ असारमा सञ्चालनमा ल्याउने गरी हाल इलेक्ट्रोमेकानिकलको कामलाई तीव्र बनाइएको छ । सन् २०११ जुनदेखि सीजीजीसी कम्पनीले उक्त आयोजनाको निर्माणको काम थालेको थियो । निर्माणका लागि उक्त कम्पनीसँग इन्जिनियरिङ, प्रोक्युरमेन्ट एवं कन्स्ट्रक्सन (ईपीसी) अवधारणामा सम्झौता

भएको थियो । ईपीसी मोडेलमा निर्माण गरिएको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको यो पहिलो जलविद्युत् आयोजना हो । क्षमता वृद्धि, विभिन्न मागमा स्थानीयको अवरोध र विनाशकारी भूकम्प तथा भारतीय नाकाबन्दीको प्रभावले तोकिएभन्दा चार वर्ष ढिलाइ गरी आयोजना निर्माण अन्तिम चरणमा पुऱ्याइएको छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/१२/१६

लगानी सम्मेलनमा पावर चाइनाले घोषणा गर्याे : तल्लो अरुण निर्माण गर्छु

काठमाडौं- चिनियाँ कम्पनी पावर चाइना इन्टरनेशनलले नेपालमा दुई ठूला जलविद्युत आयोजना निर्माण गर्ने घोषणा गरेको छ । राजधानीमा चलिरहेको दुई दिने लगानी सम्मेलनका क्रममा कम्पनीले आयोजना निर्माण गर्ने बाचा गरेको हो । पावर चाइनाका अध्यक्ष सङ्घ सेङले ६ सय ७९ मेगावाटको तल्लो अरुण र १ सय २ मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली-२ निर्माण गर्ने बताएका छन् । कम्पनीले यसअघि नै आफ्नो सहायक कम्पनी हाइड्रो चाइना कर्पोरेशनका नाममा त्रिशूलीको अनुमतिपत्र लिइसकेको छ । यो आयोजना निर्माण गर्न विद्युत विकास विभागमा उत्पादन अनुमतिपत्र लिन आवेदनसमेत दिएको छ । तल्लो अरुण हाइड्रो इलेक्ट्रिसिटी डेभलपमेन्ट एन्ड इन्भेष्टमेन्ट कम्पनी लिमिटेड (एचआइडिसिएल) सँगको सहकार्यमा निर्माण गर्ने योजना छ । योजना अनुसार एचआइडिसिएलले गत फागुन २९ गते अध्ययन अनुमतिपत्रका लागि विभागमा आवेदन दिएको छ । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयले आयोजनामा लगानी खोज्ने जिम्मा एचआइडिसिएललाई दिएको छ । एचआइडिसिएल र पावर चाइनाबीच आयोजना निर्माण गर्नेबारे समझदारीपत्र (एमओयू) मा हस्ताक्षर पनि भएको जनाइएको छ । गत वर्ष अर्थात् सन् २०१८ अक्टोबरमा मन्त्रालय र नेपाली राजदूतावासको सहकार्यमा बेइजिङमा भएको सम्मेलनमा पनि ठूला आयोजना निर्माणमा पावर चाइनाले इच्छा व्यक्त गरेको थियो । त्यतिबेला ४ सय ५० मेगावाटको किमाथांका अरुणमा लगानी गर्ने प्रारम्भिक छलफल भएको थियो । तर, किमाथांका अध्ययनमा केही समय लाग्ने हुँदा तल्लो अरुणमा जान सक्ने संकेत मन्त्रालयले दिएको थियो । चीनमा भएको सम्मेलन तथा सहमति र यसपछिको निरन्तर छलफलबाट एचआइडिसिएल तथा पावर चाइनाबीच आयोजना निर्माण गर्ने विषयमा एमओयू भएको थियो । आयोजनाको थप अध्ययन गर्न प्राविधिक टोली समेत खटाइएको एचआइडिसिएलले जनाएको छ । सम्मेलनमा तल्लो अरुण 'सो केस' आयोजनाको सूचीमा पनि राखिएको छ । लगानी सुनिश्चित भइसकेको आयोजना 'सो केस' मा राखेकोमा चिनियाँ पक्षले असन्तुष्टि जनाएको एचआइडिसिएलका एक अधिकारीले बताए । भारत तथा भारतीय कम्पनीको दबाबमा तल्लो अरुण 'सो केस' मा राख्न लगाएको कम्पनीको दाबी छ । पावर चाइनाले यसअघि ५० मेगावाटको माथिल्लो मरुयाङ्दी 'ए' निर्माण गरिसकेको छ । यसमा ९० प्रतिशत चिनियाँ र १० प्रतिशत नेपालीको स्वामित्व छ । २०७२ साल बैशाखको भूकम्प लगत्तै भारतले गरेको नाकाबन्दीको समयमा पनि निरन्तर काम गरेर निर्माण सुरु भएको ४ वर्षमै आयोजनाबाट विद्युत उत्पादन भएको थियो । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्री वर्षमान पुन केही समयअघि दिल्लीको एक कार्यक्रममा सहभागी हुन जाँदा भारतले तल्लो अरुण निर्माण गर्न दिन आग्रह गरेको थियो । सतलज जलविद्युत निगमले ९ सय मेगावाटको अरुण-३ निर्माण गरिरहेकाले यसैको क्यासकेड आयोजनाको रूपमा तल्लो अरुण निर्माण गर्न दिनुपर्ने बताएको थियो । चिनियाँ कम्पनीसँग एमओयू भइसके पनि भारतले बिगार्ने नियत राखी लगानी सम्मेलनमा 'आयोजना सो केस' मा राखिएको आरोप छ । दिल्लीको सम्मेलनमा ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्री वर्षमान पुनले छलफल गरेर प्रतिक्रिया दिने बताएका थिए ।

श्रोत: गोरखापत्र, २०७५/१२/१९

प्राधिकरणको रु १५ करोड क्षति, मङ्गलबारसम्म विद्युत् सञ्चालन गरिने

आइतबार साँझ आएको हावाहुरीका कारण नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको रु १५ करोड बराबरको क्षति भएको छ । बारा र पर्सा भएर प्रवाहित भएका प्राधिकरणको प्रसारण लाइन तथा अन्य भौतिक संरचनामा ठूलो मात्रामा क्षति भएको प्राधिकरणले जनाएको छ । संरचनामा परेको क्षतिको कारण विद्युत् प्रवाहमा समस्या पैदा भएको छ । वीरगञ्जमा हावाहुरीका कारण विद्युत् प्रवाहमा समस्या आएको छ भने बाराको सदरमुकाम कलैयामा विद्युत् आपूर्ति नियमित रहेको छ ।

हुरीबतासका कारण परवानीपुर-वीरगञ्ज ६६ केभी डबल सर्किट प्रसारण लाइनमा क्षति पुगी विद्युत् आपूर्तिमा समस्या आएको छ । यस्तै वीरगञ्ज-कलैया ३३ केभी प्रसारण लाइनमा समेत क्षति पुगेका कारण विद्युत् आपूर्तिमा समस्या आएको प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रबल अधिकारीले जानकारी दिनुभयो ।

भारतबाट विद्युत् आयात हुने १३२ केभी रक्सौल-परवानीपुर प्रसारण लाइनको ठूलो टावरमा समेत क्षतिग्रस्त भएको छ । सोही कारण विद्युत् आपूर्तिमा समस्या आएको छ । कलैया वितरण केन्द्रअन्तर्गतको विद्युत् प्रणालीमा मात्र एक हजार ५०० खम्बा ढलेका छन् ।

क्षतिग्रस्त भएका प्राधिकरणको संरचना तत्काल मर्मत गरी विद्युत् आपूर्ति नियमित गराउनका लागि प्राधिकरणको हेटौँडास्थित क्षेत्रीय कार्यालयको टोली तथा बारा र पर्साको टोली आँधी हुँदा प्रभावित क्षेत्रमा पुगेका छन् ।

हेटौँडा क्षेत्रीय कार्यालयका प्रमुख नवराज सुवेदीका अनुसार आज साँझसम्म केही स्थानमा र मङ्गलबार अबेरसम्म सकेसम्म सबै स्थानमा विद्युत् आपूर्ति गर्ने तयारीमा प्राधिकरण जुटेको सुवेदीले जानकारी दिनुभयो । हावाहुरीले प्राधिकरणका तार चुन्डेका छन् भने ट्रान्सफर्मरसमेत लडेर क्षति पुगेको प्राधिकरणको हेटौँडा क्षेत्रीय कार्यालयले जनाएको छ ।

प्राधिकरणले कलैयास्थित सबस्टेशन आइतबार नै चन्द्रनिगाहपुर सबस्टेशनबाट चार्ज गरी बजार क्षेत्रमा विद्युत् आपूर्तिको व्यवस्था मिलाएको छ । दुवै जिल्लामा गरी दुई हजार बढी खम्बा लडेको प्रमुख सुवेदीले जानकारी दिनुभयो ।

विद्युत् प्रणालीमा क्षति पुगे पनि विद्युत् दुर्घटना हुन नदिन प्राधिकरणले सजगता अपनाएको जानकारी दिँदै प्राधिकरणका प्रवक्ता अधिकारीले दैवीप्रकोपबाट हुन पुगेको प्रणाली सुधार गर्न सबै प्रकारको साधन र स्रोत परिचालन गरिएको बताउनुभयो । बारा र पर्साका क्षेत्रका बाहेक देशभर विद्युत् प्रणालीमा कुनै पनि समस्या नरहेको प्राधिकरणले स्पष्ट पारेको छ ।

श्रोत: काठमाडौं, २०७५/१२/१२

माथिल्लो त्रिशूली-१ : हेजिडको रकम तिरेर सरकारले बिजुली लिने

विजय तिमल्सिना

काठमाडौं — माथिल्लो त्रिशूली-१ आयोजनाबाट सरकारले १७ प्रतिशत विद्युत् लिने भएको छ । हेजिड फन्डमा २१६ मेगावाटको यो आयोजनाले तिर्नुपर्ने बापतको रकम सरकारले व्यहोरेदिने र त्यसको सट्टा करिब ३७ मेगावाट विद्युत् सरकारलाई उपलब्ध गराउन कम्पनी राजी भएको हो ।

नेपाली मुद्रासँग डलरको भाउ घटबढ हुँदा हुने जोखिम कम गर्ने उद्देश्यसहित हेजिड फन्ड स्थापनाको प्रावधान राखिएको हो ।

यो प्रस्ताव नेपाल विद्युत्प्राधिकरणको बोर्ड बैठकबाट पारित भई मन्त्रिपरिषद्ले यसै साता स्वीकृत गरिसकेको छ । ऊर्जा मन्त्रालयका प्रवक्ता प्रवीणराज अर्यालले यसै साता मन्त्रिपरिषद्ले आयोजनालाई हेजिड सुविधा दिएर विद्युत् लिने प्रस्ताव पारित गरेको जानकारी दिए । आयोजनासँग

प्राधिकरणले गरेको विद्युत् खरिद सम्झौता (पीपीए) मा हेजिड फन्डका लागि तोकिएको रकममध्ये एकतिहाइ आयोजनाले तिर्ने र बाँकी प्राधिकरण तथा सरकारले तिर्ने प्रावधान भएको अर्यालले बताए ।

आयोजनाले हेजिड फन्डमा राख्ने रकम सरकारले तिर्ने सर्तमासरकारलाई निःशुल्क विद्युत् उपलब्ध गराउन सहमति जनाएको हो । मन्त्रिपरिषद्ले हेजिड फन्डको रकम सरकारले तिरेर विद्युत् लिन स्वीकृति दिएको उनले बताए । ‘आयोजनाले विद्युत् उत्पादन थालेको १४ औं वर्षदेखि २६ औं वर्षसम्मसरकारलाई निःशुल्क विद्युत् उपलब्ध गराउने छ,’ उनले भने, ‘हेजिड फन्डमा कति रकम तिर्नुपर्छ भन्ने विषय राष्ट्र बैंक र

प्राधिकरणले निर्धारण गरिसकेको छ ।' प्राधिकरण स्रोतका अनुसार यो आयोजनाले हेजिड सुविधाका लागि कोषमा करिब ५ अर्ब जम्मा गर्नुपर्ने हुन्छ । यो रकम सरकारले जम्मा गरिदिने छ ।

आयोजनासँगको पीपीएमप्राधिकरणले विद्युत् खरिदबापत डलरमा भुक्तानी गर्ने उल्लेख छ । प्राधिकरणले आयोजनाबाट विद्युत् खरिद गर्दा आयोजनाले लिएको ऋण भुक्तानी नभएसम्म वा १० वर्षसम्म जुन अवधि कम हुन्छ सोही अवधिसम्म डलरमा भुक्तानी दिनेछ । आयोजनासँग गरिएको पीपीएम डलरमा भुक्तानी दिँदा हुने जोखिम न्यूनीकरणका लागि आयोजना, प्राधिकरण र सरकारले निश्चित रकम जम्मा गरी हेजिड फन्ड स्थापना गर्ने उल्लेख छ ।

प्राधिकरणले आयोजनाको विद्युत् सुखायाममा प्रतियुनिट ८ रुपैयाँ ४० पैसा र वर्षायाममा ४ रुपैयाँ ८० पैसामा किन्नेछ । पीपीएम गरिएको दिनका लागि नेपाल राष्ट्रबैंकले तोकेको डलरको सटही मूल्य स्थिर रहन्छ । डलर र नेपाली मुद्रा विनिमय दरको कारण कुनै अतिरिक्त नोक्सान पर्न गए हेजिड फन्डबाट भुक्तानी हुनेछ ।

हेजिड फन्ड स्थापनाका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकले तयारपारेको विनियमावलीमन्त्रपरिषद्ले पुस १७ गते स्वीकृत गरिसकेको छ । नियमावली पारित भएसँगै आयोजनाका लागि पनि हेजिड सुविधा उपलब्ध गराउने बाटो खुलेको छ ।

नियमावली अनुसार एक सय मेगावाट वा सोभन्दा बढी क्षमताका जलविद्युत् उत्पादन, २२० केभीए वा सोभन्दा बढी क्षमताका तीन किलोमिटर भन्दा लामो विद्युत् प्रसारण लाइन, १० किलोमिटर भन्दा लामो रेल, मेट्रो तथा मोनो रेलमार्ग र ५० किलोमिटरभन्दा लामो द्रुतमार्ग निर्माणको लागि आउने विदेशी ऋण (लगानी) लाई हेजिड सुविधा प्रदान गर्न सक्ने व्यवस्था छ ।

माथिल्लो त्रिशूली-१ सँग प्राधिकरणले गत माघ १४ गते पीपीए गरेको हो । आयोजनामा ९० प्रतिशत विदेशी र १० प्रतिशतस्वदेशी लगानी छ । आयोजनामा विश्व बैंक अन्तर्गतको अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम (आईएफसी) ले १५ प्रतिशत लगानी गर्नेछ । ९० प्रतिशत ऋण र २० प्रतिशत स्वपुँजी लगानी हुनेछ । आयोजना निर्माणका लागि नेपाल वाटर एन्ड इनर्जी डेभलपमेन्ट कम्पनी दर्ता भएको छ । कम्पनीले गत कात्तिकमा विद्युत् विकास विभागबाट उत्पादन अनुमति पत्र पाएको हो ।

लगानीकर्ता कोरियन कम्पनीले बैंकबाट ऋण लगानी स्वीकृत नभएको भन्दै हेजिड फन्ड स्थापनाका लागि माग गर्दै आएको थियो । गत शुक्रबार र शनिबार काठमाडौँमा भएको लगानीसम्मेलनको क्रममा कोरियन लगानीकर्ता कोसेपले आयोजनाका लागि ६५ करोड अमेरिकी डलर लगानी प्रतिबद्धताको घोषणा गरेको छ । कोसेपका उपाध्यक्ष हक बिन किमले आयोजनामा लगानी प्रतिबद्धताको घोषणा गरेका हुन् ।

प्राधिकरणले डलरमा विद्युत्किन्ने सम्झौता गरेको यो सबैभन्दा ठूला आयोजना हो । यसअघि प्राधिकरणले ६० मेगावाटकोखिम्ची, ४५ मेगावाटको माथिल्लो भोटेकोसी, ८२ मेगावाटको तल्लो सोलु, ५० मेगावाटको माथिल्लो मर्स्याङ्दी ए, ३७ दशमलव ६ मेगावाटको काबेली ए र एकसय २० मेगावाटको रसुवा-भोटेकोसी आयोजनालाई पनि डलरमा भुक्तानी गर्ने गरी पीपीए गरेको छ । यीमध्ये खिम्ची, भोटेकोसी र माथिल्लो मर्स्याङ्दी ए सञ्चालनमाआइसकेका छन् ।

श्रोत: अभियान, २०७५/१२/१८

बारा-पर्सा हावाहुरी : नितनपुर र परवानीपुरको प्रसारण लाइनमा क्षति, विद्युत् आपूर्ति बन्द

वीरगञ्ज (अस) । आँधीहुरीले बारा र पर्सामा विद्युत् आपूर्ति बन्द भएको छ । आइतवार साँझ आएको आँधीहुरीले विद्युत्को प्रसारण लाइनमा क्षति पुर्याएपछि विद्युत् आपूर्ति बन्द भएको नेपाल विद्युत् प्राधिकरण वीरगञ्ज वितरण केन्द्रले बताएको छ ।

वितरण केन्द्रका प्रमुख मुनिन्द्र ठाकुरले हुरीका कारण बाराको नितनपुरमा ६६ केभी प्रसारण लाइन क्षतिग्रस्त बनाएको बताए । रक्सौल परवानीपुर १५० केभी प्रसारण लाइनमा पनि क्षति पुगेको उनले बताए । हुरीले ठाउँठाउँमा बिजुलीको पोल ढालिदिएको छ ।

प्रसारण लाइन क्षतिग्रस्त भएपछि बारा र पर्साका औद्योगिक र गार्हस्थ ग्राहकलाई विद्युत् आपूर्ति दिन नसकिएको प्राधिकरणले बताएको छ । आइतवार साँझ ८ बजेदेखि यो क्षेत्रमा विद्युत् आपूर्ति बन्द भएको हो । ६६ केभी प्रसारण लाइन मर्मत भइरहेको प्राधिकरण मर्मत शाखाका प्रमुख अरुण सिंहले जानकारी दिए ।

३३ केभीबाट ११ केभीमा लाइन ट्रान्सफर गरी आपूर्ति व्यवस्था मिलाउने प्रयास भइरहेको सिंहले बताए । हुरीले ६६ केभी प्रसारण लाइनको एंगल भाँच्नुका साथै तार चुँडाएर क्षति पुर्याएको उनले बताए । क्षतिग्रस्त संरचना मर्मत गरी सोमवार साँझसम्म गार्हस्थ ग्राहकलाई विद्युत् आपूर्ति दिने प्रयास भइरहेको प्राधिकरणले बताएको छ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/१२/१८

कालीगण्डकी गर्जमा लगानी सुनिश्चित

घनश्याम खड्का

म्याग्दी — संसारकै सर्वाधिक गहिरो अन्धगल्छीमा निर्माण हुने १६४ मेगावाट क्षमताको कालीगण्डकी गर्जमा लगानी सुनिश्चित भएको छ । प्राविधिक परामर्शदाता हाइड्रो सोलुसनले विद्युत् विकास विभागसँग लाइसेन्स नवीकरण गर्न नसक्दा अलपत्र परेको उक्त आयोजनामा लगानी सुनिश्चित भएको हो । कालीगण्डकी गर्ज अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा पर्छ ।

आयोजनामा आठ वर्षअघि सातवटा विदेशी तथा स्वदेशी लगानीदाता जुटाए पनि विद्युत् खरिद सम्झौता (पीपीए) गर्न असफल भएको थियो। राजधानीमा शनिबार सम्पन्न लगानी सम्मेलनमा चिनियाँ सिन्हवा वाटर कन्जरभेन्सी एन्ड हाइड्रोपावर इन्भेस्टमेन्ट, सांघाई इन्भेस्टमेन्ट, डिजाइन एन्ड रिसर्च इन्स्टिच्युट्सन र नेपालको हाइड्रो सोलुसनले ४२ अर्ब लगानी गर्न सहमतिमा हस्ताक्षर गरेका हुन्।

कालीगण्डकी गर्ज निर्माण गर्न सन् २०१८ जुनमा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको चीन भ्रमणका क्रममा गर्जका तर्फबाट हाइड्रो सोलुसनका ज्ञानेन्द्रलाल प्रधान र युनान सिन्हवा वाटर कन्जरभेन्सी एन्ड हाइड्रो इन्भेस्टमेन्ट कम्पनीबीच संयुक्त लगानी गर्ने गरी सम्झौतामा भएको थियो। मुस्ताङ र म्याग्दीको सीमावर्ती पैरोथाप्लाबाट कालीगण्डकीको पानीलाई ६ किमि तल अन्नपूर्ण गाउँपालिका ४ घरापमा अर्धभूमिगत विद्युत्गृहमा खसाल्ने योजना छ।

बेनी- जोमसोम कच्ची राजमार्गको ३६ किमि उत्तर थासाङ गाउँपालिका १ लेते, २ कुन्जो र अन्नपूर्ण गाउँपालिका ३ काप्रे र ४ पैरोथाप्ला नजिक बाँदरजुँडभीरको गहिरो खोंचमा इयाम बनाउने प्रस्ताव छ। प्राविधिक परामर्शदाता हाइड्रो सोलुसन काठमाडौंले

आयोजनालाई आवश्यक जग्गा खरिद गरिसकेको छ। परियोजना 'रन अफ द रिभर' प्रणालीको हो। आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत्लाई एक किलोमिटर माथि दानामा निर्माणाधीन २२० केभीए कालीगण्डकी करिडोर प्रसारण लाइन सबस्टेसनमा जोडिनेछ।

एनआरएनको लगानीमा ठूलोखोला जलविद्युत्

गैरआवासीय नेपाली संघ (एनआरएन) ले जिल्लाका तीनवटा जलविद्युत् आयोजनामा लगानी गर्ने भएको छ। एनआरएनको नेतृत्वमा रघुगंगा गाउँपालिका ८ स्थित २१ दशमलव ३ मेगावाट क्षमताको ठूलोखोला जलविद्युत् आयोजना र धौलागिरि गाउँपालिका ३ मुनास्थित ७ दशमलव ५ मेगावाट क्षमताको दरखोला जलविद्युत् आयोजना निर्माण हुने भएका छन्।

मालिका गाउँपालिका ४ दरबाडमा निर्माणाधीन २५ मेगावाट क्षमताको दरबाड म्याग्दी जलविद्युत् आयोजनामा पनि एनआरएन इन्भेस्टमेन्ट कम्पनीले छुट्टै १० करोड लगानी गर्ने सम्झौता गरेको छ। एनआरएनबाहेक यी आयोजनामा म्याग्दी प्रवासी नेपाली संघ (मोना) ले पनि लगानी गर्ने भएको छ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७५/१२/१८

जनताको जलविद्युत् कार्यक्रममा साञ्जेन र रसुवागढी थपिए

पुष्प कोइराला

आगामी वर्षभित्रै सञ्चालन गर्ने तयारी भइरहेको साञ्जेन र रसुवागढी जलविद्युत् आयोजना पनि सरकारले जनताको जलविद्युत् कार्यक्रममा समावेश गरेको छ । ऊर्जामन्त्री वर्षमान पुनको अध्यक्षतामा सोमबार बसेको जनताको जलविद्युत् संयोजन समितिको बैठकले दुवै आयोजनालाई कार्यक्रममा समावेश गर्ने निर्णय गरेको ऊर्जा मन्त्रालयका प्रवक्ता प्रविणराज अर्यालले जानकारी दिए ।

योसँगै जनताको जलविद्युत् कार्यक्रममा समावेश आयोजनाको संख्या २१ पुगेको छ । माथिल्लो साञ्जेन १४.८ मेगावाट र साञ्जेन ४२.५ मेगावाट गरी कुल ५७ मेगावाटको आयोजना चिलिमे जलविद्युत् कम्पनीको सहायक साञ्जेन जलविद्युत् कम्पनी लिमिटेडले अघि बढाइरहेको छ । त्यस्तै, चिलिमेकै सहायक रसुवागढी हाइड्रोपावर कम्पनीले १११ मेगावाटको रसुवागढी आयोजना अघि बढाइरहेको छ ।

‘यी दुवै आयोजनाको निर्माण प्रगति ५० प्रतिशतभन्दा माथि पुगिसकेको छ,’ उनले भने, ‘तर, यी आयोजनाको सेयर संरचना जनताको जलविद्युत् कार्यक्रमको कार्यविधिले तोकेअनुसार नै सरकारी निकायको ५१ प्रतिशत र सर्वसाधारणको ४९ प्रतिशत नै छ ।’ जनताको जलविद्युत् कार्यक्रमले तोकेजस्तै सेयर संरचना रहेको, वैशाख पहिलो साताबाट सेयर जारी गर्ने तयारी भइरहेको र जनतालाई चाँडो प्रतिफल दिन सकिने भएकाले यी दुई आयोजनालाई कार्यक्रममा समावेश गर्ने निर्णय भएको उनले जानकारी दिए ।

रसुवागढीमा चिलिमेको ३३ र प्राधिकरणको १८ प्रतिशत प्रवर्द्धक सेयर रहेको छ । त्यस्तै, साञ्जेनमा चिलिमेको ३८ प्रतिशत, प्राधिकरणको १० प्रतिशत, प्रवर्द्धक कम्पनीका कर्मचारीलाई ४ प्रतिशत, सञ्चयकर्तालाई १९ प्रतिशत, सञ्चयकोषका कर्मचारीलाई १ प्रतिशत, प्रभावित जनतालाई १० प्रतिशत र सर्वसाधारणलाई १५ प्रतिशत सेयर वितरण गर्ने गरी संरचना तय गरिएको छ ।

दुवै कम्पनीको साधारण सेयर वैशाखको पहिलो साता जारी गर्ने तयारी भइरहेको छ । सर्वसाधारणलाई दिन सकिने सेयरको विषय भने अध्ययनकै क्रममा रहेको प्रवक्ता अर्यालले बताए । दुवै आयोजनाले यसअघि नै कर्मचारी सञ्चयकोषका सञ्चयकर्तालाई सेयर वितरण गरिसकेका छन् । तर, १ करोड ५४ लाख कित्ता सेयर सर्वसाधारणलाई जारी गर्न सकिने देखिएको छ ।

सेयर	भर्दा	शतप्रतिशत	रकम
जनताको जलविद्युत् कार्यक्रमअन्तर्गत अघि बढाइने कम्पनीको सेयर लिन सर्वसाधारणले सुरुमा कुल			

आवेदन रकमको १० प्रतिशत मात्र भुक्तानी गर्नुपर्ने कार्यविधिको व्यवस्था छ । तर, यी दुवै आयोजनाको निर्माण ५० प्रतिशतभन्दा माथि रहेकाले कार्यक्रमअन्तर्गत सेयर जारी भए सर्वसाधारणले सुरुमै शतप्रतिशत रकम भुक्तानी गरी सेयर प्रमाणपत्र लिनुपर्ने देखिएको प्रवक्ता अर्यालले बताए ।

पुरानैमा

जोड

यसअघि सरकारले जनताको जलविद्युत् कार्यक्रममा निर्माण अघि बढाइसकेको ३७ मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली ३ बीलाई समावेश गरी सेयर जारी गरिसकेको छ । फेरि पनि ५० प्रतिशतभन्दा बढी निर्माण भइसकेकै आयोजनालाई कार्यक्रममा समावेश गरेपछि ऊर्जा मन्त्रालय र विद्युत् प्राधिकरणकै केही उच्च अधिकारीहरूले अनाएका छन् ।

असन्तुष्टि

बुढीगण्डकीको मुआब्जा दिन बजेट पर्याप्त छ : मन्त्री पुन
राष्ट्रिय गौरवको बुढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाबारे ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले सोमबार पूर्वप्रधानमन्त्री डा. बाबुराम भट्टराईसहित गोरखा र धादिङका जनप्रतिनिधिलगायतसँग छलफल गरेका छन् । आयोजनाको पुनस्थापना, पुनर्वास तथा मुआब्जा निर्धारणसँग सम्बन्धित छलफल मन्त्री पुनले आयोजनाको मुआब्जा वितरणका लागि सरकारसँग पर्याप्त बजेट रहेको बताए । पुनर्वास र पुनस्थापनासम्बन्धी नीति मन्त्रिपरिषद् बैठकमा लगेर स्वीकृत गराउने तयारी भएकोसमेत उनले जानकारी दिए । नीति पारित भए मुआब्जा वितरणमा सहज हुने उनले बताए । 'हामीसँग मुआब्जा वितरणका लागि पर्याप्त पैसा छ,' उनले भने, 'आयोजना लोडसेन्टरको नजिक भएकाले जसरी पनि यो आयोजना सरकारले अघि बढाउँछ ।'

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/१२/१९

स्वदेशी निजी क्षेत्रलाई उपेक्षा गरेर ऊर्जामा विदेशी लगानी आउँदैन : निजी क्षेत्र

काठमाडौं- ऊर्जा तथा जलविद्युतमा विदेशी लगानी भित्र्याउन लगानी सम्मेलनका बाचा पूरा हुनुपर्नेमा स्वदेशी निजी क्षेत्रले जोड दिएको । सरकारले पूर्वसर्त घोषणा गर्ने तर कार्यान्वयन नगर्ने परिपाटी देखिएको भन्दै यस्तो धारणा राखिएको हो । सम्मेलनमा स्वदेशी प्रवर्द्धकलाई प्राथमिकता नदिएको भन्दै गुनासो गरेको निजी क्षेत्रले सरकारको विश्वसनीयतामा प्रश्न उठाएको हो । निजी क्षेत्रले विद्युत उत्पादन गरेबापत दिने भनेको सहूलियत तथा सुविधा उपलब्ध गराउन सरकार सधैं उदासिन बनेको पनि उनीहरूको आरोप छ । स्वदेशीलाई दिने भने सुविधा मात्र नभएर घोषणा गरेका धेरै विषय सरकारले पूरा गरेको देखिँदैन । यस्तो समयमा विदेशीसामु गरिएका बाचा पूरा हुनेमा पनि प्रवर्द्धकहरूको गुनासो छ । साँच्चिकै विदेशी लगानी ल्याउने हो भने नीतिगत परिवर्तनका लागि गरिएका प्रयास र बाचा पूरा हुनुपर्ने स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था नेपाल (इपान) ले दोहोर्याएको छ । सम्मेलनमा २५ जलविद्युत आयोजना प्रस्तुति (सो केस) मा राखिएको थियो । यसमध्ये निजी क्षेत्रका मात्र १७ आयोजना थिए । सरकारी आयोजनामा लगानी प्रतिबद्धता देखिएन । निजी क्षेत्रले ऊर्जाका ७ शीर्षकमा विदेशी लगानी ल्याउने गरी समझदारी (एमओयू) गरेको छ । ती आयोजनामा निजी क्षेत्रले करिब ३ खर्ब रुपैयाँ आउने आश्वासन पाएको छ । उता ७ सय ६२ मेगावाटको तमोर तथा ७ सय ५० मेगावाटको पश्चिम सेतीमा लगानी गर्ने भन्दै अमेरिकी कम्पनी इन्फ्रा लिंकसले आवेदन दिएको लगानी बोर्डले जनाएको छ । यस्तै, सम्मेलनमा ६ सय ७९ मेगावाटको तल्लो अरुणमा चीनको पावर चाइनाले लगानी गर्ने घोषणा गरेको छ । यी सकारात्मक संकेतलाई सरकारले व्यवहारमा परिणत गर्नुपर्ने निजी क्षेत्रको जोड छ ।

‘पहिला स्वदेशी निजी क्षेत्रलाई विश्वासमा लिन सक्नुपर्छ’ कुमार पाण्डे, उपाध्यक्ष, इपान

सम्मेलनमा देखिएको उपस्थितिले नेपालमा लगानी गर्न विदेशी कम्पनी इच्छुक रहेछन् भन्ने सन्देश दिएको छ । अहिलेसम्म यसपटकको जस्तो चासो राखेर कुनै विदेशी कम्पनी आएका थिएनन् । विदेशीले नेपालमा लगानी सुरक्षित देखेको महसुस गरेको हुनुपर्छ । यो सकारात्मक संकेत हो । मुलुकको समृद्धिका लागि विदेशी लगानी आवश्यक छ । अहिले लगानीकर्ता आफैं आएर लगानीका लागि चासो देखाएका बेला सरकारले बाधक ऐन, कानून संशोधन गरेर वातावरण तयार गरिदिनुपर्छ । आन्तरिक कारणले लगानीकर्ता फर्कने अवस्था आउनु हुँदैन । सम्मेलन गर्दैमा भोलिदेखि नै डलरमा लगानी आइहाल्छ भन्ने होइन । बरु सम्मेलनमार्फत लगानीका लागि आएका लगानीकर्ताले गरेको प्रस्तावको व्यवस्थापन गरेर परियोजना विकास गर्ने चरणसम्म पुर्याउन बोर्डले सहजीकरण गर्नुपर्छ । जलविद्युत लगानी प्राथमिकतामा परेकाले निजी जलविद्युत प्रवर्द्धकको पनि उपस्थिति होस भन्ने हाम्रो अपेक्षा थियो । तर, सबै क्षेत्रलाई समेट्नु परेकाले हामी सहभागी हुन पाएनौं । यो क्षेत्रमा योगदान गरिरहेका प्रवर्द्धकलाई समेट्न सकेको भए सरकारकै उचाई बढ्ने थियो । जलविद्युतमा स्वदेशी निजी क्षेत्र सफल छ । विद्युत उत्पादनमा सरकारलाई उछिनिसकेको छ । निर्माणाधीन आयोजना सम्पन्न हुँदा ठूलो योगदान निजी क्षेत्रको हुनेछ । यो देशकै सफलता हो । सरकारले विदेशी

लगानीकर्ताका लागि माहोल निर्माण गर्ने क्रममा निजी क्षेत्रको सफलता अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा देखाउन सक्ने हो भने विश्वासको वातावरण बन्छ ।

‘स्वदेशी निजी क्षेत्र विदेशी लगानी भित्र्याउने संवाहक हाे’ सुवर्णदास श्रेष्ठ, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत, सानिमा माई हाइड्रो पावर कम्पनी

विदेशी लगानी बढाउन सरकारले ‘विदेशी लगानी हस्तान्तरण प्रविधि ऐन र सार्वजनिक-निजी साझेदारी लगायत ऐनको व्यवस्था गरेको छ । यसबाट वैदेशिक लगानीको माहोल बनाउन खोजेको देखिन्छ । देशलाई समृद्धितर्फ लैजाने आधार तयार गरेको प्रत्याभूति भएको छ । विदेशी लगानीकर्तामा जागेको विश्वास सरकारले भंग हुन दिनु हुँदैन । बोर्डले विदेशी लगानीका आयोजनालाई एकद्वार प्रणालीबाट अघि बढाउन सहजीकरण गर्ने भनेको छ । यसका लागि उपयुक्त माहोल तयार गरिदिनुपर्छ । मुलुकको समृद्धिमा स्वदेशी निजी क्षेत्रको पनि महत्त्वपूर्ण भूमिका रहँदै आएको छ । जलविद्युत क्षेत्रकै कुरा गर्दा स्वदेशी प्रवर्द्धकले विद्युत उत्पादनमा सरकारलाई उछिनेका छन् । निजी क्षेत्रको ठूलो लगानी जलविद्युत क्षेत्रमा छ । निर्माणाधीन आयोजना सम्पन्न भएपछि निजी क्षेत्रले अग्रता लिनेछ । स्वदेशी लगानीकर्ताले गरेको कामको आधारमा विदेशी लगानीकर्ता आउँछन् । स्वदेशी लगानीको माहोल र वातावरण बुझेरमात्रै आउँछन् । मुलुकमा विदेशी लगानी भित्र्याउने संवाहकको भूमिकामा निजी क्षेत्र छ । यो कुरा सरकारले बुझ्न जरुरी छ । स्वदेशी लगानीकर्ताले त सबै क्षेत्रमा लगानी गर्छन् नै । तर, यहाँ लगानी गर्न आउने विदेशीका लागि सरकारले पुनर्लगानी गर्ने वातावरण बताउनुपर्छ । कुनै विदेशी कम्पनीले एउटा आयोजना बनाएपछि आउने प्रतिफल आफ्नो देशमा नलगी यहीं लगानी गरोस् । कम्तीमा पनि ५० प्रतिशत मुनाफा यही लगानी गर्ने वातावरण बनाइदिनुपर्छ ।

‘सम्मेलनमा स्वदेशी निजी क्षेत्रलाई उपेक्षा गरियो’ आषिश गर्ग, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत, सोलु हाइड्रो पावर कम्पनी

सम्मेलनमा स्वदेशी लगानीकर्ताको उपस्थिति न्यून देखियो । यो विदेशीका लागि मात्र हो भन्ने भान पनि पर्यो । सम्मेलनभर जलविद्युत विकासका विषय धेरै उठे पनि स्वदेशी लगानीकर्तालाई निम्तो नगरेकै कारण सहभागी हुन नसकेको देखियो । सम्मेलनमा विदेशीमा चिनियाँहरूको सहभागिता धेरै देखियो । भारतको तर्फबाट साना लगानीकर्ता मात्रै सहभागी थिए । स्वपुँजी लगानी गर्छु भन्ने वास्तविक विदेशी लगानीकर्ता धेरै आउन सकेनन् । ऋण लगानी गर्नेमात्र देखिए । यसमा सरकारको गृहकार्य नपुगेको जस्तो लाग्यो । लगानी गर्ने मनस्थिति बनाएर आएका लगानीकर्ताले ‘सो-केस’ आयोजनाबारे पूर्ण जानकारी पाउन सकेनन् । जलविद्युतबारे धेरै छलफल भए पनि चिनियाँ बाहेकले कसैले चासो देखाएको देखिएन । सम्मेलनमै समझदारी भएका परियोजनासमेत पहिले नै लगानीको टुंगो लागेर अघि बढिसकेका आयोजना हुन् । नेपालमा विदेशी लगानी आवश्यक छ भन्ने विषय सबैले मानेका छन् । तर, बिनातयारी आयोजना भएको सम्मेलनले प्रचार गरिएजस्तो लगानी आउने देखिँदैन । विदेशीले यहाँ पाउने मुनाफा हेरेर आउने हो । उसले डलरमा मुनाफा लैजान खोज्छ । डलरमा विद्युत खरिद सम्झौता (पिपिए) गर्दा जोखिम न्यूनिकरण गर्न बनेको ‘हेजिड फन्ड’मा पनि नेपाल विद्युत प्राधिकरण एकलैलाई दुई तिहाई भार बोकाउन खोजिएको छ । प्राधिकरण एकलैले त्यत्रो

जोखिम उठाउन सकदैन । जलविद्युतमा विदेशी लगानी ल्याउन स्वदेशी लगानीकर्ताको पनि प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष भूमिका रहन्छ । यहाँ लगानी गर्न आउनुअघि निजी क्षेत्रले आयोजना विकास गर्नेक्रममा पाएको सेवा सुविधा विदेशीले पनि बुझेको हुन्छ । यसकारण सम्मेलन गर्दा सबै लगानीकर्तालाई सहभागी हुने अवसर दिनुपर्थ्यो । तर, भएन । सम्मेलनमा स्वदेशी निजी क्षेत्रलाई उपेक्षा गरियो ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/१२/१८

राहुघाट आयोजनाको पिपिएमा हस्ताक्षर, ४ वर्षमा विद्युत उत्पादन

काठमाडौं- नेपाल विद्युत प्राधिकरणले ४० मेगावाटको राहुघाट जलविद्युत आयोजनाको विद्युत खरिद सम्झौता (पिपिए) गरेको छ । प्राधिकरणले आयोजनाको प्रवर्द्धक रघुगंगा हाइड्रो पावर कम्पनीसँग पिपिए गरेको हो । प्राधिकरणले पिपिए गरेको रहुगंगा अर्धजलाशय आयोजना हो । पिपिएमा प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ र कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत श्रीराम पाण्डेले हस्ताक्षर गरे । पिपिए अनुसार आयोजनाले उत्पादन गर्ने विद्युत प्राधिकरणले सुर्खवा यामको पिकिड आवर (अत्याधिक ऊर्जा खपत हुने समय) मा प्रतियुनिट १०.५५ रुपैयाँ, अन्य समयमा नदी प्रवाही आयोजना सरह ८.४० रुपैयाँ र बर्खा मा प्रतियुनिट ४.८० रुपैयाँमा खरिद गर्नेछ । गत भदौबाट निर्माण सुरु भएको आयोजना १५ प्रतिशत पूरा भइसकेको कम्पनीका उप-प्रबन्धक पवन बस्नेतले बताए । उनका अनुसार निर्माण सुरु भएको ५ महिनामा आयोजनाले उक्त प्रगति हासिल गरेको हो । आयोजनाको सबै संरचना निर्माणको काम भइरहेको छ । भारतको जयप्रकाश एसोसियेट्स कम्पनीले आयोजनाको सिभिल संरचना निर्माण गरिरहेको छ । आयोजना सम्पन्न गर्न ९ अर्ब रुपैयाँ खर्च हुने अनुमान छ । भारतीय एक्जिम बैंकले आयोजनामा ६ अर्ब रुपैयाँ सहूलियतपूर्ण ऋण लगानी गरेको छ । आयोजनाबाट २०७९ माघ १६ गतेदेखि विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । आयोजना सम्पन्न भएपछि वार्षिक २४०.६ गिगावाट घन्टा विद्युत उत्पादन हुनेछ । कुल ऊर्जाको ३४ प्रतिशत सुर्खवा याममा र बर्खा याममा ६६ प्रतिशत उत्पादन हुने कम्पनीले जनाएको छ । उत्पादन हुने विद्युत ६ सय मिटर दुरीमा निर्माण हुने २२० केभी कालीगण्डकी कोरिडोरमार्फत राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जोडिनेछ । प्राधिकरणले सन् १९९८ मा सम्भाव्यता अध्ययन गरेको आयोजना ३२ मेगावाट क्षमताबाट बढाएर ४० मेगावाट निर्माण सुरु गरिएको छ । प्राधिकरणले सहायक कम्पनी स्थापना गरेर आयोजनाको निर्माण अघि बढाएको हो ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/१२/१८

हावा हुरीले तराईका दर्जनौं प्रसारण तथा वितरण लाइन क्षतिग्रस्त, विद्युत आपूर्ति बन्द

तराईका पर्सा र बारा जिल्लामा आइतबार साँझ आएको हावा हुरीले नेपाल विद्युत प्राधिकरणकाे प्रसारण तथा वितरण प्रणालीमा ठूलाे क्षति पुर्याएकाे छ । हावा हुरीले प्रसारण र वितरण लाइनकाे पाेल ढाल्दा विद्युतीय संरचनामा क्षति पुगेकाे हाे । मध्य तराईका जिल्लामा हावा हुरीले २ हजार बढी पाेल ढलेकाे प्राधिकरण प्रवक्ता प्रबल अधिकारीले बताए । उनका अनुसार सयाै वितरण ट्रान्सफर्मरमा क्षति पुगेकाे छ । विद्युतीय संरचना क्षतिग्रस्त हुँदा १५ कराेड रुपैयाँ बराबरकाे नाेक्सान भएकाे प्रारम्भिक अनुमान छ । भारतबाट विद्युत आयात हुने १३२ केभी रक्साेल-परवानीपुर प्रसारण लाइन क्षतिग्रस्त बनेकाे छ । अहिले याे विन्दुबाट विद्युत आयात बन्द भएकाे छ । परवानीपुर-विरगन्ज ६६ केभी सबल सर्किट लाइनमा क्षति पुग्दा आपूर्ति बन्द छ । ३३ केभी विरगन्ज-कलैया र रक्साेल-विरगन्ज लाइनमा पनि हावा हुरीले क्षति पुर्याएकाे छ । अहिले विरगन्ज क्षेत्रकाे विद्युत आपूर्ति पूर्णरूपमा बन्द छ । बाराकाे कलैया वितरण केन्द्र अन्तर्गतकाे वितरण लाइनकाे मात्रै १ हजार ५ सय बढी विद्युतीय पाेल ढलेकाे अधिकारीले जानकारी दिए । विद्युतीय तार चुँडिएका छन् । कलैया सबस्टेसन राैतहटकाे चन्द्रिनगाहपुर सबस्टेसनबाट सञ्चालन गरेर बजार क्षेत्रमा विद्युत आपूर्ति सुचारु गरिएकाे प्राधिकरणले जनाएकाे छ । ग्रामीण क्षेत्रमा आपूर्ति सुचारु हुन सकेकाे छैन । क्षतिग्रस्त संरचनाकाे मर्मत तथा पुनर्निर्माण गर्न जनशक्ति परिचालन गरिएकाे र केही दिनभित्रै विद्युत आपूर्ति नियमित हुने प्राधिकरणले जनाएकाे छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/१२/१९

दोर्दी खोलाबाट पाँच महिनाभित्र विद्युत उत्पादन हुने, प्रसारण लाइनको समस्या

लमजुङमा निर्माणाधीन २७ मेगावाटको दोर्दी खोला जलविद्युत आयोजनाले आगामी २०७६ भदौ १५ गतेबाट विद्युत उत्पादन गर्ने भएको छ । ८० प्रतिशत निर्माण पूरा भएको आयोजनाबाट अबको ५ महिनामा विद्युत उत्पादन हुन लागेको हो । दोर्दी खोलामा निर्माण भइरहेको आयोजनाको बाँध क्षेत्रमा संरचना पूरा भएको हिमालयन पावर पार्टनर कम्पनीका कार्यकारी निर्देशक गुरुप्रसाद ढकालले बताए । उनका अनुसार बाँध क्षेत्रमा हाइड्रोमैकानिकल उपकरण जडान गर्न बाँकी छ । आयोजनाको २ हजार ७ सय ७० मिटर लामो मुख्य सुरुङ २ हजार ४ सय मिटर पूरा भइसकेको पनि उनले बताए । मुख्य सुरुङ छेडिन अब ३ सय ७० मिटर बाँकी छ । आयोजनाको मुख्य सुरुङमा भौगोलिक जटिलता देखिएपछि कम्पनीले ठेकेदार परिवर्तन गरेर निर्माण सुचारु गरेका थियो । अहिले मल्टी इन्फ्रास्ट्रक्चर डेभलपमेन्ट कम्पनीले सुरुङ क्षेत्रमा काम गरिरहेको छ । आयोजनामा ३ हजार २ सय मिटर पाइप लाइन छ । अहिले पाइप बिछ्याउने काम भइरहेको छ । १८ सय मिटर पाइपको काम पूरा भइसकेको कम्पनीले जनाएको छ । ७ सय मिटर लामो हाइ प्रेसर पेनस्टक पाइपमा ५ सय मिटर जडान भएको छ । विद्युतगृहको निर्माण पनि अन्तिम चरणमा पुगेको छ । विद्युतगृहको संरचना निर्माणको काम पूरा गरेर इलेक्ट्रोमैकानिकल उपकरण जडानको काम सुरु गरिने ढकालले जानकारी दिए । अबको ५ महिनामा आयोजनाबाट उत्पादन हुने विद्युत नेपाल विद्युत प्राधिकरणले निर्माण गरिरहेको १३२ केभी उदिपुर सबस्टेसनमा लगेर जोडिनेछ । निर्धारित तालिकाअनुसार आयोजनाबाट विद्युत उत्पादन सुरु गर्ने लक्ष्य राखिए पनि दोर्दी कोरिडोर प्रसारण लाइन उक्त समयमा पूरा नहुने अवस्था रहेको कम्पनीका संचालक चन्द्र ढकालले बताए । उनका अनुसार प्राधिकरणले प्रसारण लाइन समयमा तयार नगरेमा आयोजनाको विद्युत उत्पादन अवधि प्रभावित हुनेछ । ४ अर्ब २३ करोड रुपैयाँ अनुमानित लागतमा आयोजना पूरा गर्ने लक्ष्य छ । आयोजनामा प्राइम कमर्सियल बैंकको अगुवाइमा ८ बैंकले ३ अर्ब १७ करोड रुपैयाँ लगानी गरेका छन् । १ अर्ब ६ करोड रुपैयाँ स्वपूँजी लगानी छ ।

श्रोत: क्यापिटल नेपाल, २०७५/१२/१८

दाना सबस्टेसनको ढिलाइले घलेम्दीखोला जलविद्युत् आयोजना ६ महिना धकेलियो

५० करोड लागत बढ्यो

- हरिप्रसाद शर्मा

निर्माण सामग्री ढुवानी र आपूर्तिमा ढिलाइ, अमेरिकी डलरको भाउ बढ्नु र आयातित सामग्री महँगो भएको र प्रसारण लाइन समयमै नबन्दा आयोजनाको लागत बढेको कम्पनीले बताएकाे छ ।
आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् दाना सबस्टेसनमा जोड्न ५ किलोमिटरको ट्रान्समिसन लाइन बनाइसकेको छ ।

काठमाडौं । म्याग्दीमा निर्माणाधीन दाना सबस्टेसन निर्माणको ढिलाइ ५ मेगावाटको घलेम्दीखोला जलविद्युत् आयोजना थप ६ महिना धकेलिने भएको छ । यसअघि वैशाख अन्तिमसम्ममा विद्युत् उत्पादन गर्ने आयोजनाको लक्ष्य थियो । तर, आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् राष्ट्रिय प्रणालीमा जोड्ने दाना सबस्टेसन निर्माण पूरा नहुँदा आयोजना ६ महिना धकेलिन सक्ने घलेम्दी हाइड्रोपावर कम्पनी लिमिटेडका कार्यकारी निर्देशक एनबी अधिकारीले जानकारी दिए ।

आयोजनामा ढिलाइ भएकै कारण लागत बढेको उनले बताए । प्रारम्भिक लागत ८५ करोड अनुमान गरिएको आयोजनामा हालसम्म १ अर्ब २५ करोड रुपैयाँ खर्च भइसकेको छ । आयोजनाको लागत प्रारम्भिक लागतमा थप ५० करोड बढ्न सक्ने उनको भनाइ छ । अहिले दाना सबस्टेसन निर्माण अघि बढे पनि सम्पन्न हुन ६ महिना लाग्छ । वैशाख मसान्तभित्र आयोजनाको विद्युत् उत्पादनको परीक्षण गरिने भनिए पनि प्रसारण लाइनको समस्या हुन सक्ने अधिकारीले जानकारी दिए ।

निर्माण सामग्री ढुवानी र आपूर्तिमा ढिलाइ, अमेरिकी डलरको भाउ बढ्नु र आयातित सामग्री महँगो भएको र प्रसारण लाइन समयमै नबन्दा आयोजनाको लागत बढेको कम्पनीले बताएकाे छ ।
आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् दाना सबस्टेसनमा जोड्न ५ किलोमिटरको ट्रान्समिसन लाइन बनाइसकेको छ ।

आयोजनाको काम ९७ प्रतिशत सकिएको छ । अहिले सिभिल, विद्युत् गृह निर्माण, बाटो, पेनस्टक पाइप जडान, हेडवक्रसलगायत भौतिक निर्माणका काम सकिएका छन् । भारतीय स्लोबेल इनर्जी कम्पनीले इलेक्ट्रोमेकानिकल, नेपाली कम्पनी सिभिल वल्डवाइड कन्स्ट्रक्सनले सिभिल र सीई हाइड्रो कम्पनीले

हाइड्रो मेकानिकलको काम गरिरहेका छन् । अहिले विद्युत् गृहभिन्न उपकरण तथा मेसिन जडान, ट्रान्समिसन लाइनलगायत अन्य सहायक निर्माणका काम भइरहेका छन् । यसअघि साउनभिन्नै विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिए पनि आयोजना निर्माण सामग्रीको समस्याका कारण आयोजना ६ महिना पर धकेलिएको हो ।

लुम्बिनी विकास बैङ्क र टुरिजम डेभलपमेन्ट बैङ्कको सहवित्तीय लगानीमा आयोजना निर्माण भइरहेको छ ।

श्रोत: अनलाइन खबर, २०७५/१२/१९

उद्योगहरूले 'डेडिकेटेड' लाइनको महशुल नतिरेपछि प्राधिकरण सर्वोच्चमा

विभिन्न उद्योगहरूले निरन्तर विजुली उपयोग गर्न लिएको ट्रंक (डेडिकेटेड) लाइनको शुल्क तिर्न नसकिने बताएपछि प्राधिकरणले सर्वोच्चमा मुद्दा दायर गरेको छ । विद्युत संकलन विनियमावलीमा भएका व्यवस्थाको आफ्नो किसिमले ब्याख्या गर्दै उद्योगी व्यवसायीले विजुलीको महशुल तिर्न अटेरी गरेपछि प्राधिकरण सर्वोच्च गएको हो ।

उद्योगीहरूले यस्तो लाइनबाट २० घन्टाभन्दा बढी विद्युत नपाएको बताउँदै ट्रंक लाइनको शुल्क तिर्न नसक्ने बताएका छन् । अहिले विभिन्न स्टिल, सिमेन्ट तथा चुरोट कारखानालाई प्राधिकरणले डेडिकेटेडसरहको बिल पठाएको छ, तर उद्योगी त्यसका विरुद्धमा छन् । नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघले पनि उनीहरूको पक्षमा विज्ञप्ति जारी गरिसकेको छ ।

प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रवल अधिकारीले कानुनी आधारमा रहेर प्राधिकरणले ट्रंकलाइन लिएका ग्राहकका लागि डेडिकेटेड सरहको बिल पठाएको भन्दै जसरी पनि सो महशुल तिर्नुपर्ने बताए ।

'अहिले विजुलीको महशुल निर्धारण गर्ने आयोग पनि छैन । यस्तो अवस्थामा विद्यमान कानूनअनुसार नै हामीले बिल पठाउँछौं,' उनले भने, 'सेवा लिएपछि त्यसको तोकिएको महशुल तिर्दिन भन्न कसैले पाउँदैन ।'

उद्योगीहरू भने विनियमावलीको व्यवस्था अनुरूप आफूहरूले ट्रंक लाइनका लागि निवेदन नदिएकाले त्यसलाई डेडिकेटेड सरहको बिलिङ गर्नु नहुने तर्क गरिरहेका छन् ।

'पहिलेकै जसरी विजुली दिएको छ, तर बिलिङ भने अस्वभाविक र गैरकानुनी छ,' एक उद्योगीले दावी गरे, 'हामीले ट्रंक लाइनका लागि सुविधा मागेका पनि छैनौं । सम्झौता भएको पनि छैन ।'

प्राधिकरणले गैरकानुनी ढंगबाट महशुलका लागि पत्राचार गरेको उद्योगीहरूको आरोप छ । महासंघले नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट विद्युत संकलन विनियमावली २०७३ अनुसार विभिन्न उद्योगी

व्यवसायीलाई गरिएको पत्राचार र जारी गरिएको विलबाट उद्योग व्यवसाय संचालनमा ठूलो समस्या पर्न गएको बताएको छ ।

‘विनियमावली अनुसार २० घण्टा वा सो भन्दा बढी समय ट्रंक प्रसारणबाट डेडिकेटेड सरहको प्रसारण सुविधा लिनका लागि छुट्टै सम्झौता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा सम्झौताविना विद्युत सेवा प्रवाह नै नगरी प्राधिकरणबाट एकै प्रकृतिको विद्युत सेवा लिनेहरूलाई फरक-फरक दरमा महशुल असुल गरिँदा उद्योगी व्यवसायीको संविधानप्रदत्त हक समेत हनन हुन जाने भएकाले अविलम्ब थप विलिङ नगर्न/नगराउन अनुरोध गर्छौं,’ महासंघले भनेको छ ।

प्राधिकरणले भने टंक लाइनका लागि करार सम्झौता भएको दावी गरेको छ । तत्कालीन विद्युत् महसुल निर्धारण आयोगबाट भएको निर्णय अनुसार डेडिकेटेड शुल्क नहट्ने प्राधिकरणका प्रवक्ता अधिकारीले बताए । करार सम्झौतामा परिवर्तन गर्न नयाँ आयोग नबनेसम्म सम्भव नहुने अधिकारी बताउँछन् ।

यो सम्झौता हटाउन प्राधिकरणलाई कानुनी अधिकार नभएको उनले बताए । विगतमा लोडसेडिङको बेला दोब्बर शुल्क तिरेर लिएको डेडिकेटेड लाइनको आहिले शुल्क तर्दिन भन्नु अनौठो भएको प्राधिकरणको ठम्याइ छ ।

हाल विद्युत नियमन आयोग गठनको प्रक्रिया चलिरहेको छ । तर, बनिसकेको छैन । यो नबनिन्जेल यो समस्या कायमै रहने देखिएको छ । हाल प्राधिकरणले बारा-पर्साको औद्योगिक करिडोरका विभिन्न उद्योगबाट ४ देखि ५ अर्ब रुपैयाँ महसुल यस्तै विवादका कारण उठाउन सकेको छैन । अन्य क्षेत्रका उद्योगमा पनि यस्तो समस्या देखिएको छ ।

प्राधिकरणले हालै यस्तो ट्रंक लाइनको विवादले देशभरबाट कति महशुल उठ्न बाँकी छ भनेर विवरण संकलन थालेको छ ।

श्रोत: नागरिक, २०७५/१२/१९

सान्जेन र रसुवागढी पनि थपिए

विष्णु बेल्वासे

काठमाडौं- ऊर्जा मन्त्रालयले सान्जेन र रसुवागढी जलविद्युत् आयोजना पनि जनताको जलविद्युत् कार्यक्रम अन्तर्गत अघि बढाउने भएको छ। मन्त्रालयले जनताको जलविद्युत् कार्यक्रमको अनुसूची हेरफेर गर्दै यी दुई जनताको जलविद्युत् कार्यक्रममा समावेश गरेको हो।

ऊर्जामन्त्री वर्षमान पुनको अध्यक्षतामा सोमबार बसेको जनताको जलविद्युत् संयोजन समितिको बैठकले दुवै आयोजनाको एक करोड ५४ लाख कित्ता सेयर जनताको जलविद्युत् कार्यक्रम अन्तर्गत जारी गर्ने निर्णय गरेको ऊर्जामन्त्रीका प्रेस संयोजक रोशन खड्काले जानकारी दिए।

प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले फागुन २ गते 'जनताको जलविद्युत् आयोजना' कार्यक्रम उद्घाटन गरेका थिए। यस कार्यक्रमका लागि 'नेपालको पानी जनताको लगानी, हरेक नेपाली विद्युत्को सेयरधनी' नारा तय गरिएको छ। सबै नेपालीलाई जलविद्युत् आयोजनाको सेयरधनी बनाउने अभियान थालिएको छ। प्रधानमन्त्री ओलीले चैत ७ गते ३७ मेगावाटको त्रिशूली-३ 'बी' जलविद्युत् आयोजनाको पहिलो सेयर किनेर जनताको जलविद्युत् कार्यक्रमको सुरु गरेका थिए।

सरकारले उक्त कार्यक्रममा सघाउ पु-याउन सबै नागरिकलाई आग्रह गरेको छ। सरकारले यसअघि नै पाँच वर्षभित्र १९ आयोजनाबाट तीन हजार चार सय ७९ मेगावाट बिजुली उत्पादन गर्न जनताबाट पैसा उठाउन लागेको बताएको थियो।

सोमबार मात्रै १११ मेगावाट क्षमताको रसुवागढी, १४.८ मेगावाटको माथिल्लो सान्जेन र ४२.५ मेगावाटको सान्जेन गरी तीन आयोजना थप गरी कुल २२ आयोजना जनताको जलविद्युत् आयोजना अन्तर्गत सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाएको छ। कार्यक्रम अन्तर्गतका सबै २२ आयोजनाबाट कुल तीन हजार ६ सय ४७ मेगावाट बिजुली उत्पादन हुनेछ।

आयोजनामा ५१ प्रतिशत सरकार र ४९ प्रतिशत जनताको पैसा लगानी गरिने ऊर्जा मन्त्रालयको भनाइ छ। समृद्ध नेपाल र सुखी नेपालीको परिकल्पना अनुसार बजेट वक्तव्यमार्फत यो कार्यक्रम सुरु भएको हो। यसमा सम्पूर्ण जनताले लगानी गर्ने अपेक्षा सरकारको छ।

ऊर्जामन्त्री वर्षमान पुनले तीन करोड नेपालीलाई नै सहभागी गराउने बताए। सरकारले प्रत्येक नेपालीलाई जलविद्युत्को मालिक बनाउने उद्देश्यले उक्त आयोजना निर्माण गर्न लागिएको हो।

ऊर्जामन्त्री पुनले जलविद्युत् आयोजनामा सर्वसाधारणलाई पनि लगानीको अवसर दिन यो कार्यक्रम अघि बढाइएको प्रस्ट पारे । स्वदेशका साथै विदेशमा रहेका नेपालीलाई पनि लगानीको अवसर प्रदान गरिनेछ।

हाइड्रो इलेक्ट्रिसिटी इन्भेस्टमेन्ट एन्ड डेभलपमेन्ट कम्पनी लिमिटेड (एचआइडिसिएल) ले तयार पारेको अवधारणापत्रमा १९ आयोजना सम्पन्न गर्न ६ खर्ब ९५ अर्ब ८० करोड लाग्ने उल्लेख छ। यसमध्ये ७० प्रतिशत अर्थात चार खर्ब ८७ अर्ब ६ करोड ऋण लगानी हुनेछ। ३० प्रतिशत (दुई खर्ब आठ अर्ब ७४ करोड) स्वपुजी लगानी हुनेछ। यसमा सोमबार थप गरिएका तीन आयोजनाको लागत भने समावेश गरिएको छैन। कार्यक्रम अन्तर्गत प्रदेश १ मा ७२५ मेगावाटको अपर अरुण, ४८२ मेगावाटको किमाथांका अरुण, ३७२ मेगावाटको अरुण-४, ३० मेगावाटको इखुवा, ७२ मेगावाटको घुन्सा खोला, ७० मेगावाटको सिम्बुवा खोला छन्।

प्रदेश नम्बर ३ मा ९६ मेगावाटको तामाकोसी-५, ३६ मेगावाटको त्रिशुली-३बी, २४० मेगावाटको बूढीगण्डकी प्रोक-२, सय मेगावाटको बूढीगण्डकी प्रोक-१, ६० मेगावाटको बूढीगण्डकी ग्वारखोला र ७५ मेगावाटको बूढीगण्डकी (क) छन्।

प्रदेश नम्बर ५ मा ४८ मेगावाटको भेरी बबई डाइभर्सन र कर्णाली प्रदेशबाट ४९२ मेगावाटको फुकोट कर्णाली, ९२ मेगावाटको जगदुल्ला-१, ६५ मेगावाटको जगदुल्ला-२ तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशबाट २१० मेगावाटको चैनपुर सेती, १६३ मेगावाटको सेती नदी-३ र ५० मेगावाटको अपर सेती छन्।

उक्त आयोजनामा कर्मचारी सञ्चय कोष, नागरिक लगानी कोष, नेपाल टेलिकम, बिमा संस्थान, प्राधिकरणका सहायक कम्पनी, नेपाली सेनाको सैनिक कल्याणकारी कोष, प्रहरी कल्याणकारी कोषलगायत संस्थाबाट पनि ऋण लगानी जुटाइने बताइएको छ।

बूढीगण्डकी

जलविद्युत्

आयोजनामा

छलफल

पुनर्स्थापना, पुनर्बास तथा मुआब्जा निर्धारणसँग सम्बन्धित विषयमा सोमबार ऊर्जा मन्त्रालयमा

भएको छलफलमा पूर्वप्रधानमन्त्री बाबुराम भट्टराई, गोरखा र धादिङका जनप्रतिनिधि, प्रदेशका मन्त्रीहरूका साथै दुवै जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी सहभागी थिए।

बैठकमा ऊर्जामन्त्री वर्षमान पुनले सरकारसँग मुआब्जा वितरणका लागि पर्याप्त बजेट भएको भन्दै यो वर्ष मुआब्जा वितरणको काम अघि बढ्ने बताए। उनले पुनर्बास र पुनस्थापनासम्बन्धी नीति मन्त्रिपरिषद्मा लगेर स्वीकृत गराउने तयारी भएको जानकारी दिए। उक्त नीति पारित भएसँगै मुआब्जा वितरण सहज हुने मन्त्री पुनको भनाइ थियो।

बूढीगण्डकी जलविद्युत् परियोजना राष्ट्रिय गौरवको आयोजना भएकाले जसरी पनि अघि बढ्ने उनले बताए। 'हामीसँग मुआब्जा वितरणका लागि पर्याप्त पैसा छ, आयोजना लोडसेन्टरको नजिक भएकाले पनि निकै महत्वपूर्ण छ,' मन्त्री पुनले भने, 'यो आयोजनाको मुआब्जा वितरणको लागि पैसाको कमी हुँदैन, सरकारले जसरी पनि यो आयोजना अघि बढाउँछ।'

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७५/१२/२०

वीरगन्ज–परवानीपुर ६६ केभी प्रसारण लाइन सञ्चालनमा

हुण्डरीले पोल ढालेपछि अवरुद्ध वीरगन्ज–परवानीपुर ६६ केभी डबल सर्किट विद्युत् प्रसारण लाइन सञ्चालनमा आएको छ । बेलुकी ४ बजेबाट दुवै सर्किट सञ्चालनमा ल्याउन सफल भएको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रबल अधिकारीले बताए ।

राष्ट्रिय प्रसारण लाइनको विद्युत् हेटौँडा सबस्टेसन परवानीपुर सबस्टेसन हुँदै वीरगन्जमा प्रवाह हुँदै आएको थियो । प्रसारण लाइन अवरुद्ध हुँदा वीरगन्ज वितरण केन्द्रअन्तर्गत विद्युत् वितरण हुँदै आएको क्षेत्रमा विद्युत् प्रसारण अवरुद्ध भएको थियो ।

‘रातमा पनि काम गरेर प्रसारण लाइन सञ्चालनमा ल्याइयो,’ प्रवक्ता अधिकारीले भने, ‘वितरण लाइन क्षति भएका ठाउँमा बाहेक अन्य क्षेत्रमा विद्युत् आपूर्ति नियमित भएको छ । भारतबाट विद्युत् आयात हुँदै आएको रक्सौल–वीरगन्ज ३३ केभी प्रसारण लाइन सोमबारबाटै सञ्चालनमा आएको थियो । तर, १३२ केभीको रक्सौल–परवानीपुर अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन भने सञ्चालनमा आउन सकेको छैन । सो प्रसारण लाइनको टावरमा केही स्थानमा क्षति पुगेको छ ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७५/१२/२०

प्राधिकरण र उद्योगीबीच विवाद चर्कदै

ट्रंक लाइन विद्युत् महसुल

विजय तिमल्सिना

काठमाडौं — ट्रंक लाइन विद्युत् महसुलको विषयमा उद्योगी र नेपाल नेपाल विद्युत् प्राधिकरणबीच विवाद चर्कदै गएको छ । ट्रंक लाइनबाट विद्युत् लिइरहेका उद्योगीलाई सोहीअनुसारको बिल काट्ने भन्दै प्राधिकरणले पत्राचार गरेपछि उद्योगी र प्राधिकरणबीचको विवाद बढेको हो ।

विवाद अदालतसम्म पुगेको छ । प्राधिकरणले माघ ७ गते सिमरा क्षेत्रका ५ उद्योगलाई ट्रंक लाइनअनुसार बिलिङ गर्ने भन्दै पत्राचार गरेपछि उनीहरू रिट निवेदन लिएर अदालत पुगेका थिए ।

रिटमा जनकपुर उच्च अदालतको वीरगन्ज अस्थायी इजलासले बिलिङ प्रक्रिया अघि नबढाउन निषेधाज्ञा जारी गरेको छ । यसमा विमति जनाउँदै प्राधिकरणले दुई साताअघि सर्वोच्चमा मुद्दा दायर गरेको छ । सर्वोच्चले जनकपुर उच्च अदालतको फैसलासहित सबै विवरण माग गर्न माग गरेको छ ।

अर्घाखाँची सिमेन्टले पनि केही दिनअघि पाटन उच्च अदालतमा प्राधिकरणविरुद्ध मुद्दा दायर गरेको छ । उक्त रिटलाई लिएर पाटन उच्च अदालतले आगामी २८ गते सुनुवाइ राखेको छ । आफूले माग गर्दै नगरेको ट्रंक लाइनबाट विद्युत् दिएको भनी प्राधिकरणले बिल पठाएको भन्दै उद्योगीहरू प्राधिकरणसँग रुष्ट बनेका छन् ।

प्राधिकरणले भने आफ्नो विद्युत् महसुल संकलन विनियमावलीअनुसार नै उद्योगहरूलाई ट्रंक लाइनको बिलिङ गर्ने जानकारीसहित पत्र पठाएको दाबी गरेको छ । प्राधिकरणले ६६ केभीदेखि २२० केभीसम्मको प्रसारण लाइनबाट ट्रंक लाइन दिँदै आएको छ । ट्रंक लाइनबाट उपलब्ध गराइएको विद्युत् प्राविधिक गडबडी अवस्थाबाहेक अन्य बेलाका काटिँदैन । त्यसैले यस्ता सुविधा लिनेहरूका लागि प्राधिकरणले फरक महसुल तोकेको छ ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका पूर्वअध्यक्ष तथा अर्घाखाँची सिमेन्टका लगानीकर्ता पशुपति मुरारका ट्रंक लाइनको सुविधा नलिएका उद्योगीहरूलाई पनि प्राधिकरणले बिलिङ गर्ने पत्राचार गरेपछि उद्योगीहरू समस्यामा परेको बताए । आफ्नो उद्योगले सामान्य फिडरसरह विद्युत् पाएको भए पनि प्राधिकरणले महँगो शुल्क लाग्ने ट्रंक लाइनको बिल पठाएको उनको आरोप छ । 'हामीले प्राधिकरणसँग

ट्रंक लाइनको लागि निवेदन नै दिएका छैनौं,' उनले भने, 'सामान नै अर्डर गरेको छैन । बिल मात्रै पठाएर हुन्छ ?' प्राधिकरणको बिलिङ प्रक्रियाले झन्डै दुई सय उद्योगले समस्या भोग्नुपरेको उनले बताए ।

प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रबल अधिकारी भने विद्युत् महसुल संकलन विनियमावलीअनुसार पत्र काटेको दाबी गर्छन् । यसको दफा ५ (२) मा ट्रंक लाइनबाट विद्युत् सेवा लिने ग्राहकबाट मासिक सेवा शुल्क, डिमान्ड शुल्क र इनर्जी शुल्क लिने प्रावधान छ । ट्रंक लाइनको डिमान्ड शुल्क प्रतिमहिना प्रतिकेभीए २६५ रुपैयाँ र इनर्जी शुल्क १२ दशमलव ५० रुपैयाँ तोकिएको छ । डीओडी मिटर प्रयोग गरी उपभोग गरे बिहान, दिउँसो र रातिको समयमा फरकफरक शुल्क तोकिएको छ ।

विनियमावलीको दफा ५ (५) मा भने ३३ केभी ट्रंक लाइनबाट दैनिक २० वा सोभन्दा बढी घण्टा विद्युत् सेवा लिन चाहनेले शुल्क तिरी सेवा लिन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । यो प्रावधानअनुसार यस्तो सेवा लिन प्राधिकरणमा निवेदन दिनुपर्छ र प्राधिकरणको सञ्चालक समितिले स्वीकृत पनि गर्नुपर्छ । प्राधिकरणले २०७३ असारमा विद्युत् महसुल निर्धारण आयोगबाट ट्रंक लाइनको महसुल स्वीकृत गराएको थियो । प्राधिकरणले २०७३ भदौदेखि ट्रंक लाइनको शुल्क लगाउन सुरु गरेको हो । प्राधिकरणले उद्योगलाई पठाएको पत्रमा २०७३ भदौदेखि २०७५ फागुनसम्मको ट्रंक लाइनको बिल नतिरेको भए त्यसको समेत बिलिङ गरिने उल्लेख छ ।

'हामीले ट्रंक लाइन माग गरे प्राधिकरणले सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत गराएर दैनिक २० घण्टाभन्दा बढी लगातार विद्युत् लिए मात्रै ट्रंक लाइनको शुल्क लिन पाइन्छ,' मुरारका भन्छन्, 'केही उद्योगले यो प्रक्रिया पुर्याएर ट्रंक लाइन लिएका छन् र शुल्क पनि तिरिरहेका छन् । माग्दै नमागेका उद्योगलाई पनि बढी शुल्क लिनु भएन ।'

'प्राधिकरणले ट्रंक लाइन नमागेका उद्योगलाई ट्रंक लाइनको बिलिङ गर्ने हो भने सबै उद्योगहरू बन्द हुन्छन्,' मुरारका भन्छन्, 'वैशाखमा उद्योगमा पनि लोडसेडिङ अन्त्यको घोषणा भइसकेकाले उद्योगीले अहिले विशेष लाइन नभएर सामान्य तरिकाले विद्युत् लिइरहेका छन् ।' प्राधिकरणका प्रवक्ता अधिकारी उद्योगीलाई काटिएको पत्र विनियमावलीको दफा ५ को उपदफा २ अनुसार भएको तर्क गर्छन् ।

'यो प्रावधानमा निवेदन र स्वीकृतिसम्बन्धी व्यवस्था छैन । ट्रंक लाइन लिइरहेकाहरूलाई सोहीअनुसारको शुल्क लिन पत्र पठाएका हौं,' उने भने, 'यो विनियमावलीका दुईवटा प्रावधान व्याख्याको विषय हो ।' सिमरा क्षेत्रका उद्योगबाट मात्रै अहिलेसम्म ४ अर्ब ट्रंक लाइनबापतको महसुल उठाउन बाँकी भएको प्रवक्ता अधिकारीले जानकारी दिए । 'हामीले उद्योगलाई दुःख दिन पत्राचार गरेका होइनौं । बक्यौता उठाउन खोजेका हौं,' उनले भने, 'विद्युत् महसुल निर्धारण आयोग भएको भए यो विषय छिनोफानो भइसकथ्यो ।'

सरकारले संसद्बाट गत वर्ष विद्युत् नियमन आयोगको ऐन पारित गरेसँगै विद्युत् महसुल निर्धारण आयोग खारेज भइसकेको छ । विद्युत् नियमन आयोगमा पदाधिकारी नियुक्तिको प्रक्रिया अघि बढेको भए पनि अहिलेसम्म आयोगले पूर्णता पाउन सकेको छैन ।

जलविद्युत् केन्द्रित विकास नीति

बाबुराम अधिकारी

मुलुक अहिले दीर्घकालीन विकास नीतिनिर्माणमा जुटेको छ । राष्ट्रिय योजना आयोगले एकातर्फ दीर्घकालीन विकास नीति तय गर्दैछ भने मुलुकमा हालै सम्पन्न लगानी सम्मेलनमा विकासलाई गति दिने सम्झौताहरू भएका छन् । मुलुक दीर्घकालीन विकास रणनीति तय गर्न जुटेको यस घडीमा विगतमा भएका विकास प्रयासको समीक्षा गर्नुपर्छ । विगतमा नीतिगत स्थिरता तथा दूरदृष्टिसहितको विकास नीति अवलम्बन गर्न नसकेकै कारण मुलुकले विकासको गति लिन नसकेको पक्षलाई मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने बेला पनि भएको छ ।

वास्तवमा कुनै पनि देशको विकास त्यस देशलाई प्रकृतिले दिएको स्रोतको कुशल व्यवस्थापनविना सम्भव छैन । यो तथ्यलाई स्वीकार गर्ने हो भने नेपालको स्रोत पानी नै हो । पानीको आर्थिक उपयोग जलविद्युत् नै हो । नेपालको तुलनात्मक लाभको क्षेत्र जलविद्युत् नै हो र यसलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर नेपालको विकास प्रयासलाई अघि बढाउनुपर्छ । यस सन्दर्भमा जलविद्युत् केन्द्रित विकास नीतिबारे चर्चा गर्नु उपयुक्त हुन्छ । जलविद्युत्लाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर यसकै आधारमा अन्य विकास गतिविधि सञ्चालन गर्ने नीति नै जलविद्युत् विकास नीति हो । यस अवधारणाबमोजिम हालको जलविद्युत् विकास नीतिभन्दा केही भिन्न अवधारणा अगाडि बढाउन जरुरी छ । हाल राज्यले जसरी जलविद्युत्सम्बन्धी नीति तय गरेको छ, त्यसले यस क्षेत्रको भविष्य सुनिश्चित छ भनेर दाबी गर्न सकिँदैन । निजी क्षेत्रको लगानीलाई जोड दिने नाममा मुलुकका खोला झोलामा हालने र राज्यले धान्नै नसक्ने गरी नेपाल विद्युत् प्राधिकरणमार्फत पीपीए गरी पानी खोलामा बगाएर निजी क्षेत्रलाई पैसा तिर्नुपर्ने अवस्था भविष्यमा ल्याउने गरी काम भएको छ । त्यसले गर्दा एकातर्फ आर्थिक क्षेत्रको आधारभूत ऊर्जा महँगो हुँदै गएको छ भने अर्कोतर्फ विद्युत् बैङ्किङसम्बन्धी अवधारणाले काम गरेन भने नेपाल विद्युत् प्राधिकरण केही वर्षभित्र टाट पल्टिने अवस्थामा पुग्छ । यस समस्याको समाधानका लागि राज्यले तत्कालै नीतिगत रूपमा फड्को मार्न जरुरी छ ।

जलविद्युत् केन्द्रित विकास नीतिका लागि राज्यले सबभन्दा सस्ता र राम्रा जलविद्युत् योजनामा आफैले लगानी गरी करिब १० हजार मेगावाट विद्युत् निकाल्नुपर्छ । त्यसरी राज्यले बिजुली निकालेपछि सञ्चालन खर्च मात्र उठ्ने गरी प्रति युनिट एक रुपियाँका दरले जनतालाई उपलब्ध गराउनुपर्छ । यसैगरी कृषकलाई कृषि कार्यका लागि निःशुल्क बिजुली उपलब्ध गराउनुपर्छ ।

विद्युत्मा आधारित यातायात सेवा, पूर्व मेची- पश्चिम महाकाली विद्युतीय रेल, ठूला सहरमा विद्युतीय यातायात सेवा, उत्तर दक्षिणसम्म बढीभन्दा बढी केबलकार तथा विद्युत्मा आधारित यातायात तथा ढुवानी सेवासम्बन्धी पूर्वाधार विकास गर्नुपर्छ । यसरी प्रतियुनिट एक रुपियाँमा बिजुली जनतालाई उपलब्ध गराउन सक्तियो भने र कृषकलाई निःशुल्क बिजुली दिन सक्तियो भने यसको चौतर्फी सकारात्मक प्रभाव पर्नेछ ।

कृषकले निःशुल्क बिजुली पाएपछि उत्पादन लागत घट्ने हुँदा ट्युबवेलबाट वा नदीको पानीमा समरसेवल पम्प ढुबाएर पानी तानी नदी किनारका टारमा बाह्रै महिना तरकारी, फलफूल उत्पादन हुन्छ । तल नदीमा पानी बग्ने, किनारको फाँट बाँझै रहने र भारतबाट आयातित कुहिएका तरकारी महँगो मूल्य तिरेर खानुपर्ने अवस्थाको अन्त्य हुनेछ । हाल प्रतिघण्टा तीनदेखि चार सय रुपियाँ भाडा तिरेर जमिनमुनिको पानी तानेर गहुँ, मकै र अन्य बाली उत्पादन गर्ने कृषकको उत्पादन लागत घट्ने छ र कृषक कृषि पेसा छाडेर पलायन हुने क्रम रोकिनेछ । कृषिको आयात प्रतिस्थापन

हुने छ र यसका लागि विदेशिने मुद्रा देशभित्रै वैकल्पिक प्रयोगमा आउने छ ।
प्रतियुनिट एक रुपियाँमा विद्युत् आपूर्ति भएपछि सिमेन्ट कारखानाको लागत घट्नेछ । हाल प्रतिबोरा छदेखि सात सय पर्ने सिमेन्ट दुईदेखि तीन सय रुपियाँ प्रतिबोरामा उपलब्ध हुनेछ । यसले विकास निर्माण तथा पूर्वाधार विकासको लागत घट्न जाने छ । यसरी सस्तो सिमेन्ट उत्पादन हुनु सुरु भएपछि सबै क्षेत्रका पूर्वाधारको गुणस्तरमा कमी नहुने गरी निर्माण कार्य अघि बढाउन सकिने छ । विदेशबाट आयातित विटुमिन प्रयोग गरेर तीन महिनामै भत्किने गरी सडक कालोपत्रे गर्नेबाट माथि उठेर आफ्नै खोलाको गिट्टी, बालुवामा आफ्नै देशको सस्तो सिमेन्ट मिसाई नौ इन्चदेखि एक फिट मोटो ढलान गरेर वर्षासम्म चल्ने सडक बनाउन सकिन्छ । यसैगरी सिँचाइ तथा खानेपानी एवं अन्य क्षेत्रका गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण गर्दै राष्ट्रलाई गुणस्तरीय विकास अभियानमा अघि बढाउन सकिन्छ ।
एक रुपियाँमा बिजुली पाएपछि प्रत्येक परिवारले ग्यासको साटो बिजुलीमा खाना पकाउने छन् । जसले ग्यास तथा तेलको आयात घट्नेछ र यस क्षेत्रमा भइरहेको विदेशी मुद्राको डरलाग्दो खर्च घट्ने छ, हामी सोधनान्तर बचततर्फ अघि बढ्ने छौं ।

यसका लागि आवश्यक लगानी कुनै विदेशी दातासँग माग्नु पर्दैन । हाल भइरहेको विकास खर्चलाई प्राथमिकीकरण गरी विनियोजन गरे मात्र पुग्छ । हाल विकास खर्च ज्यादै न्यून मात्रामा मात्र खर्च भइरहेको छ, त्यही खर्च नहुने रकमलाई यसमा परिचालन गर्न सकिन्छ । विकल्पका रूपमा हाल बढी रकम खर्च हुने सडक, सिँचाइ क्षेत्रको आधा रकम कटौती गरी करिब दस वर्षका लागि यस क्षेत्रमा परिचालन गर्न सकिन्छ । त्यसले सडक, सिँचाइ क्षेत्रमा ठूलो असर पर्दैन । सरकारले आफ्नै लगानीमा बनाउनुपर्ने बूढीगण्डकी, पश्चिम सेती, माथिल्लो कर्णाली वा अन्य सस्ता र राम्रा योजनाका लागि प्रतिवर्ष करिब एक सयदेखि दुई सय अर्ब रुपियाँको व्यवस्था गरे पुग्छ । अर्कोतर्फ सरकारले जनतालाई विश्वासमा लिन सक्ने हो भने जनताबाटै आर्थिक हैसियतबमोजिम यसका लागि छुट्टै विशेष रूपमा अर्थ सङ्कलन गरेर पनि काम गर्न सकिन्छ । अथवा यसका लागि विशेष कर लगाउन पनि सकिन्छ ।

यस सन्दर्भमा पानी खोलामा बगाएर निजी क्षेत्रलाई पैसा तिर्ने र राज्यलाई टाट पल्टाउने गरी पीपीए गर्ने जिम्मेवार पदाधिकारीको खोजी गरी छानबिन गर्नुका साथै यसको पुनरावलोकन गर्नुपर्छ । त्यसपछि निजी क्षेत्रको हालसम्म भइसकेको लगानी राज्यले क्रमशः उत्पादन क्षेत्रमा लगानी गर्ने सर्तमा फिर्ता गर्ने वा हाल सञ्चालनमा अघि बढाइएका आयोजनालाई १० देखि १५ वर्षसम्म साबिक रूपमा नै सञ्चालन गरी व्यवस्थापन गर्दै निजी क्षेत्रको लगानी नबिग्रने गरी अघि बढ्न सकिन्छ ।

वास्तवमा हाम्रा विकास प्रयास अपेक्षित रूपमा सार्थक हुन सकिरहेका छैनन् । हामीले यसको वास्तविक कारण पत्ता लगाउन सकिरहेका छैनौं । कुनै पनि देशमा तुलनात्मक लाभको सबैभन्दा राम्रो एउटा क्षेत्रलाई राम्ररी अघि नबढाई विकासको गति तीव्र हुनै सक्दैन । नेपालको सन्दर्भमा खर्च भएर नसकिने कच्चा पदार्थ पानी प्रयोग गरी निकालिने जलविद्युत् नै तुलनात्मक लाभको क्षेत्र हो ।

(लेखक पञ्चेश्वर विकास प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक हुनुहुन्छ ।)

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/१२/२१

राहुघाट र प्राधिकरणबीच पीपीए

घनश्याम खड्का

म्याग्दी — राहुघाट जलविद्युत् आयोजना र विद्युत् प्राधिकरणबीच विद्युत् खरिद सम्झौता (पीपीए) भएको छ । प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ र रघुगंगा हाइड्रोपावर लिमिटेडका प्रबन्ध सञ्चालक श्रीरामराज पाण्डेले सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन् ।

उत्पादित बिजुली वर्षायाममा ४ दशमलव ८० र हिउँदमा ८ दशमलव ४० रुपैयाँ प्रतियुनिटमा खरिदबिक्री गर्ने गरी सम्झौता भएको छ ।

‘प्राधिकरणसँग पीपीए भएपछि आयोजनाले निर्माण हुने सुनिश्चितता प्राप्त गरेको छ,’ रघुगंगा हाइड्रोका सहायक निर्देशक गोपाल पाठकले भने, ‘कार्यस्थलमा सबै भौतिक सामग्री तयारी अवस्थामा रहेकाले अब आयोजना निर्माणले गति लिनेछ ।’ अर्धजलाशययुक्त आयोजनाबाट सुकखा मौसममा ४ करोड ९९ लाख ७८ हजार र बर्खामा २४ करोड ५ लाख ९३ हजार युनिट विद्युत् प्रतिघण्टा उत्पादन हुने क्षमता रहेको उनले बताए ।

८ अर्ब ६० करोड लागत अनुमान गरिएको आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् आयोजनाको स्विच यार्डबाट दाना-कुस्मा २२० केभीए प्रसारण लाइनमा ‘लुप इन, लुप आउट’ सिस्टममा जोड्ने प्रस्ताव छ । विद्युत् प्राधिकरणले आयोजनाको डिजाइन, मोडेल र छुट्टै कम्पनी रघुगंगा हाइड्रोपावर लिमिटेड बनाई काम थालेको छ ।

राहुघाट हाइड्रोको क्षमता वृद्धि गरी ३२ बाट ४० मेगावाट बनाइएको छ । नयाँ मोडलअनुसार रघुगंगा हाइड्रोमा ७० प्रतिशत प्राधिकरण र ३० प्रतिशत सर्वसाधारणको सेयर रहने कम्पनीले जनाएको छ ।

रघुगंगा हाइड्रोपावर लिमिटेडले भारतीय ठेकदार कम्पनी जयप्रसाद (जेपी) एसोसिएट्ससँग ६ अर्ब रुपैयाँमा ठेक्का सम्झौता गरेको छ । ०७५ जेठबाट ‘नोटिस टु प्रोसिडर’ पाएको ठेकदारले ४५ महिनाभित्र आयोजना निर्माण सम्पन्न गर्ने सम्झौता छ ।

जग्गा अधिग्रहण गर्ने, वनसम्बन्धी काम, आवास निर्माण, १० किमि पहुँच मार्गको ड्र्याक खोल्ने, सिभिल एन्ड हाइड्रो मेकानिकलतर्फको लट १ सम्झौता भएर कार्यस्थलमा परिचालन भएको, निर्माण उपकरण कार्यस्थल पुगेको, विस्फोटक पदार्थ राख्न बंकर निर्माणसमेत कुल १२ प्रतिशत भौतिक प्रगति भएको आयोजनाले जनाएको छ । आयोजनामा हाल इलेक्ट्रो मेकालिनक 'लट २' को प्राविधिक परीक्षण बोलपत्र मूल्यांकन भइरहेको छ । लट २ मा तीनवटा कम्पनीको बोलपत्र परेकाले ऋणदाता भारतीय एक्जीम बैंकमा स्वीकृतिका लागि पठाइएको छ ।

प्राधिकरणले २०६५ देखि राहुघाट जलविद्युत् आयोजनाको सिभिल इन्जिनियरिङको काम सुरु गरेको हो ।

ऋणको सर्तअनुसार नै प्राधिकरणले २०६७ कात्तिकमा दुई वर्षमा निर्माण सम्पन्न गर्नेगरी भारतीय कम्पनी आईभीआरसीएल इन्फ्रास्ट्रक्चर प्रोजेक्ट्स इन्डिया लिमिटेडसँग ठेक्का सम्झौता गरेको थियो ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/१२/२१

पीपीएमै माथिल्लो कर्णाली

कलेन्द्र सेजुवाल

डाब, दैलेख — ६ महिनायता माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत् आयोजना निर्माणस्थल डाब सुनसान छ । मुआब्जा वितरण, रुख कटान र पहुँचमार्ग निर्माणका काम ठप्प छन् । यसबाट गाउँमै जलविद्युत् निस्कने आसले उत्साही स्थानीयलाई बेचैन बनाएको छ ।

‘काम छिटो गर, नभए छोडेर जाऊ,’ ६० वर्षीय रत्नबहादुर रावतले भने, ‘लाइसेन्स कब्जा नगर, विकासको आस देखाएर नदी ओगटेर बस्न मिल्दैन ।’

माथिल्लो कर्णालीको प्रवर्द्धक भारतीय निर्माण कम्पनी जीएमआरले विद्युत् खरिद सम्झौता (पीपीए) गर्न नसक्दा आयोजना निर्माणस्थलमा निराशा छाएको छ ।

जीएमआरले अछामतर्फ भैरवस्थान सामुदायिक वनका रुख कटान थाले पनि ६ महिनाअघि स्थानीयको अवरोधले काम रोकिएको छ । ‘निर्माणकार्य कहिले सुरु हुने हो टुंगो छैन, मुआब्जा पनि दिएको छैन,’ रावतले भने, ‘यस्तो अवस्थामा रुख मात्र काट्न थालिएपछि हामीले रोकेका हौं ।’

सरकार र जीएमआरबीच सन् २०१४ सेप्टेम्बरमा आयोजना विकास सम्झौता (पीडीए) भएको थियो । पीडीए विदेशी लगानीमा बन्ने आयोजनाका प्रवर्द्धक र सरकारबीच हुने लगानीसम्बन्धी सम्झौता हो । यो सम्झौतापछि प्रवर्द्धकलाई वित्तीय व्यवस्थापनका लागि मार्गप्रशस्त हुन्छ । जीएमआरले भारत र बंगलादेशसँग विद्युत् खरिदसम्बन्धी सम्झौता गर्न नसक्दा बैंकहरू लगानी गर्न तयार भएका छैनन् ।

लगानी जुटाउन नसक्दा जीएमआरले पीडीएको म्याद तीनपटक थप गरिसकेको छ । पछिल्लोपटक असोजमा म्याद सकिए पनि थपिएको छैन । ‘पीपीए गरेर वित्तीय व्यवस्थापन गरेपछि मात्र सरकारले आयोजना निर्माणको अनुमति दिने हो,’ नेपाल लगानी बोर्डका एक अधिकृतले भने, ‘जीएमआर विभिन्न परिबन्धले पीपीएकै अल्झनमा परेको छ ।’

जीएमआरले माथिल्लो कर्णालीबाट उत्पादित ९ सय मेगावाट विद्युत्मध्ये १२ प्रतिशत (१०८ मेगावाट) नेपाल सरकारलाई निःशुल्क दिने पीडीएमा उल्लेख छ । बाँकीमध्ये ५ सय मेगावाट बंगलादेशलाई र बाँकी भारतलाई बिक्री गर्ने जीएमआरको योजना छ ।

जीएमआरको डाबस्थित कार्यालयका एकजना कर्मचारीले विशेषगरी नेपालको आन्तरिक तथा बाह्य कानुनी तथा नीतिगत समस्याले समयमै निर्माणको काम सुरु हुन नसकेको बताए । ‘नेपालमा कानुनी प्रक्रियागत जटिलता त छँदै थिए, भारतले पनि आवश्यक सहयोग गरेन,’ ती कर्मचारीले भने, ‘यसले गर्दा आफ्नो कार्ययोजनाअनुसार जीएमआरले काम गर्न सकेन ।’

जीएमआरले पीडीए भएको दुई वर्षभित्र वित्तीय व्यवस्थापन (आर्थिक स्रोत जुटाउन बैंकहरूसँग सम्झौता), परियोजना निर्माणस्थलमा जग्गा अधिग्रहण, स्थानीयको पुनर्वास, उनीहरूका लागि रोजगार परियोजना लागू गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको थियो ।

पाँच वर्षसम्म कुनै पनि काम हुन सकेका छैन । आयोजनाका लागि ९ सय ९६ रोपनी जग्गा अधिग्रहण गर्नुपर्नेमा हालसम्म १३ प्रतिशत मात्र अधिग्रहण गरी मुआब्जा दिइएको जीएमआरका जनसम्पर्क अधिकृत राजन रजवारले बताए । उनका अनुसार प्रतिरोपनी ८ लाख ९५ हजार रुपैयाँ मुआब्जा निर्धारण गरिएको छ । त्यस्तै आयोजना निर्माणस्थलबाट ६५ घरपरिवारलाई पुनर्वासको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । यो काम पनि सुरु भएको छैन । ‘अहिलेसम्म हाम्रो जग्गाको मुआब्जा दिइएको छैन, हामीलाई कहाँ राख्ने भन्ने पनि ठेगान छैन,’ डाबका गणेश थापाले भने, ‘हिजोआज त कम्पनीका मान्छे पनि आउन छाडे, काम धमाधम हुनुपर्ने समयमा सुनसान देखिन्छ ।’

११ वर्षदेखि व्यवधान

सन् २००८ मा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धाबाट छनोट भएर जीएमआरले विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) को जिम्मा पाएपछि माथिल्लो कर्णाली आयोजनाको काम सुरु भएको हो । त्यसयता विभिन्न व्यवधानले आयोजना निर्माणको गति प्रभावित भइरहेको छ । सुरुवाती चरणमा आयोजना प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाले विभिन्न माग राख्दै काममा अवरोध गरे भने त्यसपछि तत्कालीन नेकपा माओवादीबाट अलगिएको समूहले अवरोध पुर्यायो । २०६७ जेठ ८ गते आयोजनाको दैलेख, पाल्ताडास्थित फिल्ड कार्यालयमा माओवादी कार्यकर्ताले आक्रमण गरेपछि सुरक्षा चुनौती पनि बढ्यो । यी अवरोध पार गर्दै आएको आयोजना पछिल्लो समय नीतिगत तथा वित्तीय संकटबाट गुज्रिरहेको छ । यसले आयोजना निर्माणलाई निकै पछाडि धकेलेको जीएमआरका कर्मचारी बताउँछन् ।

नेपाल सरकार र जीएमआरबीच भएको सम्झौतामा जीएमआरले २७ महिनामा डीपीआर सम्पन्न गर्ने र डीपीआर सकिएको ५४ महिनामा निर्माण सम्पन्न गर्ने उल्लेख छ । ‘सरासर काम भइदिइएको भए त माथिल्लो कर्णालीबाट उहिल्यै बत्ती बलिसक्थ्यो,’ माथिल्लो कर्णाली सरोकार समितिका अध्यक्ष भक्तबहादुर थापा भन्छन्, ‘सधैं केही न केही व्यवधान आइरहे, यस्तो तालले कहिले बत्ती बल्नेहो खै?’

सन् २०११ को प्रतिवेदनअनुसार माथिल्लो कर्णाली निर्माणका लागि १ खर्ब १६ अर्ब लगानी लाग्ने अनुमान गरिएको छ । परियोजनाबाट नेपालले २७ प्रतिशत निःशुल्क हिस्सा (सेयर) र १२ प्रतिशत निःशुल्क ऊर्जा पाउनेछ । पीपीए र वित्तीय व्यवस्थापन भई निर्माण अनुमति पाएमा पाँच वर्षभित्र आयोजनाबाट विद्युत् उत्पादन सुरु हुने जीएमआरको भनाइ छ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/१२/२१

विवादले मध्य भोटेकोसी ठप्प

अनिश तिवारी

सिन्धुपाल्चोक — ठेकेदार र परामर्शदाताबीचको विवादले १०२ मेगावाट क्षमताको मध्यभोटेकोसी जलविद्युत् आयोजनाको बाँध र सुरुङ निर्माण दुई महिनादेखि रोकिएको छ ।

चिनियाँ ठेकेदार ग्वान्सी हाइड्रो र परामर्शदाता जर्मनको ट्र्याकबेल बीचको असहमति बढदै गएपछि भोटेकोसी गाउँपालिकाको चाकुस्थित निर्माणाधीन आयोजनाको बाँध र सुरुङ निर्माणमा अवरोध भएको हो ।

प्राविधिकका अनुसार मुख्यतः ठेकेदारले बाँध र सुरुङ निर्माणमा तोकिएको प्रविधि प्रयोगमा नल्याएपछि विवाद सुरु भएको थियो । उनीहरूबीचको विवादले ड्यामको काम ठप्प भएको आयोजनाका प्रमुख सुनिलकुमार लामाले जानकारी दिए । ‘संरचनाको काममा आवश्यक मापदण्ड प्रयोग गर्न आनाकानी गरेको परामर्शदाताको भनाइ छ । दुवै पक्षबीच धेरैपटक छलफलभए पनि समस्या उस्तै छ,’ लामाले भने ।

बाँधस्थलको काममा सुरुमा संलग्न कन्सल्टेन्सी जर्मनीको ‘लाहमेर’ ले बेचेपछि अर्को कन्सल्टेन्सी ट्र्याकबेल कम्पनीले स्वामित्व लिएको थियो । पहिलेकै कन्सल्टेन्ट हुँदै ड्यामको १५ प्रतिशत काम सकिएको थियो । काम तीव्र गतिमा भइरहेका बेला आर्थिक अभाव देखाउँदै ग्वान्सी हाइड्रोले काममा शिथिलता देखाएको थियो ।

परामर्शदाता जर्मनको ट्र्याकबेलले बाँधस्थलमा कंक्रीट र ढलानमा त्रेनजस्ता आधुनिक उपकरण प्रयोग गर्नुपर्ने परामर्शदाताको भनाइ छ । १५ जुन २०१७ मा सकिनुपर्ने आयोजनाको अहिलेसम्म करिब ४० प्रतिशत मात्र काम सकिएकाले २०१९ को जुलाईमा पूरा गर्ने गरी म्याद थपिएको छ । सुरुको इस्टिमेटअनुसार १२ अर्ब २८ करोड लागत लाग्ने अनुमान गरिएको मध्य भोटेकोसीको लागत बढेर १४ अर्ब ८४ करोड पुगेको छ ।

‘थप गरिएको समयमा पनि आयोजना पूरा नहुने प्रस्ट भएको छ,’ एक प्राविधिक भन्छन्, ‘आयोजनाको विषयमा माथिबाटै बढी चासो नराख्ने हो भने अझ धेरै लथालिंग हुन्छ ।’ स्थानीय चाकु बजारमा भोटेकोसी थुनेर १० मिटर अग्लो बाँध स्थल बनाएर जम्बुसम्म करिब ७ दशमलव १ किमि सुरुङ बनाउने

डिजाइन छ । आयोजनाको मुख्य प्रवर्द्धक चिलिमे जलविद्युत् कम्पनी लिमिटेड हो । आयोजना २०१४ जनवरीमा सुरु गरिएको थियो ।

जिल्लाकै सबैभन्दा धेरै उत्पादन क्षमता भएको आयोजनाको ३ नम्बरको सुरुङ्ग केही समयअघि 'ब्रेकथ्रु' भएको थियो । सुरुको काम भने करिब ५६ प्रतिशत सकिएको छ । मुख्य सुरुङ्ग ७ हजार १ सय मिटर रहेकामा ४ हजार ४२ मिटर सकिएको छ ।

श्रोत: काठमाडौं, २०७५/१२/२१

प्राधिकरण र उद्योगीबीच विवाद चर्कदै

ट्रंक लाइन विद्युत् महसुल

विजय तिमल्सिना

काठमाडौं — ट्रंक लाइन विद्युत् महसुलको विषयमा उद्योगी र नेपाल नेपाल विद्युत् प्राधिकरणबीच विवाद चर्कदै गएको छ । ट्रंक लाइनबाट विद्युत् लिइरहेका उद्योगीलाई सोहीअनुसारको बिल काट्ने भन्दै प्राधिकरणले पत्राचार गरेपछि उद्योगी र प्राधिकरणबीचको विवाद बढेको हो ।

विवाद अदालतसम्म पुगेको छ । प्राधिकरणले माघ ७ गते सिमरा क्षेत्रका ५ उद्योगलाई ट्रंक लाइनअनुसार बिलिड गर्ने भन्दै पत्राचार गरेपछि उनीहरू रिट निवेदन लिएर अदालत पुगेका थिए ।

रिटमा जनकपुर उच्च अदालतको वीरगन्ज अस्थायी इजलासले बिलिड प्रक्रिया अघि नबढाउन निषेधाज्ञा जारी गरेको छ । यसमा विमति जनाउँदै प्राधिकरणले दुई साताअघि सर्वोच्चमा मुद्दा दायर गरेको छ । सर्वोच्चले जनकपुर उच्च अदालतको फैसलासहित सबै विवरण माग गर्न माग गरेको छ ।

अर्घाखाँची सिमेन्टले पनि केही दिनअघि पाटन उच्च अदालतमा प्राधिकरणविरुद्ध मुद्दा दायर गरेको छ । उक्त रिटलाई लिएर पाटन उच्च अदालतले आगामी २८ गते सुनुवाइ राखेको छ । आफूले माग गर्दै नगरेको ट्रंक लाइनबाट विद्युत् दिएको भनी प्राधिकरणले बिल पठाएको भन्दै उद्योगीहरू प्राधिकरणसँग रुष्ट बनेका छन् ।

प्राधिकरणले भने आफ्नो विद्युत् महसुल संकलन विनियमावलीअनुसार नै उद्योगहरूलाई ट्रंक लाइनको बिलिड गर्ने जानकारीसहित पत्र पठाएको दाबी गरेको छ । प्राधिकरणले ६६ केभीदेखि २२० केभीसम्मको प्रसारण लाइनबाट ट्रंक लाइन दिँदै आएको छ । ट्रंक लाइनबाट उपलब्ध गराइएको विद्युत् प्राविधिक गडबडी अवस्थाबाहेक अन्य बेलामा काटिँदैन । त्यसैले यस्ता सुविधा लिनेहरूका लागि प्राधिकरणले फरक महसुल तोकेको छ ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका पूर्वअध्यक्ष तथा अर्घाखाँची सिमेन्टका लगानीकर्ता पशुपति मुरारका ट्रंक लाइनको सुविधा नलिएका उद्योगीहरूलाई पनि प्राधिकरणले बिलिड गर्ने पत्राचार गरेपछि उद्योगीहरू समस्यामा परेको बताए । आफ्नो उद्योगले सामान्य फिडरसरह विद्युत् पाएको भए पनि प्राधिकरणले महँगो शुल्क लाग्ने ट्रंक लाइनको बिल पठाएको उनको आरोप छ । 'हामीले प्राधिकरणसँग

ट्रंक लाइनको लागि निवेदन नै दिएका छैनौं,' उनले भने, 'सामान नै अर्डर गरेको छैन । बिल मात्रै पठाएर हुन्छ ?' प्राधिकरणको बिलिङ प्रक्रियाले झन्डै दुई सय उद्योगले समस्या भोग्नुपरेको उनले बताए ।

प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रबल अधिकारी भने विद्युत् महसुल संकलन विनियमावलीअनुसार पत्र काटेको दाबी गर्छन् । यसको दफा ५ (२) मा ट्रंक लाइनबाट विद्युत् सेवा लिने ग्राहकबाट मासिक सेवा शुल्क, डिमान्ड शुल्क र इनर्जी शुल्क लिने प्रावधान छ । ट्रंक लाइनको डिमान्ड शुल्क प्रतिमहिना प्रतिकेभीए २६५ रुपैयाँ र इनर्जी शुल्क १२ दशमलव ५० रुपैयाँ तोकिएको छ । डीओडी मिटर प्रयोग गरी उपभोग गरे बिहान, दिउँसो र रातिको समयमा फरकफरक शुल्क तोकिएको छ ।

विनियमावलीको दफा ५ (५) मा भने ३३ केभी ट्रंक लाइनबाट दैनिक २० वा सोभन्दा बढी घण्टा विद्युत् सेवा लिन चाहनेले शुल्क तिरी सेवा लिन सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । यो प्रावधानअनुसार यस्तो सेवा लिन प्राधिकरणमा निवेदन दिनुपर्छ र प्राधिकरणको सञ्चालक समितिले स्वीकृत पनि गर्नुपर्छ । प्राधिकरणले २०७३ असारमा विद्युत् महसुल निर्धारण आयोगबाट ट्रंक लाइनको महसुल स्वीकृत गराएको थियो । प्राधिकरणले २०७३ भदौदेखि ट्रंक लाइनको शुल्क लगाउन सुरु गरेको हो । प्राधिकरणले उद्योगलाई पठाएको पत्रमा २०७३ भदौदेखि २०७५ फागुनसम्मको ट्रंक लाइनको बिल नतिरेको भए त्यसको समेत बिलिङ गरिने उल्लेख छ ।

'हामीले ट्रंक लाइन माग गरे प्राधिकरणले सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत गराएर दैनिक २० घण्टाभन्दा बढी लगातार विद्युत् लिए मात्रै ट्रंक लाइनको शुल्क लिन पाइन्छ,' मुरारका भन्छन्, 'केही उद्योगले यो प्रक्रिया पुर्याएर ट्रंक लाइन लिएका छन् र शुल्क पनि तिरिरहेका छन् । माग्दै नमागेका उद्योगलाई पनि बढी शुल्क लिनु भएन ।'

'प्राधिकरणले ट्रंक लाइन नमागेका उद्योगलाई ट्रंक लाइनको बिलिङ गर्ने हो भने सबै उद्योगहरू बन्द हुन्छन्,' मुरारका भन्छन्, 'वैशाखमा उद्योगमा पनि लोडसेडिङ अन्त्यको घोषणा भइसकेकाले उद्योगीले अहिले विशेष लाइन नभएर सामान्य तरिकाले विद्युत् लिइरहेका छन् ।' प्राधिकरणका प्रवक्ता अधिकारी उद्योगीलाई काटिएको पत्र विनियमावलीको दफा ५ को उपदफा २ अनुसार भएको तर्क गर्छन् ।

'यो प्रावधानमा निवेदन र स्वीकृतिसम्बन्धी व्यवस्था छैन । ट्रंक लाइन लिइरहेकाहरूलाई सोहीअनुसारको शुल्क लिन पत्र पठाएका हौं,' उने भने, 'यो विनियमावलीका दुईवटा प्रावधान व्याख्याको विषय हो ।' सिमरा क्षेत्रका उद्योगबाट मात्रै अहिलेसम्म ४ अर्ब ट्रंक लाइनबापतको महसुल उठाउन बाँकी भएको

प्रवक्ता अधिकारीले जानकारी दिए । ‘हामीले उद्योगलाई दुःख दिन पत्राचार गरेका होइनाँ । बक्यौता उठाउन खोजेका हौं,’ उनले भने, ‘विद्युत् महसुल निर्धारण आयोग भएको भए यो विषय छिनोफानो भइसकथ्यो ।’

सरकारले संसद्बाट गत वर्ष विद्युत् नियमन आयोगको ऐन पारित गरेसँगै विद्युत् महसुल निर्धारण आयोग खारेज भइसकेको छ । विद्युत् नियमन आयोगमा पदाधिकारी नियुक्तिको प्रक्रिया अघि बढेको भए पनि अहिलेसम्म आयोगले पूर्णता पाउन सकेको छैन ।

श्रोत: अञ्जपूर्णा पोष्ट, २०७५/१२/२१

ऊर्जा थपिएन लगानीमा

पुष्पराज आचार्य

सरकार र निजी क्षेत्रले लगानी सम्मेलनमा सहभागी विदेशी लगानीकर्तालक्षित परियोजनामा लगानीकर्ताको कम चासो देखिएको छ। लगानी बोर्डले आवेदन दिन योग्यतामा परियोजना लागतको एकतिहाइ 'नेटवर्थ' हुनुपर्ने व्यवस्था गरेको थियो। त्यस्तै, सहमतिपत्र कार्यान्वयन र आशय व्यक्त गर्नेलाई दुई महिनाभित्र लगानी गर्ने या नगर्ने पक्का गर्न भनिएको थियो। लगानी बोर्डका अधिकारीहरू यी सर्तका कारण प्रदर्शनीमा राखिएका परियोजनामा आकर्षण कम भएको बताउँछन्।

लगानी बोर्डले सम्झौता भएका परियोजनामा कति विदेशी लगानी आउन लागेको हो भन्ने पनि खुलाएको छैन। सम्झौता भएकामध्ये कतिपय परियोजना निजी क्षेत्रका छन्। जुन लगानी सम्मेलनअघि सूचित गरिएको थिएन। चौधरी ग्रुपले मात्र चार परियोजनामा हस्ताक्षर गरेको छ, जसमध्ये टर्कसेलसँग चौधरी ग्रुपले गत फागुन २६ मा बार्सिलोनामा हस्ताक्षर भएको थियो। चौधरी ग्रुपका अध्यक्ष विनोद चौधरीले ट्वीटरमा राखेको फोटोमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमन्त्री गोकुल बाँस्कोटा पनि सम्झौताका साक्षी बसेका देखिन्छन्। यो सम्झौता लगानी सम्मेलनका क्रममा दोहोर्याएर भएको हो।

त्यस्तै, चौधरी ग्रुपसँग साझेदारीमा सौर्य ऊर्जामा लगानी गर्न आउन लागेको स्काई पावर कम्पनीलाई गत वर्ष चैतमा नै अमेरिकामा महावाणिज्य दूतका रूपमा कार्यरत रहँदा सहसचिव मधुकुमार मरासिनीले नेपाल ल्याएका हुन्। उनले लगानीकर्तालाई ल्याएर अर्थमन्त्री, ऊर्जामन्त्रीलगायत उच्च पदस्थ अधिकारीसँग भेट गराएका थिए। उक्त कम्पनीले चार वर्षभित्र एक अर्ब अमेरिकी डलर लगानी गरेर ६ सय मेगावाट सौर्य ऊर्जा उत्पादन गर्ने भएको थियो। अहिले हाम्रो विद्युत् उत्पादनमा ऊर्जा मि श्रण (इनर्जी मिक्स) का लागि पनि यो परियोजना सम्भाव्य नभएको भनेर सरकारले चासो नै दिएको थिएन। सम्भाव्य नभएको भनेर वर्ष दिनदेखि बेवास्ता गरिएको कम्पनी पुनः नेपाली निजी क्षेत्रसँग साझेदारी गर्ने भन्दै लगानी सम्मेलनमा प्रकट भएको हो।

सम्मेलनमा भारत सरकारको स्वामित्वको सतलज जलविद्युत् निगमले निर्माण गर्न लागेको अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजनाको लगानी व्यवस्थापनलाई पनि उपलब्धिको रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ। भारतीय बजारमा बिजुली बेच्ने गरी भारत सरकार स्वामित्वको कम्पनीले निर्माण गर्न लागेको आयोजनामा नेपालका बैंक तथा वित्तीय संस्थाले समेत ऋण दिने भएका छन्। सरकारले विदेशी पुँजी भित्त्याउन लगानी सम्मेलन गर्ने तर विदेशी लगानीकर्तालाई नेपाली वित्तीय बजारबाटै पुँजी उठाउन दिएको भनेर सरकारको आलोचनासमेत भइरहेको छ। मुलुकमा व्यवसाय गर्न ऋण माग गर्दा बैंकहरूले लगानीयोग्य पुँजी अभावलाई मुख्य कारण बताउँदै आएको छ। विगत केही वर्षयता यो समस्या

पुनरावृत्ति भइरहेको छ। नेपालका बैंक तथा वित्तीय संस्थाले पछिल्लो एक वर्षमा प्रवाह गरेको ऋणको आकार ५ सय अर्ब हाराहारीमा छ। तर पनि कर्जाको मागअनुसार आपूर्ति हुन सकेको छैन।

त्यस्तै, वित्तीय स्रोत व्यवस्थापनकै क्रममा रहेको माथिल्लो त्रिशूली- १ को स्रोत व्यवस्थापन भएको छ। सरकारले विदेशी विनिमय दरको जोखिम सुरक्षणका लागि निर्माण गर्ने हेजिड कोषमा आयोजनाका तर्फबाट गर्नुपर्ने योगदानमध्ये आधा विदेशी मुद्रा र बाँकी नेपाल विद्युत् प्राधिकरणलाई निःशुल्क बिजुली दिने गरी वित्तीय स्रोत व्यवस्थापन गर्न खोजेको छ।

सरकारले छिमेकमा रहेका चीन र भारतलाई समेत विश्वासमा नलिई लगानी सम्मेलन आयोजना गरेको देखिन्छ।

ऊर्जा उद्यमी ज्ञानेन्द्रलाल प्रधानले निर्माण गर्न लागेको कालीगण्डकी गर्ज आयोजनाको चिनियाँ कम्पनी युनान सिन्हवा वाटर कन्जरभेन्सी एन्ड हाइड्रो इन्भेस्टमेन्ट कम्पनीसँग प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको चीन भ्रमणकै क्रममा सम्झौता भइसकेको थियो। यसलाई दोहोर्याएर पुनः सम्झौता गरिएको छ।

त्यस्तै, गैरआवासीय नेपाली संघले गत वर्ष नै लन्डनमा १० अर्ब रुपैयाँको पूर्वाधार लगानी कोष स्थापना गर्ने घोषणा गरेको थियो। प्रवर्द्धकको बहुसंख्यक सेयर (५१ प्रतिशत) राखेर मात्र गैरआवासीय नेपालीमा सेयर जारी गर्ने सम्बन्धमा गैरआवासीय नेपाली सहमत छैनन्। उनीहरूले प्रवर्द्धकले २० प्रतिशत पुँजी राखेर बाँकी पुँजी गैरआवासीय नेपालीमाझ सेयर जारी गरी उठाउन पाउनुपर्ने माग राखेका छन्।

लगानी बोर्डका सीईओ महाप्रसाद अधिकारी भने सरकार र निजी क्षेत्रका परियोजनामा आवेदन दिन आउँदो वैशाख ९ सम्म आवेदन दिने म्याद भएकाले त्यसपछि मात्र लगानी सम्मेलनबाट कति लगानीको प्रतिबद्धता आएको हो भन्न सकिने बताउँछन्। उनकै शब्दमा, 'हामीले लगानीकर्तासँग हतारोमा आशय लिनेभन्दा पनि समय लिएर जवाफ पठाउन भनेका छौं।' सरकारले हतारोमा सम्मेलन राख्दा यसले लगानीका लागि सम्भाव्य मुलुकबाट राम्रो प्रतिक्रिया पाउन नसकेको हो।

लगानी सम्मेलनमा यसपटक युरोपेली र अमेरिकी देशहरूले चासो दिएनन्। नेपालमै दूतावास भएका कतिपय लगानीका लागि सम्भाव्य देशका दूतावासलाई पत्राचार नै भएन। लगानी सम्मेलनको एक साताअघि एक जमघटमा दक्षिण कोरिया र थाइल्यान्डका राजदूतको कुराकानीमा थाई राजदूत भकावत ताइस्कुलले लगानी सम्मेलनबारेमा जानकारी नै नभएको बताएका थिए। त्यस्तै, वैदेशिक लगानीसम्बन्धी कानून सार्वजनिक सुनुवाइबिना हतारोमा अनुमोदन गरिएपछि अमेरिकी र युरोपेली देशहरूले त्यसले लगानीकर्ताको चासोलाई सम्बोधन गर्न नसक्ने बताएका थिए।

अर्कोतर्फ, चिनियाँ लगानीकर्ताहरूले पनि विगतमा जस्तो उत्साह देखाएनन्। चिनियाँ लगानीकर्तालाई नेपालमा लगानी गर्न तथा आवश्यक सम्पर्कका लागि मद्दत गर्दै आएका चिनियाँ समाचार संस्था सिन्हवाका काठमाडौं ब्युरो प्रमुख सिनपिङ चाउले सम्मेलनकै दिन चिनियाँ लगानीकर्तालाई सचेत

गराउँदै फेसबुकमा नेपालमा इमानदार भएर लगानी गर्ने चिनियाँहरूसँग सरकारले सम्झौता पालना नगरेको आरोप लगाएका छन्। उनले लेखेका छन्, 'चीन सरकारका निकायहरूले नेपालले तयार नै नभएका सम्झौताहरू लागू गर्न भनी दबाव दिँदै आएको उनले बताएका छन्। यसले दुई देशका बीचमा झन् वैमनस्य सिर्जना गर्छ। यसपालि लगानी सम्मेलनमा चिनियाँ सहभागिता उल्लेख्य भए पनि समझदारी भने हुने छैन।'

सरकारले छिमेकमा रहेका चीन र भारतलाई समेत विश्वासमा नलिई लगानी सम्मेलन आयोजना गरेको देखिन्छ। यसअघि २०७३ मा भएको लगानी सम्मेलनमा भारतका वित्तमन्त्री अरुण जेटलीले सम्बोधन गरेका थिए। तर यसपटकको लगानी सम्मेलनमा भने चीन र भारत दुवैतर्फबाट 'हाइप्रोफाइल' को सम्बोधन हुन सकेन।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/१२/२१

मर्स्याङ्दी-काठमाडौं प्रसारण लाइन ६ महिना धकेलियो

काठमाडौं-निर्माणाधीन २२० केभी मर्स्याङ्दी-काठमाडौं प्रसारण लाइन सञ्चालन अवधि ६ महिना पछि सरेको छ । २५ प्रतिशत निर्माण अझै बाँकी रहेकाले प्रसारण लाइन समयमा आउन नसकेको हो । गत फागुनदेखि सञ्चालन गर्ने तालिका रहे पनि वन क्षेत्रको रुख कटानमा भएको ढिलाइले प्रसारण लाइन पूरा हुन नसकेको आयोजना प्रमुख तारा प्रधानले बताए । उनका अनुसार अब २०७६ असोजबाट प्रसारण लाइन सञ्चालन गरिनेछ । २०७३ भदौबाट सुरु भएको ८२ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइनको १ सय ७० वटा टावर खडा गरिएको छ । २२ वटा टावरका लागि जग खन्ने काम सकिएको पनि प्रधानले जानकारी दिए । प्रसारण लाइनको मर्स्याङ्दीदेखि काठमाडौंको मातातीर्थ सबस्टेसनसम्म २ सय ३१ वटा टावर निर्माण हुनेछन् । मातातीर्थ र मर्स्याङ्दीमा सबस्टेसन रहनेछन् । प्रसारण लाइनले छुने तनहुँ, गोरखा, चितवन, धादिङ र काठमाडौं जिल्लामा जग्गाको मुआब्जा वितरण, रुख कटान र जग खन्ने काम एकसाथ भइरहेको आयोजनाले जनाएको छ । वन क्षेत्र पर्ने जिल्लामा १६ हजार रुख कटानको प्रक्रिया अघि बढेको छ । जेठभित्र रुख कटानको काम पूरा हुने उनले बताए । एसियाली विकास बैंक (एडिबी) को ऋण सहयोगमा नेपाल विद्युत प्राधिकरण आयोजना व्यवस्थापन निर्देशनालय अन्तर्गत निर्माण भइरहेको प्रसारण लाइन पूरा गर्न २ अर्ब रुपैयाँ खर्च हुने अनुमान छ । सबस्टेसन निर्माण गर्न थप २ अर्ब रुपैयाँ खर्च हुनेछ । यो प्रसारण लाइन तयार भएपछि ५ सय मेगावाट विद्युत राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिनेछ

श्रोत: क्यापिटल नेपाल, २०७५/१२/२१

७६५ मेगावाटको तमोर जलाशय, सडक र सिँचाइमा २ खर्ब लगानी गर्ने सीएमइसीको तयारी, सरकारलाई गर्यो प्रस्ताव

कम्पनीले सबै आयोजनाहरूमा लगानी छिटो जुटाउन ईन्जिनियरिङ प्रोक्चुरमेन्ट कन्स्ट्रक्सन एण्ड फाइनान्स (ईपिसिएफ) मोडालिटीमा आयोजना अघि बढाउने प्रस्ताव गरेको खतिवडाले बताए ।

काठमाडौं । चीनका ठूला कम्पनीहरू मध्ये एक चाईना मेशिनरी ईन्जिनियरिङ कर्पोरेशन (सीएमइसी) ले खानेपानी, जलविद्युत र सडक तथा सुरुङ मार्ग निर्माण गर्न प्रस्ताव गरेको छ ।

लगानी सम्मेलनमा सहभागी हुन आएको सीएमइसीले खानेपानीका पाँच आयोजना, काठमाडौंको टोखादेखि नुवाकोट छहरे जोड्ने सडक तथा सुरुङ मार्ग र जलाशययुक्त ७६५ मेगावाटको तमोर जलविद्युत आयोजनामा लगानी ल्याउने आशय सहित प्रस्ताव प्रधानमन्त्री कार्यालयमा पेश गरेको हो ।

उक्त कम्पनीले पेश गरेको प्रस्तावमा खानेपानीका पाँच आयोजनाहरू नारायणी थोक वितरण, कर्णाली बबई थोक वितरण, भेरी सुर्खेत उपत्यका पम्पिङ, दाङको पातुखोला र भक्तपुरको महादेव खोला खानेपानी आयोजनामा लगानी ल्याउने आशय व्यक्त गरेको छ । सम्भाव्यता अध्ययन भईसकेका यी पाँच आयोजनाहरूको लागत करिब ९० अर्ब रुपैयाँ लाग्ने अनुमान गरिएको छ । यी पाँच वटै खानेपानीका आयोजनाबाट करिब ६० लाख जनसंख्या लाभान्वित हुने प्रारम्भिक अध्ययनले देखाएको छ ।

खानेपानीका यी आयोजनाहरूको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन कम्पनी आफैले तयार गर्ने, चीन सरकारसँग समन्वय गरी चाईना एक्सपोर्ट इम्पोर्ट (एक्जिम) बैंक मार्फत सरकारलाई सहूलियतपूर्ण ऋण सहायता उपलब्ध गराउने र निर्धारित समयभित्र आयोजना सम्पन्न गर्ने प्रस्ताव प्रधानमन्त्री कार्यालयमा दर्ता गराईएको सिएमइसीको नेपाल प्रतिनिधि विश्वास खतिवडाले जानकारी दिए ।

कम्पनीले सबै आयोजनाहरूमा लगानी छिटो जुटाउन ईन्जिनियरिङ प्रोक्चुरमेन्ट कन्स्ट्रक्सन एण्ड फाइनान्स (ईपिसिएफ) मोडालिटीमा आयोजना अघि बढाउने प्रस्ताव गरेको खतिवडाले बताए ।

यसैगरी सीएमइसीले सामाखुसी टोखा नुवाकोटको छहरे सडक तथा सुरुङ मार्ग निर्माणमा समेत चासो देखाई प्रस्ताव पेश गरेको छ । नेपाल र चीन जोड्नका लागि यो सडक अति महत्वपूर्ण रहेको खतिवडाले

बताए। काठमाडौंबाट छोटो दूरीमा चीनको केरुङ पुग्ने सजिलो हुने भएकाले यस सडक आयोजनालाई सरकारले विशेष प्राथमिकता दिनुपर्ने उनको भनाई छ ।

कम्पनीले सहूलियतपूर्ण ऋण सहयोगमा यो सडक आयोजना अघि बढाउने प्रस्ताव प्रधानमन्त्री कार्यालयमा गत आईतबार दर्ता गराएको हो । यो आयोजनाको लागत करिब २७ अर्ब रुपैयाँ रहेको अनुमान गरिएको छ ।

त्यस्तै सिएमइसी कम्पनीले ७५६ मेगावाटको जलाशययुक्त तमोर आयोजनामा समेत लगानी जुटाई आयोजना अघि बढाउने प्रस्ताव पेश गरेको छ । तीन वर्ष अघि नै यस आयोजनामा लगानी जुटाउने प्रस्ताव कम्पनीले गरेको खतिवडाले जानकारी दिनुभयो । तमोर हाईड्रोको अनुमानित लागत करिब डेढ खर्ब रहने अनुमान छ ।

सीएमइसी सन् १९७८ मा स्थापना भएको सरकारी कम्पनी हो । यो चीनको उत्कृष्ट १० भित्र पर्ने ईन्जिनियरिङ कम्पनी हो । यसले १ सय ५० वटा देशहरूमा खानेपानी, उर्जा र यातायात लगायत अन्य पूर्वाधारको क्षेत्रमा निर्माणको काम गरिरहेको छ । सन् २०१७ मा यस कम्पनीको वार्षिक कारोबार ३ खर्ब ७८ अर्ब रुपैयाको भएको थियो । यो कम्पनीको खुद सम्पत्ति) २. ५ अमेरिकी डलर रहेको छ ।

श्रोत: क्यापिटल नेपाल, २०७५/१२/१८

दाना सबस्टेसनको ढिलाइले घलेम्दीखोला जलविद्युत् आयोजना ६ महिना धकेलियो

५० करोड लागत बढ्यो

- हरिप्रसाद शर्मा

*निर्माण सामग्री ढुवानी र आपूर्तिमा ढिलाइ, अमेरिकी डलरको भाउ बढ्नु र आयातित सामग्री महँगो भएको र प्रसारण लाइन समयमै नबन्दा आयोजनाको लागत बढेको कम्पनीले बताएकाे छ ।
आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् दाना सबस्टेसनमा जोड्न ५ किलोमिटरको ट्रान्समिसन लाइन बनाइसकेको छ ।*

काठमाडौं । म्याग्दीमा निर्माणाधीन दाना सबस्टेसन निर्माणको ढिलाइ ५ मेगावाटको घलेम्दीखोला जलविद्युत् आयोजना थप ६ महिना धकेलिने भएको छ । यसअघि वैशाख अन्तिमसम्ममा विद्युत् उत्पादन गर्ने आयोजनाको लक्ष्य थियो । तर, आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् राष्ट्रिय प्रणालीमा जोड्ने दाना सबस्टेसन निर्माण पूरा नहुँदा आयोजना ६ महिना धकेलिन सक्ने घलेम्दी हाइड्रोपावर कम्पनी लिमिटेडका कार्यकारी निर्देशक एनबी अधिकारीले जानकारी दिए ।

आयोजनामा ढिलाइ भएकै कारण लागत बढेको उनले बताए । प्रारम्भिक लागत ८५ करोड अनुमान गरिएको आयोजनामा हालसम्म १ अर्ब २५ करोड रुपैयाँ खर्च भइसकेको छ । आयोजनाको लागत प्रारम्भिक लागतमा थप ५० करोड बढ्न सक्ने उनको भनाइ छ । अहिले दाना सबस्टेसन निर्माण अघि बढे पनि सम्पन्न हुन ६ महिना लाग्छ । वैशाख मसान्तभित्र आयोजनाको विद्युत् उत्पादनको परीक्षण गरिने भनिए पनि प्रसारण लाइनको समस्या हुन सक्ने अधिकारीले जानकारी दिए ।

निर्माण सामग्री ढुवानी र आपूर्तिमा ढिलाइ, अमेरिकी डलरको भाउ बढ्नु र आयातित सामग्री महँगो भएको र प्रसारण लाइन समयमै नबन्दा आयोजनाको लागत बढेको कम्पनीले बताएकाे छ ।
आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् दाना सबस्टेसनमा जोड्न ५ किलोमिटरको ट्रान्समिसन लाइन बनाइसकेको छ ।

आयोजनाको काम ९७ प्रतिशत सकिएको छ । अहिले सिभिल, विद्युत् गृह निर्माण, बाटो, पेनस्टक पाइप जडान, हेडवक्रसलगायत भौतिक निर्माणका काम सकिएका छन् । भारतीय स्लोबेल इनर्जी कम्पनीले इलेक्ट्रोमेकानिकल, नेपाली कम्पनी सिभिल वल्डवाइड कन्स्ट्रक्सनले सिभिल र सीई हाइड्रो कम्पनीले हाइड्रो मेकानिकलको काम गरिरहेका छन् । अहिले विद्युत् गृहभित्र उपकरण तथा मेसिन जडान, ट्रान्समिसन लाइनलगायत अन्य सहायक निर्माणका काम भइरहेका छन् । यसअघि साउनभित्रै विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिए पनि आयोजना निर्माण सामग्रीको समस्याका कारण आयोजना ६ महिना पर धकेलिएको हो ।

लुम्बिनी विकास बैङ्क र टुरिजम डेभलपमेन्ट बैङ्कको सहवित्तीय लगानीमा आयोजना निर्माण भइरहेको छ ।

श्रोत: अभियान, २०७५/१२/२१

अन्योल बन्दै माथिल्लो कर्णाली आयोजना

भक्तबहादुर शाही

चैत २१, नेपालगञ्ज । बहुचर्चित मानिएको माथिल्लो कर्णाली आयोजनाका लागि निर्माण कम्पनी जिएमआरले वित्तियस्रोत जुटाउन नसक्दा काममा ढिलाई भएको छ । नौ सय मेगावाटको विद्युत उत्पादन हुने माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत आयोजनाले वित्तिय स्रोत जुटाउन नसक्दा काममा ढिलाई भएको हो ।

पटक-पटक म्याद थप गरेर पनि निर्माणको जिम्मा पाएको भारतीय निर्माण कम्पनी जीएमआरले तोकेको समयमा लगानी जुटाउन नसक्दा प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाले जिएमआरले नदी होल्ड गर्न लागेको आरोप समेत लगाएका छन् । आठविस-१का जीवन थापाले सधैं सरकारले म्याद थपेको थप्यै छ, किन कम्पनीले वित्तिय स्रोत जुटाउन सक्दैन भन्दै विभिन्न बहाना बनाएर कम्पनीले कर्णाली नदीलाई होल्ड गर्न खोजेको बताए ।

उक्त कम्पनीले केही मुआब्जा बुझाए पनि अधिकाँशको बाँकी रहेको स्थानीय राजन रावतले बताए । उनले भने 'मुआब्जा नदिएपछि हामीले रुख कटान रोकेका हौं ।' 'सधैं भरिभराउ मानिसको आवजावत हुने माथिल्लो कर्णाली आयोजनाको कार्यालय ६ महीना यता सुनसान हुँदा आफुहरुको बिजुली बाल्ने आशा मरेको छ' उनले भने । विद्युत खरीद सम्झौता(पिपिए) गर्न नसक्दा आयोजना निर्माणमा ढिलाई भएपछि स्थानीयबासीमा निराशा छाएको छ । उनीहरु भन्दछन् ' छिटो पिपिए गर होइन भने नदी छोड ।'

सरकारले कम्पनी वित्तिय स्रोत व्यवस्थापनका लागि २०१८ सेप्टेम्बरसम्म समय थपेको थियो । वित्तिय स्रोत व्यवस्थापनका लागि तोकिएको समय भन्दा ७ महीना भन्दा बढी भइसके पनि निर्माणको जिम्मा पाएको जिएमआरले स्रोत जुटाउन सकेको छैन । बहुराष्ट्रिय वित्तिय संस्थाहरु लगानी गर्न इच्छुक भए पनि ऋण प्रवाहको आन्तरिक प्रक्रिया र जग्गा अधिग्रहणमा भैरहेको ढिलाइले निर्माण तोकिएको समयभन्दा झण्डै एक बर्ष पर धकेलिएको हो । निर्माणकर्ता जीएमआर र नेपाल सरकारबीच आयोजना विकास सम्झौता (पीडीए) भएको दुई बर्ष बढी भइसकेको छ ।

सम्झौतामा सन् २०१६ देखि निर्माण शुरु गरेर २०२१ जुनमा आयोजना सम्पन्न गर्नुपर्ने उल्लेख छ । तर, ऋण लगानी गर्न सहमत भएका वित्तिय संस्थामध्ये बिश्व बैंकको प्रक्रिया सबैभन्दा झन्झटिलो भएकाले समस्या भएको जीएमआरका अधिकारीले बताए । सुस्त तयारीले आयोजनाकै भविष्य अन्योलमा पर्न सक्ने भएकाले सरकारले प्रभावकारी अनुगमन गर्नुपर्ने सरोकारवालाको भनाइ छ । सरकारले पटक-पटक सम्झौताका लागि म्याद थप गरिरहने र आयोजना निर्माणको जिम्मेवारी लिएको कम्पनीले लापरवाही गरिरहने प्रवृत्ति अन्त्य हुनुपर्ने आयोजना प्रभावित क्षेत्रका सांसदहरुको माग छ ।

साना दलको विरोधहुँदा सुरक्षा दिएर आयोजना बनाउनु पर्छ भन्ने स्थानीय बासिन्दा आजभोली जीएमआरको विकल्प खोज्नुपर्ने भन्दै आक्रोश पोख्न थालेका छन् । आयोजनामा लगानी गर्न निजी बैंकहरू तयार छन् तर भारत सरकारले अन्तरदेशीय ट्रान्समिटर लाइन र विद्युत निर्यातका लागि सरकारी नीतिमै परिवर्तन गर्नुपर्ने कुरा टुंगोमा नपुगेका कारण पनि परियोजनाले गति लिन नसकेको विश्लेषक बताउँछन् । अहिले बङ्गलादेशसँग ५ सय मेगावाट विद्युत विक्री सम्झौता भइसकेको परियोजनाले जानकारी दिएको छ । जीएमआरले विद्युत खरीद सम्झौता (पीपीए), जग्गा अधिग्रहण र ट्रान्समिशन गुरुयोजनासम्बन्धी कागजात बुझाएपछि मात्र लगानीको बाटो खुल्छ । ती सबै काम अधुरै छन् ।

अन्तरराष्ट्रिय वित्त निगम (आईएफसी), विश्व बैंक, युरोपियन इन्भेष्ट बैंक (ईआईबी), एशियाली विकास बैंक (एडीबी), जापान अन्तरराष्ट्रिय सहयोग नियोग (जाइका) लगायत आधा दर्जन वित्तीय संस्था एक खर्बबराबर ऋण लगानी गर्न सहमत भएका थिए । जीएमआरले ऋण र समान हिस्साको साझेदार खोजिरहेको छ ।

आईएफसी १० प्रतिशतको साझेदार बन्न यसअघि नै सहमत भइसकेको थियो । अछाम, दैलेख र सुर्खेतमा पर्ने आयोजनाबाट नेपाल सरकारले १२ प्रतिशत विद्युत र २७ प्रतिशत शेयर निःशुल्क पाउनेछ । समझदारी पत्रअनुसार नेपाल सरकारले चाहेमा थप ३० प्रतिशत विद्युत खरीद गर्न सक्नेछ । १९ सेप्टेम्बर २०१४ मा सरकार र कम्पनीबीच ऊर्जा विकास सम्झौता (पीडीए) भएको थियो । निर्माणपछिको २५ वर्षपछि पाउने निःशुल्क विद्युत, आयकर, रोयल्टी र साझेदारीबाट करीब रु.४ खर्ब आम्दानी हुने सरकारी दाबी छ ।

सर्वेक्षणको छ वर्षे अवधिसम्म माओवादीको वैद्य पक्ष, नेपाल मजदुर किसान पार्टी र राष्ट्रिय जनमोर्चाका कार्यकर्ताले शान्तिपूर्ण विरोध मात्र गरे भने तत्कालिन एकिकृत नेकपा माओवादी वैद्य पक्षका कार्यकर्ताले आयोजनाको कार्यालय समेत जलाएका थिए । स्थानीय तहदेखि संसदसम्म आयोजना बन्न नदिन ती पार्टीले चर्का स्वरहरू घन्काए । यसबीचमै सरकारले आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने वन क्षेत्र र संयुक्त सुरक्षा फोर्स समेत उपलब्ध गराएको थियो ।

तर माथिल्लो कर्णालीको विरोधमा उत्रिएका चार राजनीति दल भने श्रम बैंकको अवधारणा अनुसार स्वदेशी लगानीमा आयोजना बनाउनुपर्ने, आयोजनाको तटिय एवं जलाधार क्षेत्रमा बसोबास गर्ने स्थानीयबासी एग्राधिकार हुनुपर्ने, आयोजनालाई बहुआयामिक बनाइनुपर्ने लगायतका ७ बुँदे मागी राखी आयोजना रोक्न जापानपत्र बुझाएका छन् ।

शुरु देखि विवादमा पर्दै आईरहेको माथिल्लो कर्णाली आयोजनाप्रति भने केही दिन अगाडी दैलेखको राकम कर्णालीमा भएको तेस्रो नदी शिखर सम्मेलन विपक्षमा उभिएपछि स्थानीयबासी समेतले नदीलाई नरोकेर बग्न देउ भन्ने निष्कर्ष निकालेका थिए । जसले गर्दा जिएमआरलाई नदी संरक्षण संस्था चुनौति हुने कर्णाली प्रदेशका बुद्धिजीवी बताउँछन् ।

वि.सं.२०७० साउन २७ गते सर्वोच्च अदालतका कायम मुकायम प्रधानन्यायाधिश दामोदर शर्मा र न्यायाधिश प्रकाश बस्तीको इजलासले आयोजना तत्काल रोक्ने अन्तरिम आदेश खारेज पछि निर्माणको लागि जिएमआरलाई

बाटो खुलेको थियो । प्रधानन्यायाधिश डा. भरतबहादुर कार्कीको एकल इजलासले ०६९ साउन ८ अन्तरिम आदेश जारी गरि आयोजना निर्माण कार्य अघि नबढाउन आदेश दिएको थियो । निर्माण कम्पनीले दैलेखको डाब टुङ्गकुना र अछामको बल्दे स्थानमा ३०/३० मिटर टनेल परिक्षणको लागि खनिसकेको छ ।

ग्लोबल टेन्डर मार्फत् छानिएको भारतीय जिएमआर कम्पनी र सरकार बिच वि.सं.२०६४ माघ १० मा आयोजना निर्माणका लागि सर्वेक्षण गर्ने सम्झौता भएको थियो । नेपाल सरकार र कम्पनीविच भएको सम्झौता अनुसार ३० वर्षपछि चालु अवस्थामै आयोजना नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गनुपर्ने उल्लेख छ भने आयोजनाबाट ९ सय मेगावाट विद्युत उत्पादन हुने छ ।

श्रोत: अभियान, २०७५/१२/२२

मर्स्याङ्दी-काठमाडौं प्रसारण लाइनको काम अन्तिम चरणमा

चैत २२, गोरखा । मर्स्याङ्दी-काठमाडौं २२० केभी प्रसारण लाइनअन्तर्गत गोर्खातर्फ पर्ने ३३ किलोमिटर क्षेत्रमा करीब ९० प्रतिशत काम सम्पन्न भएको छ । विसं २०७३ कात्तिकदेखि निर्माणकार्य शुरु भएको प्रसारण लाइनमा गोरखातर्फ पर्ने क्षेत्रमा हाइटेन्सन टावर राख्ने काम करीब सम्पन्न भएको आयोजनाका इञ्जिनियर सीताराम अधिकारीले जानकारी दिए ।

प्रसारण लाइनअन्तर्गत गोर्खातर्फ पर्ने गण्डकी गाउँपालिका, शहीद लखन गाउँपालिका र गोरखा नगरपालिका क्षेत्रमा टावर राख्ने काम अन्तिम चरणमा पुगेको उनले बताए । ‘गोरखा क्षेत्रमा ६६ हाइटेन्सन लाइन निर्माण गर्नुपर्नेमा अहिलेसम्म ६३ निर्माण भइसकेको छ’, इञ्जिनियर अधिकारीले भने, ‘बाँकी रहेका तीन टावर निर्माण पनि करीब एक हप्ताभित्रमा सम्पन्न हुने गरी काम अघि बढेको छ ।’

गोरखा जिल्लाका तीन गाउँपालिका हुँदै काठमाडौंको मातातीर्थसम्म पुग्ने प्रसारण लाइनको ३३ किलोमिटर क्षेत्र गोरखा जिल्लामा पर्छ । ‘गोरखातर्फ तार तान्ने काम मात्रै बाँकी छ भने पनि हुन्छ’, अधिकारीले भने, ‘लगभग सात किलोमिटर जति त तार तान्ने काम पनि भइसकेको छ ।’

आयोजनाले तनहुँको आबुखैरेनी गाउँपालिकास्थित मार्कीचोक र काठमाडौंको मातातीर्थमा सवस्टेशन निर्माण गरी प्रसारण लाइन निर्माणको काम अघि बढाएको थियो । जसअन्तर्गत मार्कीचोकदेखि मातातीर्थसम्म कुल २३१ हाइटेन्सन टावर निर्माण गर्नुपर्ने इञ्जिनियर अधिकारीले बताए । आयोजनाको दुवै सवस्टेशन निर्माणको कामसमेत करीब ७० प्रतिशत सम्पन्न भएको जानकारी छ ।

कुनै प्राविधिक समस्या नभएमा आगामी छ महिनाभित्रमा मर्स्याङ्दी-काठमाडौं २२० केभी प्रसारण लाइन निर्माण सम्पन्न हुने इञ्जिनियर अधिकारीले बताए । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले देशभर विद्युत् प्रसारण लाइनको क्षमता विस्तारका लागि २२० केभी प्रसारण सञ्जाल निर्माण शुरु गरेसँगै पश्चिम क्षेत्रमा मर्स्याङ्दी-काठमाडौं २२० केभी प्रसारण लाइन निर्माणकार्य अघि बढेको हो । ‘यहाँबाट मर्स्याङ्दी करिडोर क्षेत्रमा उत्पादन हुने निजी तथा सरकारी सबै खालका विद्युत् उत्पादनलाई मार्कीचोक सवस्टेशनमा आवश्यकताअनुसार सङ्कलन गरी मुख्य शहरमा पठाउने काम हुन्छ’, इञ्जिनियर अधिकारीले भने ।

मर्स्याङ्दी करिडोर क्षेत्रमा उत्पादन हुने विद्युतलाई काठमाडौंसहित पोखरा, चितवनलगायतका मुख्य शहरसम्म पुर्याउन बढी क्षमताको प्रसारण लाइन निर्माण गरिएको र यसबाट प्राविधिकरूपमा हुने चुहावट कम हुनेछ । ‘मर्स्याङ्दी-काठमाडौं २२० केभी प्रसारण लाइनबाट ६०० मेगावाटसम्मको विद्युत्

प्रवाह गर्न सक्छ', अधिकारीले भने, यो पश्चिम क्षेत्रकै अहिलेसम्मको एकमात्र २२० केभी प्रसारण लाइनको आयोजना हो ।' उक्त आयोजनाको प्रसारण लाइन विस्तारका लागि रू. दुई अर्ब २० करोड तथा सवस्टेशन निर्माणका लागि रू. दुई अर्ब १० करोड खर्च लाग्ने अनुमान गरिएको छ ।

आयोजनाको प्रसारण लाइनमा एउटा टावर निर्माणका लागि एकदेखि दुई रोपनीसम्म जग्गा आवश्यकता पर्ने भएकाले सार्वजनिकबाहेकका जग्गा भने अधिग्रहण गरिएको अधिकारीले जानकारी दिए । त्यस्तै प्रसारण लाइनमुनि परेका जग्गाधनीलाई भने आयोजनाले क्षतिपूर्ति रकम उपलब्ध गराउने तयारी गरिरहेको छ । आयोजना निर्माणको काम सम्पन्न भएपछि गोरखा र आसपासका जिल्लामा प्राविधिकरूपमा हुने विद्युत् चुहावट कम हुनुका साथै भोल्टेज तलमाथि हुने समस्यामा कमी आउने उनले बताए ।

आयोजनाअन्तर्गत प्रसारण लाइन निर्माणको जिम्मा भारतीय कम्पनी टाटा प्रोजेक्ट लिमिटेडले पाएको छ भने सवस्टेशन निर्माणका लागि चिनियाँ कम्पनी सेनजेन फाराड इलेक्ट्रिक कम्पनीले ठेक्का पाएको अधिकारीले जानकारी दिए । रासस

श्रोत: अभियान, २०७५/१२/२२

मध्यभोटेकोशी आयोजनाको काम छिटो सक्न स्थानीयको दबाब

चैत २२, मेलम्ची । सिन्धुपाल्चोकको निर्माणाधीन मध्यभोटेकोशी जलविद्युत् आयोजनाको काम अत्यन्त सुस्त भएपछि यहाँका स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिले काम छिटोसक्न दबाब दिएका छन् । भोटेकोशी गाउँपालिका र बाह्रबीसे नगरपालिकामा निर्माण भइरहेको १०२ मेघावाट क्षमताको उक्त जलविद्युत् आयोजनाको सन् २०१३ मा निर्माणकार्य शुरु गरिएको थियो ।

सन् २०१६ सम्ममा काम सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिइएको सो आयोजनाको अहिलेसम्म ५० प्रतिशत पनि काम सम्पन्न भएको छैन । स्थानीय जनताको शेयर पनि रहेको आयोजना निर्माणमा ढिलाइ हुँदा यहाँका स्थानीय बासिन्दालाई मर्का परेको भन्दै स्थानीयतहको ध्यानाकर्षण भएको गाउँपालिकाका अध्यक्ष राजकुमार पौडेलले बताए ।

उनले एक विज्ञप्तिनै जारी गरेर जनताको सम्पत्तिले निर्माण हुने यस्ता आयोजना बन्न ढिलो हुँदा स्थानीयवासीको लगानीनै जोखिममा परेको उल्लेख गरे । आयोजनाको काम सम्पन्न गर्न गाउँपालिकाले कुनै कसर बाँकी नराख्दा पनि आयोजना पक्षले विभिन्न बहाना गरेर निर्माणमा ढिलाइ गरेको उनको भनाइ छ । शुरुमा रू. साढे १३ अर्बमा सम्पन्न गर्ने योजना रहेको उक्त आयोजनाको लागत अहिले रू. २० अर्बभन्दा माथि पुग्ने अनुमान गरिएको छ । रासस

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/१२/२२

माथिल्लो तामाकोसीको २% काम बाँकी

राजेन्द्र मानन्धर

दोलखा — माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाका लागि अपुग ७ अर्ब ७० करोड रुपैयाँ सुरुका लगानीकर्ताहरूले नै थप्ने इच्छा देखाएका छन् । दोलखाको लामाबगरमा सञ्चालित राष्ट्रिय गौरवको उक्त आयोजनाका लागि पुरानो भुक्तानी र दुई प्रतिशत कामका लागि थप त्यति रकम आवश्यक देखिएको छ ।

त्यति रकमका लागि सुरुका लगानीकर्ताहरूबाटै व्यवस्था हुने माथिल्लो तामाकोसी हाइड्रो पावर कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विज्ञानप्रसाद श्रेष्ठले बताए ।

राष्ट्रिय गौरवको उक्त आयोजनाले सन् २०२० को नयाँ वर्ष लाग्नेबित्तिकै व्यावसायिक उत्पादन गर्न थाल्ने कार्यसूची छ । यही फागुन महिनामा सार्वजनिक प्रतिवेदनअनुसार आयोजनाको कुल ९८ प्रतिशत कार्य सम्पन्न भइसकेको छ । सुरुको प्रक्षेपणको तुलनामा लागत बढ्दै गएपछि आयोजनालाई अघि बढाउन रकम अभाव हुँदै गएको हो । असारमा धान लगाउनेले नै मंसिरमा बाली उठाउन खर्च व्यवस्था गर्ने उदाहरण दिँदै प्रमुख कार्यकारी अधिकृत श्रेष्ठले आवश्यक पर्ने थप रकम पनि पहिलेका लगानीकर्ताले नै व्यवस्था गर्न छलफल भएको बताए । अग्रेजीको नयाँ वर्षबाट एउटा टर्बाइनबाट भए पनि विद्युत् उत्पादन भई आम्दानी हुन थाल्ने उनले दाबी गरे ।

२०६५ सालमा आयोजनाको सुरुको लागत ३५ अर्ब २९ करोड थियो । २०७४ पुस महिनामा गरिएको संशोधित लागत अनुमान ४९ अर्ब २९ करोड गरिएको छ । त्यतिखेर प्रति १ अमेरिकी डलरको नेपाली रुपैयाँ ८० बराबर विनिमय दर कायम थियो । अमेरिकी डलरको तुलनामा नेपाली मुद्राको अवमूल्यनले मात्रै सात अर्ब लागत बढेको हो । त्यसैगरी मूल्य अभिवृद्धिले आयोजनाको लागतमा पाँच अर्ब बढेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । महाभूकम्पको क्षति र ढिलासुस्तीले पनि आयोजनाको लागत बढाएको छ ।

यतिखेर आयोजनाको कार्यप्रगतिमा कुनै बाधा छैन । बाधा व्यवधान नआएपछि निकै उत्साहपूर्वक कर्मचारीहरू खटिरहेका देखिन्छन् । दुई प्रतिशत काम बाँकी रहँदा देखिएको सकारात्मक कार्यप्रगतिले आयोजनाले सन् २०२० को सुरुवातीमा व्यावसायिक उत्पादन थाल्ने आयोजनाको दाबी छ । ४५६ मेगावाटको उक्त आयोजना नेपालको हाल चालु सबैभन्दा ठूलो आयोजना हो । उक्त आयोजनाका लागि दीर्घकालीन ऋण ३१ अर्ब ८ करोड र स्वपूँजी १० अर्ब २९ करोड रुपैयाँ संकलन भइसकेको छ । नेपाल सरकारको ११ अर्ब ८ करोड, नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, टेलिकम, बिमा संस्थान, नागरिक लगानी कोष र

राष्ट्रिय बिमा संस्थानको ५१ प्रतिशत लगानी प्रवाह भइसकेको छ । त्यसैगरी आयोजनाका लागि कर्मचारी सञ्चय कोषका सञ्चयकर्ताका तर्फबाट १७.२८, कम्पनी र विद्युत् प्राधिकरणका कर्मचारीको ३.८४, कर्जा प्रवाह गर्ने संस्थानका कर्मचारीहरूको २.८८ प्रतिशत लगानी भइसकेको छ । सर्वसाधारणको १५ प्रतिशत र दोलखा जिल्लावासीका १० प्रतिशत सेयर रकम पनि संकलन गरी आयोजनाले लगानी गरिसकेको छ ।

प्रतियुनिट विद्युत् उत्पादनका हिसाबले नेपालमा हालसम्म निर्माण भएका र अध्ययन भएका आयोजनाहरूमध्ये माथिल्लो तामाकोसी सबैभन्दा सस्तो आयोजना हो । उक्त आयोजनाले हालसम्म १४ अर्ब ४२ करोड भुक्तानी गरिसकेको छ । यो आर्थिक वर्षभित्र अरू पाँच अर्ब ब्याज भुक्तानी गर्नुपर्ने प्रक्षेपण आयोजनाको छ । आयोजनाको सम्पूर्ण कार्य सम्पन्न हुँदा ब्याज रकम, वित्तीय व्यवस्थापन तथा बैंक कमिसनसहित आयोजनाको कुल लागत ६९ अर्ब ५१ करोड पुग्ने अनुमान छ । ब्याजदर भने क्रमिक आम्दानी गर्दै भुक्तानी गर्दै जाने भएकाले थप लगानीकर्ता खोज्नु नपर्ने आयोजनाले स्पष्ट पारेको छ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/१२/२२

मर्स्याङ्दी-काठमाडौं प्रसारण लाइनको काम तीव्र

हरिराम उप्रेती

गोरखा — मर्स्याङ्दी करिडोरका आयोजनाहरूमा उत्पादित बिजुली काठमाडौंसम्म पुर्याउन निर्माणाधीन मर्स्याङ्दी-काठमाडौं २२० केभीए प्रसारण लाइन आयोजनाले ७० प्रतिशत काम सम्पन्न गरेको छ । तनहुँको आँबुखैरेनी मार्कीचोकमा सबस्टेसनको निर्माण कार्य सुरु भएको छ ।

यहाँबाट काठमाडौंको मातातीर्थसम्म विद्युत् सप्लाईका लागि २ सय ३१ हाइटेन्सन टावर निर्माण हुनेछन् । तीमध्ये ६६ टावर गोरखामा निर्माण भइसकेको आयोजनाका इन्जिनियर सीताराम अधिकारीले बताए ।

‘तनहुँ, गोरखा, चितवन र धादिङ हुँदै काठमाडौंसम्म लाइन विस्तार गरिनेछ,’ उनले भने, ‘प्रसारण लाइन २५ किलोमिटरबाट अघि बढिरहेको छ । अहिले हामी धादिङ सेक्सनमा फोकस छौं ।’ मार्कीचोकबाट मातातीर्थसम्मको ८२ किमि दूरीमा प्रसारण लाइन विस्तारका लागि काम धमाधम भइरहेको उनले बताए । गोरखामा प्रसारण लाइन विस्तारको काम ९० प्रतिशत सकिएको छ । ‘अबको ६ महिनाभित्र काम सम्पन्न हुन्छ,’ आयोजनाका इन्जिनियर अधिकारीले भने । प्रसारण लाइन विस्तारको काम मार्च २०१९ मा सक्ने लक्ष्य थियो । निर्धारित समय ३० महिनामा काम सम्पन्न नभएपछि ६ महिने म्याद थपिएको हो ।

‘मर्स्याङ्दी करिडोरभरिका हाइड्रो पावरबाट उत्पादित बिजुली मार्कीचोकको सबस्टेसनमा कलेक्सन हुन्छ,’ उनले भने, ‘संकलित बिजुली ठूला सहरमा लान सबस्टेसन र प्रसारण लाइन निर्माणका लागि साढे दुई वर्षदेखि काम भइरहेको छ ।’ उक्त आयोजना सम्पन्न भएपछि ६ सय मेगावाट बिजुली सप्लाई गर्न सकिने उनले बताए । हाल १३२ केभीएको प्रसारण लाइन सञ्जाललाई विस्तार गर्दै २२० केभीए आयोजना निर्माण गरिएको हो ।

‘१३२ केभीए लाइन १ सय ८० मेगावाट क्षमताको छ,’ उनले भने, ‘ट्रान्समिसन लाइन लो भोल्टेजमा पठाउँदा चुहावट हुने भयो ।’ प्रसारण लाइन विस्तारका लागि मात्रै २ अर्ब २० करोड लाग्ने उनले बताए । ग्लोबल टेन्डरमार्फत प्रसारण लाइन विस्तारको जिम्मा भारतको टाटा प्रोजेक्ट लिमिटेडले पाएको छ ।

मार्कीचोक र मातातीर्थको सबस्टेसन निर्माणका लागि भने चीनको सेनेजेन फारार्ड इलोकट्रिक कम्पनी फारडले पाएको उनले बताए । दुई सबस्टेसनका लागि २ अर्ब १० करोड लाग्ने उनले जानकारी दिए ।

गोरखाको देउराली, मनकामना र घ्याल्चोकमा बन्ने टावरको जग्गा अधिग्रहणको काम भइसकेको छ । गोरखा क्षेत्रको ३० किलोमिटरमा बन्ने टावरको फाउन्डेसन र सात किलोमिटर क्षेत्रमा तार तान्ने काम सकिएको इन्जिनियर अधिकारीले बताए । ‘टावर बन्ने ठाउँको जग्गा अधिग्रहण गर्‍यो, एउटा टावर बन्न सामान्यतया एकदेखि दुई रोपनी जग्गा लाग्दो रहेछ,’ उनले भने । तारमुनि पर्ने जमिनको भागमा भने क्षतिपूर्तिको व्यवस्था गरिएको छ ।

‘क्षतिपूर्तिपछि तारमुनि स्थायी संरचना बनाउन र ठूला रुख लगाउन पाइँदैन,’ उनले भने । पश्चिम भेगबाट काठमाडौं विद्युत् पुर्याउन उक्त आयोजनाको निर्माण सुरु भएको हो । ‘पश्चिम भेगबाट विद्युत् प्रसारण क्षमता फुल प्याक भएपछि क्षमता बढाउन आयोजना सञ्चालनमा आएको हो,’ अधिकारीले भने ।

आयोजना सम्पन्न भएपछि पश्चिम भेगमा उत्पादित विद्युत् बिक्री सहज हुने उनको दाबी छ । ‘यो पश्चिम भेगबाट काठमाडौं छिर्ने आधारभूत प्रसारण लाइन हो,’ उनले भने, ‘डबल सर्किट प्रसारण लाइन बनाउँदै छौं, डबल क्यापासिटीमा यसले पावर बोक्छ ।’ योजना निर्माण सम्पन्न भएपश्चात् कुनै सेक्सनमा फल्ट आए अर्को सेक्सनबाट सप्लाई दिन सकिने पनि उनले बताए । पावर कम भएर सिस्टममा हुने फल्ट न्यून हुने विश्वास लिइएको छ ।

मार्कीचोकमा सबस्टेसन निर्माण भएसँगै गोरखामा विद्युत् उपभोक्तालाई पनि सहज हुने विद्युत् प्राधिकरण गोरखा शाखाका प्रमुख माधव न्यौपाने बताउँछन् । ‘अहिले ३३ केभीबाट दमौल-डुम्रे हुँदै गोरखा विद्युत् सप्लाई हन्छु,’ न्यौपानेले भने, ‘लामो दूरीबाट विद्युत् सप्लाई हुँदा जता फल्ट भए पनि समस्या पर्थ्यो, अब मार्कीचोकबाट यहाँ डाइरेक्ट बिजुली ल्याउन सकिन्छ, हामी पावर सेन्टरको नजिक आइपुग्यौं ।’

श्रोत: कारोबार, २०७५/१२/२२

ऊर्जा क्षेत्रमा सहयोग गर्न जर्मनी इच्छुक

जर्मनी नेपालको ऊर्जा र वैकल्पिक क्षेत्रमा थप सहयोग गर्न इच्छुक देखिएको छ । नेपालका लागि जर्मनी राजदूत रोल्फ सेफरले ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनसँगको भेटमा ऊर्जामा सहयोग गर्न इच्छुक रहेको बताए । सिंहदरबारस्थित ऊर्जा मन्त्रालयमा बिहीबार भएको भेटवार्तामा द्विपक्षीय हितका विषयमा भएको छलफलमा उनले स्मार्ट ग्रिडको अवस्थाका बारेमा समेत चासो राख्दै यसमा सहयोग गर्न तयार रहेको बताए ।

ऊर्जामन्त्री पुनले जर्मनीले ऊर्जा र वैकल्पिक ऊर्जाको क्षेत्रमा पु-याउँदै आएको सहयोगको प्रशंसा गर्दै आगामी दिनमा पनि निरन्तर सहयोग रहने विश्वास व्यक्त गरे । उनले भर्खरै मात्र सम्पन्न भएको लगानी सम्मेलन ऐतिहासिक रहेको भन्दै अब कार्यान्वयन प्रक्रियाको थालनी हुने बताए । स्मार्ट मिटर र स्मार्ट ग्रिड सरकारको प्राथमिकतामा रहेको तथा काठमाडौँमा भुमिगत केवलिडको कामसमेत सुरु भइसकेको जानकारीसमेत उनले राजूतलाई दिएका थिए ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७५/१२/२२

सुनकोसी डाइभर्सनमा पनि टनेल बोरिङले सुरुङ खन्ने

परम्परागत प्रविधिबाट ७ वर्ष लाग्ने १३ किलोमिटर सुरुङ डेढ वर्षमै सकिने

पुष्प कोइराला

जलस्रोत तथा सिँचाइ विभागले सुनकोसी-मरिन डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजनाको सुरुङ निर्माणमा टनेल बोरिङ मेसिन (टिबिएम) प्रयोग गर्ने भएको छ। यसअघि भेरी-बबईमा सुरुङ खन्दा सफलता मिलेपछि उत्साहित भएको विभागले सुनकोसीमा पनि प्रयोग गर्न लागेको हो। सुरुङ सुनकोसी र तामाकोसीको संगमस्थल खुर्कोटभन्दा ७ सय मिटर दक्षिणतर्फ खनिनेछ।

‘ब्लास्टिङ एन्ड ड्रिलिङ’ प्रविधिबाट आयोजनाको सुरुङ निर्माण सम्भव नहुने भएकाले टिबिएम प्रयोग गर्ने तयारी भइरहेको आयोजनाका प्रमुख सुशील आचार्यले जानकारी दिए। ‘सुरुङ पर्ने ठाउँको भौगर्भिक अध्ययनले ११ प्रकारका चट्टान देखाएको छ,’ उनले भने, ‘डाइभर्सनमा ब्लास्ट र ड्रिल गरेर सुरुङ खन्ने अवस्था छैन।’

आचार्यका अनुसार आयोजनाको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) तयार भइसकेको छ। त्यस्तै, वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (इआइए) प्रतिवेदन स्वीकृतिका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा आयोजनाले पेस गरेको छ। हेडवक्रस (बाँध)को मोडलिङ गर्ने काम भइरहेको छ। टिबिएमको डिजाइन तयार गर्नेलगायत काम भइरहेको छ।

इआइए स्वीकृतिपछि आयोजनालाई आवश्यक जग्गा खरिद प्रक्रिया अघि बढाउने आचार्यले जानकारी दिए। त्यसपछि, टिबिएमलगायतका खरिद प्रक्रिया सुरु गर्ने अवस्थामा पुग्नेछ। ‘तीन मिहनाभित्रमा टिबिएम मेसिन खरिद गर्न बोलपत्र आह्वान गर्न सकिने अवस्थामा पुग्छौं,’ उनले भने।

भेरी-बबईकै	टिबिएम	प्रयोग	गर्न	नमिल्ने
भेरीको ४० क्युमेक्स पानी बबईमा खसाल्न चाइना ओभरसिज इन्जिनियरिङ ग्रुप कम्पनी (कुभेक)ले ४ दशमलव २ मिटर चौडाइको सुरुङ निर्माणका लागि टिबिएम प्रयोग गरेको थियो। तर, सुनकोसी-मरिन डाइभर्सनको सुरुङ ५ दशमलव ५ मिटर चौडाइको हुनेछ। त्यसैले त्यही टिबिएम सुनकोसी-मरिनमा प्रयोग गर्न नमिल्ने अधिकारीहरू बताउँछन्। अर्कोतर्फ सुरुङ निर्माण खरिद सम्झौता प्रतिस्पर्धा (टेन्डर)बाट गर्नुपर्ने भएकाले समेत सोही कम्पनीलाई सोझै सुरुङ निर्माण गर्न दिन मिल्दैन।				

७ वर्ष लाग्ने सुरुङ डेढ वर्षमै
 सुरुङ निर्माणका लागि यसअघिदेखि प्रयोग हुँदै आएको 'ब्लास्टिङ एन्ड ड्रिलिङ' प्रविधिअनुसार सुनकोसी-मरिन सुरुङ निर्माण गर्न सकियो भने पनि ७ वर्ष लाग्ने अनुमान गरिएको छ । तर, टिबिएमले १ वर्ष ७ महिनामै निर्माण पूरा हुने अध्ययनले देखाएको छ । अयोजनाको सुरुङको लम्बाइ १३ किलोमिटर हुनेछ ।

बिपी राजमार्ग ३ किलोमिटर सार्नुपर्ने
 आयोजनाको बाँध (हेडवक्रस) सुनकोसी र तामाकोसी नदीको संगमस्थलभन्दा ७ सय मिटर तल्लो तटमा निर्माण गर्ने योजना छ । उक्त बाँध निर्माण भएपछि डुबानलगायत समस्या हुन सक्नेछ । त्यसैले बिपी राजमार्गलाई ३ किलोमिटर दक्षिणतर्फ सार्नुपर्ने आचार्यले जानकारी दिए । 'मध्य पहाडी राजमार्गमा खासै असर पार्दैन,' उनले भने । उनका अनुसार त्यस क्षेत्रका ५४ बिघा जमिन र ५२ घर डुबानमा पर्ने भएकाले विस्थापित गर्नुपर्ने हुन्छ ।

२७ मेगावाट बिजुली, १ लाख २२ हजार हेक्टरमा सिँचाइ
 आयोजनाबाट सुनकोसीको ६७ क्युमेक्स पानी मरिनमा खसाल्ने योजना छ । त्यसबाट २७ मेगावाट बिजुली निकाल्ने योजना छ । विद्युत् आयोजनाको पावरहाउस भने मरिन उपत्यकामा रहनेछ । त्यस्तै बारा, रौतहट, सर्लाही, महोत्तरी र धनुषाका कुल १ लाख २२ हजार हेक्टरमा सिँचाइ पुर्याउने योजना छ । आयोजनाको बाँध, सुरुङ र विद्युत्गृहसम्म निर्माण गर्न करिब ३० अर्ब रुपैयाँ लाग्ने अनुमान छ । तर, सिँचाइ आयोजनाका लागि अझै बढी रकम आवश्यक हुने देखिएको छ । कुल लागतबारे भने अध्ययन भइरहेकाले १ महिनाभित्र लागत अनुमान थाहा हुने आयोजना प्रमुख आचार्यले बताए ।

वैशाख ३ मा 'भेरी-बबई सुरुङ ब्रेक थु'
 मुलुकमै पहिलोपटक टनेल बोरिङ मेसिन (टिबिएम)बाट भेरी-बबई आयोजनाको सुरुङ निर्माण गरिएको हो । १२ दशमलव २ किलोमिटर सुरुङ निर्माण गरिएको छ । सुरुङ खन्न टिबिएम प्रयोग गरिएपछि समयसीमाभन्दा एक वर्षअघि निर्माण सकिँदै छ ।

निर्माण कम्पनी ठेकेदार कम्पनी चाइना ओभरसिज इन्जिनियरिङ ग्रुप कम्पनी (कुभेक)ले ०७२ जेठ २१ देखि ०७६ चैत १५ मा काम सक्ने सम्झौता गरेको थियो । तर, यही वैशाख ३ गते प्रधानमन्त्रीको उपस्थितिमा 'सुरुङ ब्रेक थु' गर्ने कार्यक्रम रहेको ऊर्जा मन्त्रालयका प्रेस संयोजक रोशन खड्काले जानकारी दिए ।

श्रोत: नेपाल समाचारपत्र, २०७५/१२/२२

तनहुँको मार्कीचोक सवस्टेशन सञ्चालनमा, गोरखाको विद्युत् प्रणालीमा सुधार

काठमाडौँ, देशभर नै सवस्टेशन र प्रसारणलाइनको क्षमता सुधारमा लागिपरेको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले पछिल्लो पटक तनहुँको मार्कीचोकमा १३२÷३३ केभी क्षमताको सवस्टेशन सञ्चालनमा ल्याएको छ ।

प्राधिकरणले सवस्टेशनको निर्माण सम्पन्न गरी बिहीबारदेखि सञ्चालनमा ल्याएको जनाएको छ । सवस्टेशन सञ्चालनमा आएसँगै मध्यमरुयाडदी-डुम्रे-दमौली-१३२ केभी प्रसारणलाइन आयोजनाको निर्माण सम्पन्न भएको छ । मध्यमरुयाडदी-दमौली-मरुयाडदी १३२ केभी डबल सर्किट प्रसारणलाइन यस अघि नै सञ्चालनमा आइसकेको छ ।

मार्कीचोक सवस्टेशन सञ्चालनमा आएसँगै गोरखालगायतका जिल्लामा रहेको भोल्टेजमा देखिएको समस्या र पटकपटक लाइनमा आउने समस्यासमेत समाधान हुने अपेक्षा प्राधिकरणले लिएको कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले बताउनुभयो ।

दमौली-डुम्रे-आँबुखैरेनी हुँदै ३३ केभी लाइनबाट गोरखामा विद्युत् आपूर्ति भइरहेको थियो, लामो दूरीबाट विद्युत् आपूर्ति हुँदा धेरै समस्या पर्दै आएको थियो ।

मार्कीचोक सवस्टेशनबाट आँबुखैरेनी हुँदै गोरखातर्फ विद्युत् प्रवाह हुने गरेको छ । त्यसबाट ३३ केभी लाइनको दूरी कम हुँदा प्रणालीको चुहावट घट्ने, भोल्टेजको समस्या समाधान हुने र विद्युत् आपूर्ति भरपर्दो हुने विश्वास लिइएको कार्यकारी निर्देशक घिसिङले उल्लेख गर्नुभयो ।

‘मार्कीचोक सवस्टेशनबाट १३२ केभी लाइनमार्फत प्रवाह हुने विद्युत्लाई निर्माणाधीन मरुयाडदी-मातातीर्थ २२० केभी प्रसारणलाइन हुँदै काठमाडौँमा जोडन सकिने छ ।

मध्यमरुयाडदी-डुम्रे-दमौली-१३२केभी प्रसारणलाइन आयोजनाका प्रमुख शुभारम्भ विक्रम शाहका अनुसार, मध्यमरुयाडदी र दमौलीबाट आउने १३२ केभी प्रसारणलाइनलाई मार्कीचोक सवस्टेशनमा ल्याई तल्लो मरुयाडदीतर्फ पनि निकाल्न सकिने प्राधिकरणले जनाएको छ ।

आयोजनाले मार्कीचोकमा सवस्टेसन निर्माण गर्ने, मध्यमस्त्राइदी तथा दमौली सवस्टेसन निर्माणका लागि चिनियाँ कम्पनी पिङगाओ ग्रुपसँग आर्थिक वर्ष २०६९-७० मा ठेक्का सम्झौता भएको थियो ।

सरकार तथा प्राधिकरणको लगानी र एशियाली विकास बैंकको सहूलियतपूर्ण ऋण सहयोग रहेको आयोजनाको अनुमानित लागत रु ६० करोड थियो । अनुमानित लागतभित्रै निर्माण सम्पन्न भएको आयोजना प्रमुख शाहले जानकारी दिनुभयो ।

प्राधिकरणले विद्युत्को पहुँच बढाउन गुणस्तरीय तथा विश्वसनीय विद्युत् आपूर्तिका लागि मुलुकभर नै नयाँ सवस्टेसनको निर्माण र वितरण प्रणाली सुदृढीकरण तथा विस्तारलाई अभियानकै रूपमा अगाडि बढाउँदै आएको छ ।

देशभर विद्युत्भार कटौतीको अन्त्य गरेपछि विद्युत् आपूर्तिलाई नियमित, भरपर्दो र गुणस्तरीय बनाउन चालू आर्थिक वर्षमा ३० वटा ग्रिड र २० वटा वितरण सवस्टेसनको निर्माण र स्तरोन्नति गरिसक्ने प्राधिकरणको योजना छ । चालू आवभित्रै ६०० सर्किट किलोमिटर प्रसारण र आठ हजार सर्किट किलोमिटर वितरण लाइन निर्माण सम्पन्न हुने क्रममा छन् ।

सरकारले सञ्चालनमा रहेका र आगामी दिनमा खुल्ने औद्योगिक क्षेत्र तथा करिडोरका लागि नियमित विद्युत् आपूर्तिका लागि उच्च क्षमताका प्रसारणलाइन बनाउने नीति लिएको छ । यसका लागि प्राधिकरणले सवस्टेसनको क्षमता स्तरोन्नति तथा सुदृढीकरण गर्ने, नयाँ प्रसारणलाइन तथा सवस्टेसन बनाइरहेको छ ।

केहीमा सुधार, केहीमा उस्तै समस्या

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले अगाडि बढाएका केही प्रसारणलाइनको भौतिक तथा वित्तीय प्रगति प्रभावकारी देखिएपनि केहीको भने समस्या ग्रस्त रहेको पाइएको छ ।

समग्रमा प्रसारणलाइन आयोजनाको भौतिक प्रगति ५७ प्रतिशत हाराहारीमा रहेको देखिएपनि एकाध आयोजनाको अवस्था भने दुरुहपूर्ण रहेको र प्रगति असाध्यै न्यून रहेको छ ।

प्राधिकरणले ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयको दोस्रो चौमासिक प्रगति समीक्षामा पेश गरेको विवरणअनुसार चालू आर्थिक वर्षको आठ महीनामा ४८ दशमलव ८० प्रतिशत खर्च भएको छ ।

प्राधिकरणका अनुसार यस अवधिको बजेट रु नौ अर्ब चार करोड ६४ लाख ७४ हजार बराबर रहेको छ । सो अवधिमा रु चार अर्ब ४१ करोड ४७ लाख ६३ हजार बराबरको खर्च भएको छ । भरतपुर बर्दघाट २२० केभी प्रसारणलाइन, कोशी २२० केभी प्रसारण लाइन, चिलिमे त्रिशूली २२० केभी प्रसारणलाइन काठमाडौँ उपत्यका मध्य तथा उत्तर वितरण प्रणाली सुदृढीकरण आयोजनाका भौतिक प्रगति र वित्तीय प्रगति भने न्यून रहेको छ ।

खिम्ती-ढल्केवर २२० केभी प्रसारणलाइन आयोजनाको पहिलो सर्किटको कार्य सम्पन्न भई चार्ज भइसकेको छ । दोस्रो सर्किटको कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ । सो प्रसारणलाइनको आयोजनाको सिन्धुली जिल्लाको फिडरमा पर्ने घर भत्काउन समस्या परेको पाइएको छ ।

यस्तै हेटाँडा-भरतपुर २२० केभी प्रसारणलाइन आयोजनाको भौतिक प्रगति भने १७ दशमलव ५१ प्रतिशत छ । चालू आवको पहिलो आठ महीनामा २० दशमलव ६५ प्रतिशत मात्रै वित्तीय प्रगति भएको छ ।

सो प्रसारणलाइन निर्माणतर्फ कूल १६९ वटा टावरको फाउण्डेशन तथा १०० वटा टावर ठड्याउने काम सम्पन्न भएको छ । सो आयोजनामा निर्माण व्यवसायीले सन्तोषजनक रूपमा कार्य सम्पादन नभएको र प्रसारणलाइन मुनि पर्ने घर टहरा र जग्गाको क्षतिपूर्तिका लागि जनदबाब रहेको छ । ऐलानी जग्गामा बस्ने परिवारका लागि क्षतिपूर्ति तथा मुआब्जा दिने कानूनी व्यवस्था नभएका कारण समस्या देखिएको छ ।

तामाकोशी-काठमाडौँ २२०-४०० केभी क्षमताको प्रसारणलाइन आयोजनामा निर्माण व्यवसायीले काम नगर्दा ठेक्का रद्द गरेर नयाँ प्रक्रिया अगाडि बढाइएको छ । आयोजनाको शुरुदेखिको खर्च मात्रै १८ दशमलव १९ प्रतिशत रहेको छ भने भौतिक प्रगति मात्रै १७ दशमलव २८ प्रतिशत रहेको छ ।

चिलिमे-त्रिशूली २२० केभी प्रसारणलाइन आयोजनामा वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोगमा देखिएको समस्याका कारण प्रभावकारी रूपमा प्रगति हुन नसकेको पाइएको छ । सो आयोजनाको वित्तीय प्रगति करीब दश प्रतिशत मात्रै देखिएको छ ।

वन कटानको स्वीकृतिका लागि लामो समय लागेको र स्थानीय प्रभावितले रोजगार र सहायक ठेक्काको माग राख्दै काममा अवरोध गर्दै आएका छन् । यस्तै सोलु करिडोर प्रसारणलाइन निर्माणमा समेत वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोगका कारण समस्या भोग्नुपरेको छ । कोशी करिडोर प्रसारणलाइनमा पनि उस्तै

समस्या छ । कालीगण्डकी २२० केभी प्रसारण करिडोर आयोजनामा पनि वन, वातावरण भूमिसुधार आदि मन्त्रालयमा आयोजनाका कार्यले उचित प्राथमिकता नपाउँदा समस्या देखिएको छ ।

प्राधिकरणले समस्यामा रहेका आयोजनालाई समयमै सम्पन्न गराउन विशेष पहल गरिरहेको छ । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयले आवश्यक सहजीकरणसमेत गरिरहेको छ । आयोजना निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने जग्गा अधिग्रहणसम्बन्धी समस्यासमेत समाधान गर्ने प्रयत्न गरिरहेको छ ।

प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले प्रसारणलाइन निर्माणका क्रममा देखिएका समस्या समाधानका लागि आवश्यक सहजीकरण भएको र केही स्थानमा देखिएका उल्झन सुल्झाउन प्रयत्न भइरहेको बताउनुभयो ।

रासस

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/१२/२२

१० वर्षमा पनि पूरा भएन हेटौडा-भरतपुर प्रसारण लाइन

काठमाडौं- हेटौडा-भरतपुर २२० केभी प्रसारण लाइन निर्माण सुरु भएको १० वर्षमा बितिसक्दा पनि पूरा हुन सकेको छैन । २०६५ सालबाट निर्माण सुरु भएको ७६ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइन २०७५ सकिँदा समेत पूरा हुन नसकेको हो । एक दशक लामाे अवधिमा प्रसारण लाइनको ८५ प्रतिशत निर्माण पूरा भएको आयोजनाका सूचना अधिकृत कृष्णप्रसाद पन्तले बताए । उनका अनुसार १५ प्रतिशत काम अझै बाँकी छ । ‘ठेकेदारले सन्तोषजनक रुपमा काम गरेको छैन,’ उनले भने, ‘लाइन मुनी पर्ने सुकुम्बासी टोलका घरटहरा र जग्गाको क्षतिपूर्तिको बिबादले पनि निर्माणको गति बढाउन सकिएन ।’ तारमुनीको ऐलानी जग्गामा बसोबास गर्ने ३ जना स्थानीयले उचित क्षतिपूर्ति सहितको सरुवा माग गर्दा काम प्रभावित भएको उनले बताए । उनले ऐलानी जग्गामा बसेका परिवारलाई क्षतिपूर्ति तथा मुआब्जा दिने कानुनी व्यवस्था नहुँदा समस्या समाधान गर्न ढिलाइ भएको बताए । ‘ऐलानी जग्गा बसेका स्थानीयको माग सम्बोधन हुने गरी सरुवाका लागि वन विभाग र मन्त्रालयमा सबै विवरण पठाएका छौं,’ उनले भने ‘त्यहाँको स्वीकृति आएपछि समस्याको समाधान हुने अपेक्षा छ ।’ समस्या नभएका स्थानमा प्रसारण लाइनको जग खन्ने, टावर खडा गर्ने, तार तान्ने, रुख काट्ने र क्षतिपूर्ति तथा मुआब्जा वितरणको काम एकसाथ भइरहेको नेपाल विद्युत प्राधिकरणले जनाएको छ । बिना अवरोध काम भए अबको ६ महिनामा निर्माण पूरा गरेर लाइन सञ्चालन गर्ने प्राधिकरणको दाबी छ । अहिलेसम्ममा प्रसारण लाइनको ६.६७ किलोमिटर लाइनमा मात्रै तार तानिएको छ । १ सय टावर खडा गरिएको छ । वन क्षेत्रको रुख कटानको काम ८७ प्रतिशत पूरा भएको छ । प्रसारण लाइन रुटमा ४२ सामुदायिक वनको ५४ हजार रुखमध्ये अझै ५२ सय रुख कटान गर्न बाँकी रहेको प्राधिकरणले जनाएको छ । स्थानीयको जग्गाको मुआब्जा र क्षतिपूर्ति दिने काम अन्तिम चरणमा पुगेको प्राधिकरणको दाबी छ । प्रसारण लाइन अन्तर्गत हेटौडा र भरतपुरमा २ वटा सबस्टेसन निर्माण भइरहेका छन् । प्रसारण लाइन भारतको आकमटेली हैदरावाद र सबस्टेसन चीनको झोङडिङ इन्टरनेशनले निर्माण गरिरहेको छ । यो प्रसारण लाइन पूरा भएपछि मकवानपुर र चितवन जिल्लाको विद्युत सेवा गुणस्तरीय हुने प्राधिकरणले जनाएको छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/१२/२२

प्राधिकरणले स्वचालित भोल्टेज व्यवस्थापन तथा सुधार प्रणाली जडान गर्दै

काठमाडौं- नेपाल विद्युत प्राधिकरणले विद्युत आपूर्तिमा हुने उतारचढाव तथा ट्रान्सफर्मरमा आउने समस्या समाधान गर्न स्वचालित प्रणाली प्रयोगमा ल्याउन लागेको छ । गुणस्तरीय विद्युत आपूर्तिमा देखिएको समस्या समाधान गर्न यस्तो प्रविधि भित्र्याउन लागिएको हो । लोडसेडिङ अन्त्यको घोषणा भएर निरन्तर विद्युत आपूर्ति भए पनि भोल्टेज, तार (वितरण लाइन) तथा ट्रान्सफर्मरमा आउने समस्याले अझै पनि नियमित विद्युत प्रवाह हुन सकेको छैन । ट्रान्सफर्मरमा एपिएफसी (अटोमेटिक पावर फ्याक्टर करेक्सन) प्यानल नामको प्रविधि जडान गरेर भोल्टेज सुधार गर्न लागिएको छ । यसले प्राविधिकरूपमा हुने चुहावट घटाउने र भोल्टेजमा हुने समस्या पनि समाधान गर्ने प्राधिकरण ऊर्जा दक्षता तथा चुहावट नियन्त्रण विभागका निर्देशक रामजी भण्डारीले बताए । ‘एपिएफसी प्यानल ट्रान्सफर्मरको एलटीतर्फ जडान हुन्छ र इन्डक्टिभ लोड बढी भएको ठाउँको भोल्टेजमा सन्तुलन ल्याउँछ,’ उनले ऊर्जा खबरसँग भने, ‘यसपछि सम्बन्धित कार्यालयमै बसेर ट्रान्सफर्मरको समस्या पहिचान गरी भोल्टेजमा सुधार गर्न सकिन्छ ।’ प्राधिकरणले अहिले देशका मुख्य सहर अर्थात् विराटनगर, वीरगन्ज, भैरहवा, नेपालगन्ज, भरतपुर र काठमाडौंका ३ सय २५ स्थानमा एपिएफसी प्यानल जडान गर्न लागेको छ । २ सय देखि ५ सय केभिएसम्मका ट्रान्सफर्मरमा परीक्षणका रूपमा प्यानल जडान गर्न लागेको पनि भण्डारीले जानकारी दिए । प्राधिकरणका अनुसार प्यानलको प्रयोगबाट ट्रान्सफर्मरको अवस्था जानकारी हुने, चुहावट घटाउन मद्दत गर्ने तथा ट्रान्सफर्मरको आयु पनि लम्बिनेछ । विद्युत तथा भोल्टेजमा सुधार भएपछि थप ग्राहकलाई विद्युतीकरण गर्न पनि यसले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने भण्डारीले बताए । उक्त प्यानल जडान गर्न अन्नपूर्ण इम्पेक्स बिजी एसोसियेट्ससँग ठेक्का सम्झौता भइसकेको छ । साढे २६ करोड रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको काम १८ महिनाभित्र काम पूरा गर्ने लक्ष्य छ । अहिले कम्पनीले काम सुरु गरिसकेको जनाइएको छ ।

श्रोत: अञ्जपूर्वा पोष्ट, २०७५/१२/२२

सामान नछुट्दा अरुण-३ आयोजना सुस्त

पवन तिमिल्सिना

काठमाडौं : भन्सारमा अवरोधका कारण गाडी र अन्य मेसिनरी सामान नछुट्दा अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजनाको काममा सुस्त बनेको छ। करिब एक महिनादेखि ती सामान भन्सारमा रोकिएका छन्।

भन्सार महसुल छुटमा सामान ल्याउने व्यवस्था नहुँदा गाडी तथा अन्य सामान पैठारीमा ठेकेदार कम्पनी पटेल इन्जिनियरिङ लिमिटेड (पेल)लाई बाधा पुगेको छ। यसले आयोजनाको काममा प्रतिकूल असर परेको आयोजनाले जानकारी दिएको छ।

अरुण-३ जलविद्युत् आयोजनाको पावरहाउसतर्फको प्याकेज सी-टु अन्तर्गतको भारतीय निर्माण कम्पनी पेलले यसका लागि अस्थायी रूपमा पैठारी गर्ने जिम्मा पाएको छ। निर्माण सकिएपछि भारत फिर्ता लैजाने गरी निर्माण मेसिनरी, उपकरण, गाडीलगायत सामान आयात भएका बखत लगतमा राख्ने भदौ १७ मा सरकारले निर्णय गऱ्यो। मन्त्रपरिषदले 'मिल, मेसिनरी, निर्माण उपकरण र औजार लगतमा राखी भन्सार जाँचपास गरिदिने' निर्णय गरेको थियो। तर, अन्य सामग्रीको हकमा स्पष्ट निर्णय नगर्दा पैठारीमा बाधा पुगेको उनीहरू बताउँछन्। एक महिना अगाडिदेखि कम्पनीले सामान छुटाउन पहल गरिरहेको छ। तर अर्थ मन्त्रालयबाट टुंगो लाग्न सकेको छैन।

फेब्रुअरी २५ मा गाडी र अन्य सामान भन्सारबाट छुटाउन नसकेपछि पटेल इन्जिनियरिङ लिमिटेडले अर्थ मन्त्रालय र लगानी बोर्ड गुहारेको थियो। आयोजना प्रमुख आरसीएस रावलले दुवै निकायलाई पत्राचार गर्दै सम्पूर्ण सामग्री सन् २०२२ मा आयोजना सकिएपछि भारत फिर्ता लैजाने प्रतिबद्धता जनाउँदै प्याकेज सी-वानको कम्पनी सरह सुविधा पाउनुपर्ने जिकिर गरेका थिए।

गाडी र अन्य मेसिनरी सामान करिब एक महिनादेखि भन्सारमा रोकिएका रोकिएका छन्।

गत वर्ष आयोजनाको प्याकेज सी-वानमा पनि यस्तै समस्या परेको थियो। तत्कालीन अवस्थामा भारतीय ठेकेदार कम्पनी जयप्रकाश एसोसिएट लिमिटेड (जल) को सामान भन्सारमा रोकिएको थियो। सोही वर्ष माघ १४ मा अर्थ मन्त्रालयले तत्कालीन मन्त्रपरिषदको निर्णयले नसमेटेको वस्तुलाई बैंक ग्यारेन्टीमा सामान आयात गर्ने निर्णय गरेको थियो। कम्पनीबीचको सम्झौतामा रहेको 'नन् डिस्क्रिमिनेसन'को व्यवस्थाअनुसार सी-टुका लागि पनि सोही सुविधा दिनुपर्ने कम्पनीको माग छ।

लगानी बोर्डको कार्यालयले आयोजनाका लागि सरकारका तर्फबाट सहजीकरण गरिरहेको छ।

आयोजनामा अवरोध पुगेपछि बोर्डले अर्थ मन्त्रालयलाई सुविधा उपलब्ध गराउन पत्राचार गरेको छ।

बोर्डले भनेको छ, 'अरुण-३ जलविद्युत् परियोजनाको विकासकर्ता एसजेचिएन अरुण-३ पावर

डेभलपमेन्ट कम्पनी (एसएडीसी)ले २३, फ्रेब्रुअरी २०१९ को पत्रमार्फत यस परियोजनाको प्याकेज सी-टु अन्तर्गतको ठेकेदार कम्पनी पटेल इन्जिनियरिङ लिमिटेडलाई सोही परियोजनाको प्याकेज सी-वान अन्तर्गतको ठेकेदार कम्पनी जयप्रकाश एसोसिएट लिमिटेडले पाए सरह सुविधा उपलब्ध गराइदिने व्यवस्थाका लागि निवेदन प्राप्त भएको छ।’ अर्थलाई बोर्डले कम्पनीको समस्याबारे जानकारी गराएको हो।

बोर्डको कार्यालयका इन्जिनियर शंकर खत्रीले आयोजनाका काममा सहजीकरणको प्रयास भइरहेको बताए। उनले भने, ‘जयशंकर एसोसिएट लिमिटेड सरह प्रकृतिका भएकाले पटेल कम्पनीले पनि आफ्नो सामान ल्याउन पाउनुपर्ने माग गरिरहेको छ। यसका लागि हामीले आफ्नो ढंगले अर्थ मन्त्रालयसँग सहजीकरणका लागि प्रयास गरिरहेका छौं।’

भदौ २१ मा मन्त्रपरिषद्को निर्णयअनुसार अर्थले मेसिनरी, निर्माण उपकरण र औजार जाँचपास गर्न ती उपकरणको आयातमा लाग्ने कर महशुल पूर्णरूपमा छुट दिने निर्णय गरेको थियो। ती वस्तु फिर्ता नभए आर्थिक ऐन बमोजिम लाग्ने सबै कर महसुल कम्पनीबाट असुल्ने बताएको थियो।